

Р. ПАКЛЕН

**ОСНОВИ
НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО
СВІТОГЛЯДУ
І
УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ**

ТОМ IV

1

**1979
ЧУЖИНА**

Р. ПАКЛЕН

**ОСНОВИ
НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО
СВІТОГЛЯДУ
І
УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ**

ТОМ IV

**1979
ЧУЖИНА**

Т О М І У

А

Д О

ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ
ІДЕОЛОГІЇ ТА ВЗАЄМВІДНОСИН МІЖ ПРЕДСТАВНИ-
КАМИ "ОГАНІЗОВАНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ"

ТА

АПОСТОЛАМИ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ.

П Е Р Е Д М О В А

Д О Ч Е Т В Е Р Т О Г О Т О М А

Від часу написання першого тома цієї праці минуло вже майже десять років. За цей час природознавчі науки і математика досягли великі успіхи. Особливо багато зроблено вченими в ділянці фізики, зокрема фізики елементарних частинок, а також у ділянці астрономії та астрофізики. У 1963 році були відкриті перші квазари, до 1967 року було їх відкрито коло 120. Пару років пізніше були відкриті об'єкти, які одержали назву "Квазі зоряних галактик", або скорочено "квазарів", яких число вже сягає більше 200, а Н галактику помітили у 1958 році, далші спостереження виявили їх понад 20. Подані числа зростають і безперечно зростатимуть. Квазари, як вказують дотеперішні спостереження імовірно складаються з невідомої на землі надзвичайно масивної матерії. Було отверджено, що всі вони віддаляються від нас із запаморочливою швидкістю.

Сучасні телескопи дають змогу сягати у всевіт на віддаль понад 10 мільярдів світляних років. Стверджено, що з ядер галактик регулярно вилітає інфра червоне випромінювання. Після спостережень dokonаних в інфрачервоному та рентгенівському діапазоні доводиться переглядати попередню уяву про всю будову всевіту. Рівнож стверджено неможливість застосування у всевіті закону Ньютона і загадковість цілого ряду помічених недавно явищ. У першому томі цієї праці звертали увагу на сумнівність безкінечності всевіту, тепер же нові дослідження дають поважну підставу твердити, що нескінченність всевіту є лише фікцією і все більше вчених підтримує погляд про його скінченність. Але, як і тоді, коли був писаний перший том виникає питання: а що ж ЗА НИМ? Прихильники погляду, що всевіт має межі, не дають переконуючої відповіді на поставлене питання, лише кажуть, що промінь, виштовпні зі ового джерела робить у всевіті величезне коло і вертає назад з протилежного боку, хоча нам здається, що він летить по простій лінії.

Кілька років тому, майже випадково було усталено істотування у всевіті великої сили радіовипромінювання. Міжгалактиковий простір на думку сучасних астрономів заповнений йонізованим воднем дуже розрідженим, в якому можуть бути якісь масивні об'єкти, а взагалі всевіт знаходиться у стадії розширювання, яка потім може змінитися на стадію згущування. Тут треба нагадати, що сучасна астрофізика на багате випередила те, що усталили астрономи фактичними спостереженнями, але немає підстав припускати, що відкриті вже "закони" не підпадатиимуть ще істотним змінам і ряду доповнень, які істотно змінять нашу уяву про всевіт. До такого розвитку цієї ділянки людського знання дуже спричинилась можливість доконування спостережень зі штучних сателітів Землі, з літаків і ракет, також "відвідини" місяця. Звичайно, ми тут не згадали і сотої частини відкритого за останніх десять років, а тим більше не могли спинятися над все новими "загадками без від-

повіді", пов'язаними з цими відкриттями, нам важно було ствердити, що і далі запеклі вороги істнування Конструктора не мають переконувачих доказів правильності свого становища, що більше - і далі знаходяться люди, які те що треба довести, вживають, як "доказ" /"можлива така відповідь, але ми її відкидаємо, бо прийнявши її ми мусили б признати істнування Бога"/. Абсурдність такого припущення яона сама по собі, але і відкриття з інших ділянок людського знання, аж до відкриттів біоніки включно, підтверджують неймовірну доцільність у всьому, якої мудрости і мети ми не встані до кінця збагнути не знаючи ані майбутнього цілого всесвіту, ані планів Великого Конструктора, якого ми зовемо Богом.

Слід при цій нагоді зауважити, що ми маємо найменших підстав звати Бога ані "добрим", ані "злим". Те що ми знаємо про історію життя на Землі не лишає сумніву, що згідно з людським розумінням життя є "жорстоким" /а може і це означення є тут не на місці/. Що секунди в ньому чергуються плянка радість і насолода з самим жахливим стражданням і смертю живих істот. Чудовий соняшний день, наше око тішить осяючий барвами метелик, а вухо ніжний спів пташак. Ще хвилинка і метелик гине в дзвібину пташки, а інша комаха паралізує уколом у ганглію гусеницю і потім кладе в неї яечка. Хробачки вилупившись матимуть свіжу, здорову страву. А людина? "Гуманна людина", яка закладає "товариства опіки над звірятами" - їсть оселедці заживо засипані сіллю, ласує раками, яких живими кидає в окріп, а потім береться за місце, спеціально для того годуваних тварин. Не забуває вона і собі подібних: виробляє ядерні бомби щоб десь, як трапиться нагода, зліквідувати якесь Нагасаки, або дати себе на поживу бактеріям чи вірусам. А все ж любить, як і кожна жива істота і таке непевне життя!

Чи міг би бути світ інакшим? - Очевидячки -ні! Але, думаючи логічно людина не може дати відповіді на два питання: 1. Чи можливе було навіть Богові його створити інакшим? 2., найважливіше, ЧИ ПОТРІБНО? На це останнє питання неможливо дати відповіді не знаючи кінцевої мети буття.

Вправді, кожен рік приносить нові й нові відкриття, але і на Землі і на небі наука відкриває все нові окремі факти, а потім величезні прогалини людського знання заповнює теоріями і гіпотезами, котрі змушена надто часто міняти під тиском нових фактів.

Навіть відносно недавнє минуле народів Землі є майже невідоме. Ось приклад:

Квітуче місто /столиця/ держави Сі-Ся, заснованеї північно-тібетським племенем тангутів, яке ще існувало в другій половині ХІУ століття зникло, як і само плем'я. Знайдено бібліотеку, що мала коло 2000 рукописів, серед них китайсько-тангутський словник, який допоміг довідатися про минуле цього народу і його мову.

Але ми мусили спинитися трохи над відкриттями природничих наук, щоб звернути увагу на те, що незважаючи на великий поступ з одного боку націоналіст і далі має досить причин щоб рішуче відкидати, як антинаукові матеріалістичні теорії, а з другого -

пам'ятати, що людина не "цар", а частина природи і мусить підлягати її законам. Не кожний націоналіст має знати все те що ми згадували, але кожен мусить мати цілковиту певність, що його світогляд міцно стоїть на науковій основі.

Сучасна наука досі встигла відкрити хоч би не тільки залежність підсоння Землі від періодичних змін на Сонці /посушливі і дощові періоди правильно чергуються по три на кожне століття, а максимум активності соняшних плям збільшує посушливість/, але й зміни в житті на Землі. Усталено, що магнітні бурі на Землі викликає опадання на Сонці спричиняють зміни в складі крові, а смертність від серцевих хвороб зростає на 20%. Такі хвороби як дифтерія ширяться підчас мінімуму соняшної активності, а як показала статистика хоч би у ПАСШ повні місяця викликають збільшення числа злочинів і ... автомобільних катастроф. Зміни фаз Місяця впливає також на збільшення або зменшення дощів. Збільшення активності Сонця сприяє зростові пестесті грипи, а зменшення - поширенню тифу і холери. Зріст, або зменшення радіоактивності всесвіту впливає на спадковість.

Та зміна активності Сонця відбувається не лише щорічно, а й протягом років, але далеко більша зміна відбувається протягом значно довших періодів, пересічно протягом кожних 50 тисяч років і поєднується вона зі зниженням рівня води в світовому океані Землі на яких 150 метрів і наступом криги, яка на Україні доходила до лінії Рівне - Дніпропетровськ. Яких 4000 років тому Сахара не була пустелею, а лише тисяча років тому столиця Хозарії - Ітиль, яку здобув і зруйнував князь Святослав, стояла на березі моря, яке потім поволі оховало його руїни в своїх глибинах.

Та це, як бачить читач, стверджені вченими окремі факти. А що було /чи є/ причиною кожного з них? - Тут широке поле для "наукових" фантазій, гіпотез, теорій і здогадів... Але всі вони разом стверджують існування тісного зв'язку між нашим життям і життям всесвіту, нашої залежності від лише частково відомих нам законів, що в ньому діють. Ми знова нагадуємо, що було сказано в першому томі цієї праці, а саме, що людина може використати багато з уже пізнаних, встановлених Богом "законів природи", але не може безкарно діяти проти них /в тому і встановлювати суспільний лад/. Оперечний тим законом

Безперечно пересічна людина /в тому і "професіоналіст", який забуває, що він не встані замінити колишнього інтелігента/ не може і не мусить знати докладніше навіть частини тих законів, але та еліта, яка береться вести ту масу, "творити нове життя" - ОБОВ'ЯЗАНА бодай в загальних рисах ознайомитися з досягненнями природничих наук та вміти відрізняти гіпотези і теорії від установлених законів.

Самозрідзуміло, що незнання історії власного народу, нерозуміння відносин власного народу з його сусідами, що виявлялися протягом майже тисячі років, а в першу чергу з тим народом, який виступав і виступає останніх 300 років, як головний наш ворог, а яких 250 років, як нарід-гнєбитель є каригідним компромітуючим доказом здитиніння та ледачости розуму. Їм не місце серед провідників. Кривава боротьба 1917-1921 років, два

голоди 1921-22 і 1933 років і події 1939-45 років повинні були б навчити думати не так, як думав Баштовий полемізуючи з Драгомановим /не бачив справжніх причин, а шукав у нац. вдачі/.

Ми навмиоме трохи довше спинилися на відкриттях, що протягом яких десяти років змусили відмовитися від багатьох загальноприйнятих "непорушних істин" і то не лише від давніших, таких як "канали на Марсі", які пішли в непамять разом з докладною мапою астронома Скіяпареллі, але й таких, що не мають давності і ста років. А і в ділянці астрономії йде боротьба між матеріалістами й ідеалістами, тільки остільки завуальована, що її не всякий помітить. Безперечно і теорії та гіпотези сучасних астрономів далеко не всі вдержаться. Не будучи пророком можна бути майже певним, що і схема Шарльє /гіперметагалактика/ буде або відкинута, або дуже змодифікована. Багато несподіванок може принести дальша праця над засованням сингулярних початкових умов виникнення метагалактик і т. д. Коли з поступом астрономії нам доводилось і доведеться відмовлятися від загально прийнятих поглядів, теорій і уявлень то чи ж можемо дивуватися тому, що бажаючи знати правду про недавнє минуленашого національного руху, йому доведеться не раз і не два відмовлятися від загальноприйнятих поглядів, теорій і уявлень то чи ж можемо дивуватися тому, що коли хто хоче правду знати про наше недавнє минуле, йому доведеться не раз і не два відмовлятися від загально визнаваних "істин", ствердивши, що без того історія перетворюється в ряд суперечних собі несподіванок і епізодів. Вправді вони не разять загаль, але причину вказав М. Грушевський. Проф. М. Грушевський написав, що через традиційність та довге уживання "звикається" до самих нерациональних тверджень і безпідставних поглядів і вони, через звичку "не вражають прикро" /"Звичайна схема "русской" історії"/.

Тому хто звик до "традиційних" навітлень осіб, цей том принесе ряд несподіванок. Адже ж ті, що укладали "об'єктивні" історії нашого недавнього, або діяли керуючись міркуваннями відомої зі "Співомовок" Руданського баби, що приліпила одну свічку святому, а другу - чортові, або не цікавлячися історичною правдою, вихваляють на всі заставки свою "партію".

З огляду на сказане з нашим знанням про власний нарід справа стоїть не краще ніж із знанням всесвіту. Таємниця неба ми не можемо розгадати тому, що вони і нині значно перевищують наше знання і нашу технічну спроможність, а на перешкоді пізнання правди про наш нарід, його давнє і недавнє минуле стоїть гніт московської "науки" і зла воля її вихованців.

Наш читач, уважний читач попереднього тома мав досить нагод переконатися, що серед загально кружляє досить вигадок, які були свідомо пущені в обіг, щоб приховати правду і злочинців, а звичайних амбітних нездар виставити майже геніями. Праці в яких розкривається правда замовчується, а коли цього не можна зробити застосовується такі методи, як до праць Донцова.

У цьому томі нам доведеться, подаючи правду, скидати зпостаменту не одного фальшивого божка.

Коли б культ такого божка не був пов'язаний з ширенням серед

наступних поколінь смертельної зарази, ми б лишили тих божків без уваги, але на жаль, їх культ щільно пов'язаний з ширенням отрути.

На закінчення мусимо ще раз нагадати, що Донцов виступав лише проти безмежної віри в саму "силу розуму", або, як здавалося І. Франкові, що: "Над силу ума вже більшої сили на світі нема" і тому "розум владний без віри основ". Донцов виступав проти нехтування всім крім аргументації, але він же підкреслював, що "безглуздим є чин, хоч би як героїчний не кермований ясною ідеєю, непримиренною і продуманою до деталей", а за ним ту ж думку повторює Олена Теліга, пишучи:

"Помагати комусь творити нове життя можуть лише люди, які абсолютно уявляють собі, як те життя має виглядати, люди, які до глибини душі зрозуміли якусь ідею".

А Данило-Заточник писав: "Лучше один мудр десяти хоробрих без ума", і він же писав: "Зло ти тіла крім голови, а голові крім плеч"! "

Т Е К С Т

"Безглуздом є чин, хоч би, як героїчний не кермований ясною ідеєю, непримиренною і продуманою до деталей."

Д. Дольцов.

І. ЧОМУ НЕ СТАЛОСЯ ПОВТОРЕННЯ ЧУДА В КАНІ ГАЛІЛЕЙСЬКІЙ?

У третьому томі цієї праці був "Додаток ч. 6" у якому за-
совано чому по закінченню збройної боротьби, серед тих хто бо-
ровся в лавах українських армій не було належного ґрунту для
розвитку і поширення справжнього масового націоналістичного руху.
Але тому, що всякий новий рух може поширитися лише тоді, коли
знайдуться провідники, які здатні накинати масам нову ідеоло-
гію /звичайно, коли така ідеологія існує і вона властива і
зрозуміла захопленим нею провідникам/. І ось тут мусимо з жа-
лем ствердити, що націоналістичну ідеологію було лише в за-
гальних рисах намічено, а ті "провідники", які хотіли бути з-
верху, були політично заслабо підготовані, щоб сприйняти на-
мічене і розвивати його далі. Коротко... бракувало справжньо-
го провідника.

Ми, очевидячки, не маємо на увазі, говорячи про політич-
ну підготовку, людини "з дитльомом" відповідного факультета
власне тому, що мова тут про політику, а не математику чи ме-
дицину. Напр. в Америці того хто студіює "політику" вчать голов-
но виборчої техніки і вміння здобути собі вплив і перед вибо-
рами і зручно лавіруючи в парламенті чи сенаті. Ми маємо на
увазі щось іншого.

Адже ж Рафаель і Мікель Анджеліо не кінчали "Академії
Мистецтва з золотим медалею", а залишили чудові твори і здо-
були немирущу славу. Чарльз Дарвін не був біологом тільки
студіював геологію, але написав надзвичайно важливі цінні
праці з біології, в якій був, "самоук". Можна ще назвати
Едісона і багато інших, а в ділянці військовій і політиці -
Наполеона, якого стратегію вивчають і нині у Військових Шко-
лах!

Отже, як далі побачить читач ми оставили вимогу, щоб про-
відник не був політичним дитваком, мав відповідні здібності і
здатність розуміти події, а не вірити фразам, добре пізнав і
завоював українську історію, не полінувавшись сам, знайти прав-
ду, основно знав усе, що належить до українознавства і вико-
ристовуючи то все, вів твердо до наміченої цілі, а не "блукав
між трьох сесон" і не був флігтером, який повертається послуш-
ний вітрові. Звичайно, при тому воєному він мусить мати відповід-
ні здібності і здатність пізнавати людей і непомилково вгадува-
ти справжні погляди тих з ким хоче співпрацювати.

Так напр. той хто жив у Києві в 1917-1919 році може не все
знати про Винниченка з того, що далі подане, але коли вирішив
підтримувати його в ролі диктатора - то повинен був знати і
прийняти під увагу бодай головніші факти, а не виявляти тим
своє цілковите незнання і легковажну відповідальність.

Винниченка, ще перед першою світовою війною викликав
обурення Лесі Українки і багатьох українців тим, що ображений

неприхильною критикою його творів, вирішив вступити до Спілки московських письменників і написав у московській мові твір "Мохнатоногого". У зв'язку з тим студенти томовського університету побили Винниченкові пику. У 1916 році він редагував у Москві журнал "Промінь" в якому виступив зі статтею на яку гостро за-реагувала студентка молоді листом у якому погрожувала повторити езекуцію. У 1917 році на військовому з'їзді вояків румунського фронту у Бердичеві, кели після промови українського патріота Валентина Отамановського /автора "Сина України"/ виступив з наклепами на самостійників - вояки вигнали Винниченка зі з'їзду.

В Укр. Цент. Раді Винниченко стало обстоював потребу утримувати добрі стосунки з москалями, зокрема з урядом Керенського. Тому, що він очолював делегації від Укр. Цент. Ради до Петербургу, в гумористичному журналі "Гедз" часто містили на нього карикатури.

Коли 24 січня 1918 року представник, що прибув з Катеринослава, тоді вже зайнятого червоними москалями, виступив на засіданні Укр. Цент. Ради з домаганням проголошення самоостійності України і війни з Московщиною то Винниченко виступив проти проголошення самоостійності і ворожого ставлення до "братнього пролетаріату". Понад тисяча молоді, що зібралася на галерії не дала Винниченкові продовжувати промову. Незважаючи на протести М. Грушевського. Як лише спробував він знова показатися на трибуні, знова залунали крики "геть!" "московський запроданець" і т. п. Раптом увійшов сформований заделегідь з вояків-самостійників відділ, який перед тим обсадив усі виходи з будинку, а старшина відсалютувавши Голові Укр. Цент. Ради, "замельдував", що зроблено це, щоб дати змогу Укр. Цент. Раді зараз же спокійно обміркувати текст IV Універсалу, яким має бути проголошена самоостійність України і до проголошення, дано наказ нікого не випускати з будинку. Це було коло 7 год. вечора, а щойно перед другою ночі Грушевський увійшов на коритір і запросив усіх до залі, де "має бути проголошений важливий акт".

На другий день, хоча і в дуже перекрученій формі, були подані про це відомости в "Народній волі" і в московському часопису "Кіевская мысль". Це була голосна подія і ні для кого не було таємницею, що всі прихильники відновлення української державности ненавиділи Винниченка що діяв, як московський патріот. Ще перед повстанням Директорії, вів потайки від українців той же Винниченко переговори з московськими більшовиками, наслідком яких була концентрація московських військ надпровізірочною демаркаційною лінією. Чи комендант Січових Стрільців і його оточення не були обов'язані про це все знати? Лише політичний дитвак у 1918 році такий особі міг пропонувати оголосити себе диктатором, сиракчися на підтримку Січових Стрільців!

Але цього мало! Ми згадали ще покищо те, що було відоме про Винниченка до компромітуючої пропозиції Коновальця, який пробував втручатися в політику. Але після того Винниченко, до видання брошури Коновальця, встиг ще "відзначитися" рядом вчинків. Зрікшись з особистих мотивів і іншого, головування в Директорії, Винниченко заявив, що виїздить закордон.

ного партія /Укр. Соц. Дем./ видали йому на підтримування української державної справи серед західних держав досить велику суму - пів мільйона "думських" х/рублів, які мали тоді ще добрий курс. Крім того взяв зі собою пів мільйона рублів з яких більшість була в твердій закордонній валюті. Крім того він мав значну суму грошей одержаних для видавництва "Дзвін", яке друкувало його твори.

Закордоном він осів коло Відня і замість вести пропаганду за визнання УНР /на то взяв гроші/, спочатку написав спрямовану проти УНР москвофільську працю "Відродження нації", потім організував Закордонну Групу Українсько-Комуністичної Партії з центром у Відні. Як голова цієї партії розпочав переговори з Совнаркомом Росії про свій поворот на Україну, окуповану москалями, далі визнавав московську політику що в Україна правильною і вступив до РКП.

22 квітня 1920 року звернувся з відозвою до західних комуністів у якій оголошує уряд УНР "самозванцями", а українську державу - неіснуючою, а дійсно українською державою оповіщає УССР. Після виїзду до ССРСР Винниченко був іменований заступником Раковського, одержав до диспозиції власний потяг і їздив ним по більших містах України з відчитами, в яких закликав підтримувати окупаційний уряд /Раковського/, як власний і поборювати прихильників уряду УНР. В тих містах в яких він появлявся розклеювано великий, дрібно задрукований плякат з наклепами на УНР, на якому стояв такий красномовний /але - правдивий! / заголовок "Лист негідника", а на долинці підпис: "Бувший Голова Директорії УНР - негідник Винниченко". Послуживши так Москві, він вже був їй там більше не потрібний і йому влаштували через Москву "втечу" закордон. Після цього поважні суми він одержував, як гонорари за друковані в УССР його твори /"Соняшна Машина" / і ряд років веде більшовицьку пропаганду. І сама "Соняшна машина" з погляду мистецького - мало що варта /див. рецензії в ЛНВ/.

Отже в 1928 році тому хто звав себе "націоналістом" не випадало хвалитися тим, що він пропонував такому осібнякові допомогти стати диктатором і беззастережно підтримувати "в переведенні його політичної і соціальної програми" /Б. Коновалець "Причини до історії української революції" вид. II. стор. 26/. І це пропонував він лише пару місяців по аналогічній пропозиції - робленій Скоропадському!

Чи міг Коновалець у 1928 році в брошурці, що має лише 48 сторінок, не згадувати про цей яскравий доказ своєї політичної невідповідності і дезорієнтації? Звичайно міг! Адже ж П. Мірчук міг цілком ані словом не згадати про Донцова у своїй брошурці "Богдан Коновалець". А ця сповнена "бляшаним патосом" пропагандова брошурка має 107 сторінок і в ній на стор. 7 пише її автор, немов би Коновалець "не будучи формальним головою держави був чимсь більше! Він був і залишився для майбутніх поколінь вождем української нації". Міг П. Мірчук на стор. 75 запевняти, що Коновалець від 1917 року служив українському націоналізмові, а не просто українській нації і що тому х/ випущених "Думою" по упадку царату.

/стор. 86/ "основною прикметою ОУН була ідеологічна чіткість" і т. д. Вправді, цій брошурі притоме основне незнання найважливіших подій з 1917-1920 рр., але все ж... все ж це надто розходиться хоч би з такими словами, які стосуються Олени Теліги, взятими з біографічного нариса про неї писаного... "мельничівцям" - Мдановичем?

"Поява "Літературно-Наукового Вісника" у Львові 1922 р. була подією в українському духовому житті. Повстав речник боротьби за нову українську духовість. До нього, як до магнету, стягались здорові, бойові, політично грамотні, мистецько повновартісні сили.

"Прийшла до нього і Олена Теліга, як до цілішого джерела. Тут знайшла вона Україну, що відповідала її темпераменту і уяві. Яке ж це все було нове та ясне. Скільки тут було свіжого повітря, яким можна було дихнути на повні груди.

"Найперше тут вона знайшла духову незалежність... Не дискусія з московським наступом на всіх фронтах, а боротьба з ним. Ці люди не чулись заскоченими московським месіанізмом, а протиставляли йому ідеал Маланжової "Степової Епика".... Стале співробітництво у "Віснику" Дм. Донцова, а врешті особисте знайомство й глибока приязнь з Донцовим розвивають талант Олени Теліги" /"Олена Теліга" стор. 170 і стор. 176/.

Можна навести багато цитат різних авторів про дуже великий вплив писань Донцова на своїх співробітників, а журналістів і творців - на молоді, а проте П. Мірчук у своїй книжці про Коновальця, не вважає потрібним хоч би згадати про нього. Тим більше міг Є. Коновалець не згадати про свої пропозиції Скоропадському і Винниченкові, хоч би тому, що вони обидва не були прийняті.

Не розумів Коновалець і того, що навіть формальний окупант /а німці формально були лише "союзниками"/ міг шукати для "співробітництва" не невідому одиницю, але когось, що за ним стоїть хочай невеликий гурт зорганізованих людей. Скоропадський спирався на дуже нечисленну організацію - "Союз земельних власників", вороже настроєну до всього українського, вплив і значіння цього якого німці перецінювали. Цей "Союз" навіть домагався повернення московської мови, як державної. Крім цього "Союза" підтримував його пізніше організований "Протофіс" /організація московська/, але жодна українська організація його не підтримувала. То були звичайнісінькі вигадки, що Скоропадський "українізував 34 корпус" /цю справу висвітлює сам Скоропадський у своїх "Споминах", друкованих в "Хлібороб України" кн. VII вже на еміграції/ де стверджує, що він боровся за долю "Росії" і не хотів українізувати корпусу аж поки не одержав на письмі наказу від московського головнокомандуючого. Такою ж вигадкою є немов би Скоропадський "організував" Вільне Козацтво". Вільне Козацтво було організоване у Звенигородському повіті двома членами тайного "Братства Самостійників" Ковтуненком та Пишаленком в початку березня 1917 року. Підчас захоплення українцями Києва вночі, 17 на 18 липня "Вільне Козацтво" Звенигородщини, згідно з наказом, перевело мобілізацію, відібрало у московських військових частин гармати і вранці вже чотири

потяги Вільних Казаків підіхали до Києва. Скоропадський нічого про те все не знав. Чини в середині жовтня на з'їзд "Вільного Козацтва" скликали з ініціативи Звєзистородовських. Кошем, до Чигиринна прибув і Скоропадський, який демагогією добився обрання на станвище Наказного Отамана, але вже місяць пізніше "Вільне Козацтво" зірвало з ним стосунки.

Коли був убитий головний комендант німецьких військ на Україні - фельдмаршал Ахтгорн - Скоропадський видав закон, яким визначив заступника на випадок своєї смерті, або довшої відсутності. Тим заступником був визначений сенатор Завадовський, запеклий московський патріот, який пізніше в "Архиве русской революции" писав, що і він і Скоропадський уважали б зрадою Батьківщини робити будь-яку працю для України. Скоропадський лише на папері формував 8 українських корпусів, заповнюючи в приватних розмовах, що то німці тому причиною. В корпусах були лише на старшинських посадах зайняті "формованням" досить велика кількість "малоросів". Натемінь за його згодою і допомогою було сформовано в самому Києві коло 30 тисяч старшин - москалів.

Всі, хто цікавився освітньою політикою читали в пресі, а зокрема в українському офіційному: - "Відродження" про з'їзд делегатів і професорів вищих державних і приватних шкіл України, москалів або москвофілів /було 70-делегатів/, який відбувся 21-25 травня 1918 р. Цей з'їзд ухвалив уважати українців одною з галузок "русского народа", а його постанови скеровані були на те, щоб утруднити розвиток середніх і вищих українських шкіл. Між іншим домагався з'їзд усунути заснований за У.Н.Ради український університет з мурів Володимирського університету. Міністерство Скоропадського здійснювало постанови цього з'їзду, а оскільки мова про високі школи та Скоропадський в дійсності "закрив", а не "відкрив" два українських університети, поставивши їх в такі умови, що не могло бути й мови про поважну науку.

Яким політичним дітвком треба було бути, щоб не бачити того, що діється і ставленником двох московських організацій, пропонувати проголосити диктатуру і то на опублікованні його "грамоти про федерацію" і відбудову "Россії". Маріонетка, яку тягнув за одну нитку "Союз Земельних Власників" і "Протест", а з другого - німці, не спокусилися на пропозицію, яку могли підтримати яких 1500-2000 багнетів і шабель проти 30 тисяч московських офіцерів! Корпус Січових Стрільців у процесі повстання проти Скоропадського зріс до 20 тисяч, але виступивши "за" певно не мав би і тих 2000. Проти ж могла бути і німецька залога Києва /понад 20 тисяч добрих вояків і 100 гармат, з яких було 50 важких/.

І ось за таких обставин, Коновалець пише Л. Мірчук у своїй брошурі, не лише перед початком повстання шукав із Скоропадським порозуміння, але "навіть тоді, коли збройний спротив гетьмана вже допоряв і перемога повстання вже була зовсім очевидною" /Л. Мірчук "Евген Коновалець", стор. 45/. Сам Л. Мірчук остільки слабо орієнтується в тому, що тоді діялося і про що пише, що написав: "Гетьман Скоропадський хотів шире добра своєму краю" /там же, стор. 43/.

А хіба за Хмельницького князь Ярема Вишневецький не "хотів широ добра своєму краю"? Непонятність "хотів" пов'язана з неясністю думки. Одне - хотіти добра Україні і в першу чергу українській нації, а друге - "своєму краю". Певно і поляки між двома світовими війнами, уважали українську частину Галичини "своїм краєм" і "широ хотіли" їй "добра", лише бачили те "добро" у цілковитому її спольщенні і колонізації.

Але певно не минуло й місяця після того, а вже Коновалець пропонував диктаторську владу... В. Винниченкові.

Між обома кандидатами на активну збройну підтримку Коновальця вся різниця полягала в тому, що один з них готовий був підпорядковуватися "Імператорові Всеросійському", а другий - Ленінові!

Коли сконцентровані заздалегідь заводи повідомленню Винниченка, московські війська наблизилися до Києва - Січові Стрільці мусіли покинути Київ і почати його облогу. В цьому періоді Коновалець не тільки не зміг протидіяти більшовицькій пропаганді і корпус почав тратити беззастатність, але й до певної міри сам підпав під її вплив, почав розглядати боротьбу, як "громадську війну" і почав домагатися відведення корпусу С.С. у запілля "для відпочинку і реорганізації" а що Штаб Дієвої Армії не мав резервів - то Коновалець без згоди ШДА покинув фронт і рушив поза Волинською групою в напрямці Скали і Збруча, що викликало у де кого підозріння в найгірші приєднатися до УГА.

По зробленій 22 березня 1918 року бунтарями - змовниками /Мазепов, Феденком, Мартосом, Жуківським і інш./ спробі перевороту океровано проти Директорії і переговорів з окупаційним урядом Раковського і також спробою зробленою тоді ж Волохом - Петлюра наказав випустити заарештованих у Кам'янці змовників і почав з ними переговори про оформлення з них міністерства - від імені С.С. виступив от. Мельник з ультиматумом /термін - 24 години/ передати владу кам'янецьким бунтівникам і була оповіщена т. зв. "Проскурівська Декларація" корпусу Січових Стрільців у якій між іншим обстоювалося встановлення радянської форми влади і соціалізму. Там же переказувалися, як правда, московські вигадки, ніби війська УНР боролися не з московськими військами, а з українськими совєцькими військами.

Як цей історичний факт погодити зі словами П. Мірчука "З кличами державницького українського націоналізму виступає полк. Коновалець в діях в період визвольних змагань 1917-1920 рр. різко протиставляючи їх антидержавницькому соціалізму, імпортованому з чужого поля" /там же, стор. 75/?

Підтримка Січовими Стрільцями акції бунтівників-соціалістів велася з терену, який прикривала від московського наступу Волинська група, яка перед тим під керівництвом от. Оскілка /і була, як і він під впливом самостійників націоналістів/ розпочала наступ і перед 20 березня загрожувала окупованому москалями Києву, які вже почали готуватися до евакуації. Але dokonane бунтарями-міністрами почало діяти дезорганізує і на Волинську групу, коли ж владу перебрали вчорашні бунтівники - вони свідомо почали діяти в напрямці розкладу Волинської групи та

зміни командного складу і заміни його своїми однадумцями. Січові Стрільці рівнож допомагали зліквідуванню виступа Оскілка, зробленого під натиском самеотійників, які передбачали трагічне закінчення боротьби, в наслідок діяльності невого соціалістичного міністерства.

Так було д.решти здеморалізоване Волинську групу, а через пару днів дезорганізаторам довелося втікати з зайнятого москалями Рівного, через Галичину на південь.

Отже і цим разом Коновалець вимушувався в "політику", але, як і попередніх разів не так як треба, бо не бачі ворогів українського націоналізму!

Чи ж олупні слова П. Мірчука: "Він був і залишився для майбутніх поколінь вождем української нації. Він був тим, кого рука Провидіння привела в Київ.. щоб він указав їй єдиноправильний шлях" /стор. 7/.

Цей "єдиноправильний шлях" закінчився, як і слід було оподіватися, тим станом в якому опинилася тепер українська нація і що найжахливіше - те це те, що так, як і діячі УПРади, так і найближчі співробітники Коновальця /а за ними і маса, яка йшла відважно, в добрій вірі/ не хочуть азирнутися і перевірити чи д.обре був обраний шлях, де причина т.ого, що сталося.

Ми не винуватимо Коновальця, враховуючи все те, що було сказане в "Додатку ч. 6" при кінці попереднього тома, бо чотар ляндрери, що потрапив у московський полон не мав змоги перевірити українську "свідомість" винесену з дому, створити і засвоїти новий світогляд і перетворитися у великого вождя двадцятого віку, рівно ж не мав змоги поповнити свої військові знання і все те що було потрібне політикові у тих складних обставинах для успішного виконання важкого завдання.

"Легенда" мав "не раз говорити": "Нам треба людей з характером, а різних техніків ми завжди знайдемо. Шофери і машиністи /чужі/ будуть нам вести машину хоч би під дулом револьвера. Як здобудемо Осередні і Східні українські землі, то вся решта буде нами опанована" /Гомін України", число 12, рік 1978, подав І. Шевчук/. Не будемо дошукуватися звідки взята та думка /подібну висловив Д. Донцов у одній із своїх статей, але неглибокий читач забуває, що Донцов мав велику політичну освіту, знав, що його попередники неімовірно перецінювали силу розуму і знання, а недоцінювали значіння характеру і певних моментів у боротьбі, отже він доповнював те, що треба було доповнити, але не припускав, що хтось вхопитьс.я лише за самі "Доповнення"/.

Мусимо однак відмітити, що глибоке правильне є не раз нами цитована думка американця Емерсона, який написав: "Кожна революція була спочатку ідеєю в голові одної людини". Французьку революцію попередили ідеї т. зв. "єнциклопедистів", більшовицьку - Марко і чиолєнні маркєисти, а вивершив її Ленін. По 200 роках работва в московському ярмі, інтелігенція українського походження і українська мусіла перебути "революцію" духа, перевиговатися і тоді лише знайшлася б та мінімальна кількість людей, яка потрібна для творєння держави. Мало того! "Держава" це не порожнє слово, а має глибокий і широкий зміст і кожна

нова держава не може бути повторенням тої, яку мусять звалити. Отже справа не в "шофері" і револьвером її не можна розв'язати. Большевиків було дуже мало, але і вони мали гурт провідників, які знали, що вони мають будувати. Більше того! Вони скорше могли знайти "техніків" бо вони перебудовували, але ту ж московську імперію!

Під поглядом політичного світогляду дуже незначно перевищував С. Петлюра Коновальця, в ділянці українознавства певно були на одному рівні, під оглядом військової освіти, безперечно перевищував С. Петлюру Є. Коновалець і, на жаль відзначалися обидва амбіцією, яка не була узасаднена відповідними даними. Безкритичне відношення до своїх, спроби використовувати незнання сучасним читачем історичних фактів, яке часто-густо було власне і авторам, щоб з минулого творити легенду. - криє в собі надто велику небезпеку "замороження" і збереження всіх помилок доконаних у минулому, помилок, які повторені, хоч і з незначними змінами, можуть дати такі ж жахливі наслідки. Уже тепер важколюдині, яка не була сама учасником і свідком визвольної боротьби зорієнтуватися в читаному і відрізнити подані авторами наслідком незнання правди, від свідомо фальшивого і від самої правди, яка рідко трапляється, і в споминах і в синтетичних працях. Звідки читач може знати чи відповідають правді /а не пресі і брошуркам, подібним до писаної П. Мірчуком/ твердження, що наче б то полк імени Полуботка формувався в Києві, а не в Чернігові, що Міхновський, який був одним з перших ініціаторів організації українського війська не був організатором повстання і захоплення Києва в ніч на 18 липня 1917 року. Звідки може такий читач знати, що цю вигадку пустив в обіг Мірчук, позичивши її в Мартинця /стор. 174, "Ідеологія організованого націоналізму"/ і що рівно ж є вигадкою ніби Генеральний Секретаріат наказав арештувати Міхновського, або що С. Петлюра "був єдиною людиною серед тодішніх соціалістичних лідерів, що мали належне розуміння для ролі армії" /стор. 24, 28 і 47/. І таких далеких від правди тверджень в цитованій брошурці було досить багато і безперечно були одні з них наслідком незнання подій про які згадується, частина - певно була пушена свідомо.

Важко повірити, щоб П. Мірчук пишучи свою брошуру в 1958 році не читав хоч би книжки Гаяна Коха "Договір з Денікіним" /вид. "Червоної Калини"/ і на стор. 56 несвідомо підмінив умову про перехід УГА під зверхність Денікіна - "сепаратним договором про неагресію".

Але... але, що значать слова П. Мірчука "Євген Коновалець, як комендант "Окремого Загону", а з ним ще де-які старшини Січових Стрільців одержали регулярне, формальне підвищення до ранги полковника". Будь-онний командував цілою "кінною армією" і по посаді дістав титул "маршала", але по закінченню війни мусів учувати до військової школи, щоб дістати старшинську /офіцерську/ рангу. Симон Петлюра взагалі не був у війську, з фаху був бухгалтер і журналіст, а під час першої світової війни був урядовцем "Союза Городов", який допомагав постачанню на фронт харчів і одягу для московської армії.

6. Коновалець був, діставши в полон, чотарем лядвери, а знова "Окремий Загін" - це не полк. Отже, як розуміти "одержав регулярне формальне..."? Імператор Наполеон, визначний, може навіть геніальний стратег, але "регулярно" був капралем.

І.С. Петлюра і 6. Коновалець слабо орієнтувалися в людях, доказом того є хоч би фаворизування Волоха Петлюрою і слова Коновальця, написані в 1928 році: "Я прийшов до висновку, що Скоропадський це людина чесна, але дуже слабководна..." /Коновалець "Причинки до історії української революції", стор. II./

За часів УПРади на військових з'їздах С. Петлюра разом з Винниченком виступали завзято проти творення української армії, вважаючи, що армія /як і воєк/ не повинно бути, а те що торкалося його самого на третьому військовому з'їзді поширив на всіх військових, твердячи, що мають себе уважати лише "за переодягнутих у військове цивілів". Що "провідники" були такі, признав на стор. 28 і сам автор "Причинків" - Коновалець, який написав, що "в Січових Стрільцях були люди найрізномірніших соціально-політичних поглядів, переконань і симпатій" і що цю правду треба пам'ятати увесь час розглядаючи ціннішу діяльність УВО і ОУН.

На тій же сторінці запевняє автор, що Січові Стрільці, "як організація, не виявили у своїй діяльності ніяких хитань... були завжди однозгідні що-до національно-державного інтересу батьківщини". Наведене речення свідчить, що його автор і в 1928 році дуже невиразно уявляв собі, що таке держава і що криється за словами "національно-державні інтереси". Зрештою, далі читаємо "Січові Стрільці були соціально-мало-овідомі і в соціальних питаннях вони мало визнавалися. Це відноситься однаково до широкої стрілецької маси, як і до стрілецького старшинства та самого проводу". Ми б додали: не лише слабо орієнтувалися в соціальних, але і в політичних питаннях, чим пояснюється такий широкий діапазон хитання /від Скоропадського до Винниченка і від поступовання С.С. у Києві підчас Директорії до "проскурівської декларації", яка заповідала підтримку ідеї "радянської влади". При такому широкому діапазоні треба згодитися з автором, що Січові Стрільці "не виявили у своїй діяльності ніяких хитань" бо їх виявити було неможливо, коли "лінія" охоплювала дві третини кола!

Знова один з помішників Коновальця в УВО та ОУН - Мартиненко, пише: "тільки одинокі ОУН і своєю ідеєю і політичною концепцією соборності і складом свого членства і поширенням своєї організаційної сітки на всі землі України... була справжнім носієм і реалізатором ідеї соборності". Під цим оглядом її становище у порівнянні з усіма іншими групами було справді монопольне". А тимчасом, поминаючи вже те, що невідповідає правді твердження про "поширення організаційної сітки на всі землі України" аж до другої світової війни, що це сам Мартиненко зробив з Міхновського "соборника" у 1958 році /коли тим пишався Мартиненко/ вже й дитина могла бачити жалюві наслідки тої "соборності" і всю глибину правди, яка крилася в словах Донцова, що "політика "соборності" все мусть іти проти оуверенности"

написаних ще в 1920 році... "Монополісти" з УВО, ОУН, як бачимо, навіть у 1954 році /коли появилася книжка Мартинця/ і пізніше не розуміли того, що то вони допомогли москалям здійснити на-
решті мрію політиків царату - дістати в московські лапи Гали-
чину і інші західні українські землі і нарешті мати змогу лік-
відувати "австрійську інтригу", ліквідувати "осине гніздо" се-
паратизма та заселити "руський Львов" "руськими людьми". Шкода,
що Мартинець забув ще похвалитися тим, що це він і його одно-
думці допомогли посередньо москалям повивозити на Сибір і Коли-
му та інші подібні місця тих кого в 1915 році не встиг повиво-
зити царат, допомогли що-року перекидати сотні тисяч здорових
молодих українців на чужину, а на їх місце насилати москалів,
здійснюючи так пляни Петра Першого лише пониривши їх зі старши-
ни на все населення.

Тут не зашкодить вказати на походження того "соборництва" і
його справжню істоту, бо можливо, що й "монополісти" /бодай муд-
рійші/ де-що з того знають, але приховують за святочно-декляра-
тивним "соборництвом".

Для цього треба коротко пригадати де-які факти з минулого.
У 1848 році австрійській уряд, щоб мати підтримку українців у
боротбі з поляками, дав змогу українцям створити політичне об-
єднання - "Головну Руську Раду", яка почала видавати "язичієм"
/!/ часопис "Зоря Галицькая". У 1850 році ця "Рада" перестала
існувати, а одночасно почало ширитись москвофільство, підтри-
муване проф. Погодіним /тим самим, якого вже давно перестали
навіть москалі вважати "авторитетом", а лише Прицак ще захвалює,
як історика/ та московськими грішми.

Перші друковані українською мовою часописи починають появ-
лятися щойно в 1860-их роках. У 1883 році признавалися до укра-
їнської народності тільки 4 послів, а 7 подавало себе за моска-
лів /"руських"/. У 1907 вже лише 5 послів до парламенту на за-
гальне число 30, були москвофілами, але в догоду їм клуб назва-
но "малоруським", а ті москвофіли виступили з домаганням визна-
ти московську мову для Галичини - "державною". Навіть, коли в
1928 році відбувалися вибори до польського сейму то голосувало
на кандидатів "Руського Народного Об'єднання" на Тернопільщині,
де не було тоді взагалі москалів серед населення, понад 20 ти-
сяч виборців, а на Волині, де серед населення ще з часів царату
залишилося досить багато москалів - бувших урядовців московсь-
ких і взагалі людей зайнятих у московському державному апараті,
- голосувало тільки коло 7 тисяч.

Через те цілком законним є добачити за "декляративним" со-
борництвом приховані пережитки ширеного ще царатом москвофіль-
ства, поєднані з мріями провінціяла ошасливити свою провінцію і
скріплені ще політичним москвофільством ширеним Драгомановим і
писаннями наддніпрянських автономістів типу Офремова і М. Гру-
шевського. Поза тим ще треба не забувати, що слово "соборництво"
було вигадане в 1918 році діячами галицькими, які хотіли мати і
"обєднання" і... зберегти в своїх руках владу над своєю провін-
цією. Це сепаратистична тенденція поєднання з максимальним про-
вінціалізмом і була /на тлі упереджаного з перед війни москво-

фільства, істотою "соборництва", яке наробило Україні стільки лиха! Брак знання навіть своєї історії вкупі з невмінням логічно думати і в'язати причини з їхніми наслідками спричинилося до потворного представлення минулого, до тої звички бачити світ тільки в туманних зарисах, неясних і чудних немов через цілком непасовані чужі окуляри, звички, яка так вкорінилася, що їм неспотворений вигляд здається неімовірно чудним, а причиновий зв'язок для такої людини не існує. Подаю для прикладу деякі загальновідомі факти яких звикли наші "публіцисти" і "вчені" не пов'язувати зі собою причиново. Отже: крикуни і "фахові" публіцисти не думають над тим 1/ що людина, яка себе почувала московським патріотом і як сама ствердила не хотіла "українізувати" корпус боячись за долю ворожої України імперії, висунута на становище ворожими Україні московськими колами, яких німці змушили не "розкривати карт" - не могла ані "творити" Вільного Козацтва, яке повстало на Звенигородщині майже три місяці перед появою на політичній сцені цього обмосковленого малороса, ані відкривати українських університетів які були відкриті до його появи, ані тим більше - творити української, а не московської армії, 2/ що в листопаді 1918 року людина, що закладала підвалини для відбудови московської імперії і тому: а/ всі запаси зброї і амуніції, якими розпоряджалася за згодою німецького командуючого військами, який мав жінку - московку, близько споріднену з родиною Скоропадського, - відсилав безплатно на Дон для озброєння формованої там московської армії, б/ в Києві - озброює коло 30 тисяч вороже настроєних до всього українського московських старшин, в/ мала, існуючих на папері 8 українських корпусів в яких у штабах були москалі і "малороси", але які не мали жодного вояка та пару сотень Січових Стрільців, яких хотіла добути за всяку ціну і недопускала їх до Києва - не могла жодною допомогою Галичині крім тих стрільців, 3/ коли б уряд УНР, за відомом галицьких представників, не вів переговори з поляками і не досягнув би певної провізоричної згоди - то слідом за УГА, без жодного труду перейшли б польські війська Збруч, а що українська територія тоді була смугою, що мала від 35 до 38 кілометрів ширини, а за ними провадили наступ московські війська, метою яких було здобути Кам'янець - то ясно, що УГА була б розброєна і не було б спільного походу на Київ, 4/ коли б наслідком отої "соборності" окремих галицьких уряд не провадив у Парижі окремої політики наслідком, якої була задача без бою москалям /білим/ Києва, а потім переходу цілої УГА в розпорядження командуючого московськими військами і як наслідок того не було б катастрофи в Чорткові і... Варшавська умова такої, якою вона мусіла бути коли в момент її підписування, уряд, що її підписував не мав ані метра власної території і не мав регулярної армії, 5/ по переході УГА на бік ворога, уряд Петрушевича формально діяв цілком самостійно, цікавлячися лише Галичиною і тим самим позбавив уряд УНР права говорити в імені Галичини.

Наведені факти /а їх є більше/ пов'язані зі собою причиново /один - є наслідком другого і то неухильним/ засовують досить виразно, що криється за отою "соборністю". Але варто ще нагадати оден дуже красномовний факт, який подав у своїй праці П. Мірчук

на отор. І7, а саме, що Стрілецька Рада і Коновалєв пробували намовити Петлюру безпосередньо перед підписання миру в Ризі, несподівано зняти українські війська, які займали праве крило польсько-українського фронту прикриваючи Галичину, рушити в Карпати, уможлививши таким чином москалям окуповання цілої Галичини. Далі, Коновалєв вірячи московським пропагандовим фантазіям думав, що москалі без труда опанують Центральну Європу і тим змусять західні держави до протидії.

Правдоподібно Коновалєв не знав, що вдійснооти перед самим підписанням Ризької умови польські війська знова знаходилися в 22 кілометрах від Києва, якого москалі не мали чим боронити і тому був виданий секретний наказ, як до 12 годин ночі не надійде від Йорфе повідомлення про підписання умови про мир - спішно евакувати Київ. Тому пропозиція Коновалєва була не лише такою ж нереальною, як і його пропозиції Скоропадському і Винниченкові.

Ще більше до думання дає один з пунктів постанови винесеної вже по створенню УВО на першому з'їзді військових представників 21 серпня 1920 року, у Празі, а саме пункт третій, в якому говориться: "З'їзд уважає вказаним не ставити мілітарного опротиву зєднанню українських земель, яке зараз наспіває через більшевицький наступ". Вправді, до цього було причеплений заклик "дальшої послідовної боротьби за самостійність", але це була порожня фраза такаж безглузда, як пропозиція воякові, здавати зброю і пішовши в добровільну армію - "продовжувати війну". Цей заклик свідчить лише про політичний аналіфabetизм - бо лише ним можна пояснити таку думку у людей, які закликають до улегшення окупації своєї землі для "зєднання" в одному ярмі його авторів. Але варто уваги ще й інше: в постанові мова про "більшевиків", а не про москалів, отже війну, яка провадилася від 1917 року розглядається не як національну, лише як "громадянську". Тут слід ще раз нагадати, що ми вже звертали увагу на те, що Мартинєв /і ряд інших подібних "націоналістів"/, як рівнож і П. Мірчук та й сам Коновалєв говорить про всі нації світа, як і личить націоналістові /шведи, німці, французи, поляки, литовці, грузини, китайці і т. д./ незалежно від того, який у них уряд під ту пору, лише коли доходить справа до москалів умлівіч кожен із них обертається у людину, що не ріжниться від "громадян Росії", зникає національний момент, впливає політично-соціальний і починається говорити про "Денікінців", "колчаківців", "врангелівців", "більшевиків і т. д.

Тимчасом власне їм, а в першу чергу військовим слід було б знати, що наступ на Україну під час повстання Директорії почали такі частини: Московская рабочая дивізія, 43 рабочий полк, друга Орловская брігада, партізанські отряди Кожевникова /складалися з 6 тисяч татар з Уфи/, двох полків "чрезвычайной комісії", "інтернаціональних частей" /китайці, мадяри, лотиські/, 4 кавказского полка, 8, I і 12-тої московських армій відділу красних козаків під проводом Прімакова, "тарашанской" та "богунової" дивізій, які по складу своєму не були українськими. Назви вжиті були лише для маскування, яке улегшувало завою-

вання України, на що вказує хоч би телеграма Леніна з 29.XI. 1918 року з наказом "в окупованих землях" приховувати окупаційний характер, а в листі з 14.III.1918 року наказав Ленін Орджонікідзе "рішуче і беззастережно перелицьовування наших частин на Україні на український лад" і там же писав "треба рішуче заборонити Антонову, називати себе Антоновим-Овсієнком - він повинен називати себе просто Овсієнко. Те саме сказати Муравйову та іншим" /Лист Леніна/.

Що ж можна сказати про діяльну допомогу в дуренню людей в московському інтересі, про "організованих націоналістів", які допомагають і нині москалям, трактуючи національну війну як... "громадянську"? Лише бажання осягнути і закріпити "соборність" усіх українців у московському армі! І незнання цього пояснювати аж ніяк не можна бо про те хто напав на Україну комендант Січових Стрільців обов'язаний був знати, а "політики" УВО з одного боку повинні були читати написані /і узасаднені/ слова Донцова: "Політика "соборности" проти суверенности /а вона завжди мусить іти проти суверенности/ так само наївна, як була б пер політика балканських слов'ян, коли б вони хотіли малу Сербію та малу Болгарію /з перед 1912 р./ прилучити назад до Туреччини в ім'я "з'єднання" цілого сербського, згідно болгарського народу". З другого боку цілковиту слухність цього доводить "темний дух" України - Василь Панейко, який однак, розуміючи всю безумовну правильність слів Донцова, але будучи запеклим провінціалістом і москвофілом та "соборником" у своїй книжечці "З'єднені держави східної Європи, Галичина й Україна супроти Польщі й Росії" /Відень, накладом автора, рік 1922/, не можучи довести можливість поставивши в центрі Галичину і "соборність" довести можливість її без утрати суверенности - пробує довести неможливість здобуття суверенности. Він, як видно вже зі заголовка, ставить Галичину поза Україною на першому місці і трактує її, як рівноправну державу з Україною.

Це чи не найширше висвітлена ідея "соборности" з погляду українського-націоналіста - державного злочинця і зрадника українського народу, який був /згідно з його листами і споминами/ забавкою /маріонеткою/ в руках московських і польських політиків і який поносить відповідальність не лише за втрату Києва в серпні 1919 року, але й за konieczність складання такої "Варшавської угоди", яку довелося скласти.

Вправді цитованими нами автором з числа 4 звелічників УВО і ОУН бракує широти Панейка, але вони здогадувалися певно, що було наслідком їх "соборницької" пропаганди /бо діяльність їхня обмежувалася землями загарбованими Нельцею/ і тому соромливо було промовчано про події в Києві і про перехід цілої армії на бік запеклого ворога українського народу, яка навіть відшуралася своєї назви /української/ і пробовала приховати його під вигадкою підписання з тим ворогом... "пакту неагресії". В детальних "Нарисах з історії ОУН" П. Мірчука ми знаходимо про "понад 100 тисяч арештованих і засланих поляками українців" і про польський терор, але не знаходимо у цього "соборника" ані

згадки про кілька мільйонів жертв московської політики Кремля, ані про 6 мільйонів жертв організованого москалями на ґрунті посухи і пограбовання запасів зерна штучного голоду 1921-1922 років, ані про кілька мільйонів жертв Чекі /до 1924 року/, ані про мільйони засланих у тому ж періоді. Є в тій історії про замах на Пилсудського, є про замах на Войцеховського, але нема й натяку про бодай плянування замаху на Раковського, Леніна чи Ладіса. Голубко, який шукав компромісу з українцями був убитий але член колегії "всесоюзного Чекі - Скрипник, який допоміг москалям опанувати Україну, знищити більшу частину здобутків визвольної боротьби, в тому і Академію Наук та здеморалізувати еміграцію - не потребував боятися атентату, а коли вже був москалем більше не потрібний і боївся катування, на яке засуджував тисячі людей, сам застрелився, ще знайшлися ідіоти, які співчували цьому зрадникові.

Згадувати про це мусимо, бо ж такі вже час викрити ті "джерела", які мають бути зліквідовані. Наступне покоління, яке зростає в цій атмосфері, обдурюване і деморалізоване, коли того не зробимо - пропаде для України.

Ми не знаємо чи нині, пишучи на еміграції такі історії і видаючи протиукраїнські книжки робиться це в розрахунок на цілковите незнання правди про наше минуле читачів чи є наслідком незнання самих авторів, але і в одному і другому випадкові з того є величезна шкода для української нації. Ми, свідомо не хочемо користуватися з джерел ворожих "організованому націоналізмові", але не маємо права непомічати того, що шириться авторами пов'язаними з УВО чи "організованим націоналізмом". Ще можна було б не звертати великої уваги на те, що численна молодь, чуючи термін "інтернаціоналіст" у протилежність йому звала себе "націоналістами", не розуміючи гаразд ані того, що таке свідомий націоналізм, ані не відрізняючи національного руху від націоналістичного. Але в цитованих нами публікаціях є і ряд недомовлень і тверджень, що не мають нічого спільного з правдою.

Так наприклад у праці Мірчука "Нарис історії ОУН" /на стор. 40/ згадано про обвинувачення "політичного референта УВО" - Дмитра Палієва в тому, що він в 1924 році разом з Ярославом Індишевським їздили до Києва на переговори з маріонетковим "урядом" УССР. При тому не сказано і не подано доказів, що це не відповідає правді. Тимчасом особа Палієва згадується в "Споминах" відомого нашого діяча - С. Шухевича, виданих за життя Палієва "Червоною Калиною", в яких автор оповідає в III томі про військову нараду в Жмеринці 4 листопада 1919 року на якій він був присутній. Оповідать і подає слова Петрушевича, що "воля стрільців /воєнків/ фабрикється в Начальній Команді і по командах корпусів..." і додає, що згідно з його "докладними відомостями витримати армія може" і більше 2 тижнів про які просив Петлюра, далі оповідає, що він зв'язався під час перерви по прямому дроту зі старшиною на фронті, який ствердив, що їм наказано казати, що вони продовжувати боротьбу не встані. Тут як свідчить С. Шухевич, "четар Палієв /адютант Тарнавського/ подав мені карточку на котрій було написано, що з огляду на лихий

стан обох армій, жадаємо аби зібрані вирішили про остаточну по-
требу переговорів з командою Добармій бо в противнім випадку
Начальна Команда поступить самостійно." Шухевич пише, що він
відмовився виступити з такою заявою і тоді Паліїв виступив з
нею сам. До того слід додати, що нарада відбувалася 4 - 5 лис-
топада, а ще 1-го листопада умова була фактично уложена, а 6-го
листопада - була підписана! Згідно з нею "уряд ЗУНР віддав себе
"під опіку" Денікіна і його армії.

Роля Палієва - досить нова і на тлі такого заховання ві-
домість про його поїзду до Києва /яка могла бути лише за зго-
дою окупаційної московської влади/ набирає певного значіння.
Знова ж Панейко звернувся /як сам про це пише/ до колишнього
царського міністра, який мав і далі звязки та певні впливи в
Парижі, Сазонова і просив його в імені уряду ЗУНР зголосити
претензії московської імперії на Галичину.

З того бачимо, що "соборники" в дійсності керувалися не
інтересами цілої України, тільки в першу чергу інтересами сво-
єї провінції і могли для неї пожертвувати навіть інтересами
України.

Щоб того не було - треба мати не лише запал, відвагу, але
треба мати вироблену ідеологію й світогляд. Християнство укла-
ло "символ віри" і аж після того могло усталювати, що є ересю,
а що - ні. Самозрозуміло, що вороги Польщі аж ніяк не були за-
цікавлені в тому щоб "сила", яку можна було доволіно використо-
вувати, керувалася не їхнім, а своїм власним "розумом" і не
клала своїх голов за чужі справи. Саме тому їхні агенти в про-
воді, вживали відповідних аргументів, проти потреби написаного
не "на коліні" програму, а особливо боялися впливу праць Дон-
цова.

Для шпигунської роботи, для організації нападів - потріб-
на не ідеологія, а цілком щось іншого. І у Мартинця в його
книзці "Українське підпілля" на стор. 65 читаємо: "Створено
новий реферат - розвідчий, що його перебрав бувш. сотник Січо-
вих Стрільців, який відбув перед тим виїждів закордоном... Його
співробітником був сотник армії У.Н.Р. - Коваленко"... На сто-
рінці 171 згадав Мартинець про "підтримку сусідніх із Польщею
держав", написав далі: "УВО поставило розгалужену, добре діючу
сітку військової розвідки на терені всієї Польщі" і "згідно з
твердженням книжки виданої польським генеральним штабом, роз-
відча сітка УВО була найбільшою і найкраще зорганізованою цьо-
го роду сіткою в Європі... Начальна команда УВО мала найдоклад-
ніший й найскоріший відомості про розташування польських військ
на всій границі аж до Варшави, включно до руху кожного баталь-
йону. Плани крісів, гранат та іншої зброї, а навіть плани вій-
ськової хемічної фабрики Менціце, фотографії всякого роду вій-
ськових об'єктів і т. д. були рівно ж у її посіданні". До наве-
дених слів слід додати, що звичайно в розвідках інших держав,
крім СРСР, шпигуни працювали за гроші і тому не виявляли ані
такої відваги, ані не були такі тверді, потрапивши в руки
контррозвідки, як ті, що були людьми ідейними і наражали жит-
тя, будучи певними, що роблять це для Батьківщини.

Крім сказаного слід звернути увагу на те, що розвідки не вело УВО на терені головного ворога і тому "не диво, що навіть більшовики кількоразово пропонували Начальній Команді УВО співпрацю і допомогу. Коли УВО відмовилося від неї то не було причини нехтувати підтримкою інших".

"Але розвідку велося не довго: приблизно півтора року... одного дня польська поліція попала на слід, справа розвідки вийшла на яв, польська преса зчинила великий крик... це загрожувало пошкодити престижові організації, тому Начальна Команда ухвалила зліквідувати розвідку" /Мартинець, там же, стор. 171.

Аналіза наведених уривків, не лишає сумніву, що:

1/ ми не можемо мати певности, що розвідка справді була зліквідована, а не лише винесена постанова і краще законспірована,

2/ кількоразове пропонування /як тут сказано - "більшовиками" / "співпраці і допомоги вказує, що на ту "кількоразовість" був час і на бажання цілковито підпорядкувати УВО виключно собі і зробити з нього слухняне знаряддя, бо важливіші відомості, які здобувало УВО вони безперечно і так одержували від свого агента, члена проводу, Костарьова,

3/ О. Басарабова, яка як ідеалістка і українська патріотка з цілковитим довір'ям приймала документи, не знаючи, що то шпигунські матеріали для чужої розвідки від сотника Думіна. А закатована була вона поляками, як німецька шпигунка 12 лютого 1924 року. Такі працівники, яких не треба було оплачувати і які не зрадять - були для кожної розвідки на вагу золота, але хтось служив чужинцям і одержував за таку "роботу" - гроші. Дата ж вказує, що розвідка і в 1924 році не була зліквідована,

4/ сотн. Думіна, який стояв за тіснішу "співпрацю" з Москвою, цебто з головним ворогом, за те що готував "палацову революцію" в УВО було лише усунено з УВО в січні 1925 року. Чому не показано? Кому властиво служив Думін?

А тепер, що робити з неволаганими числами? УВО було засноване в 1920 році. Розвідкою, як твердить Мартинець, займалося УВО лише "приблизно півтора року". Арештування Ольги Басараб сталося в 1924 році. Викрито змову Думіна і усунено його в початку 1925 року.

Ми свідомо не користуємося з ворожих до ОУН джерел і публікацій бо нашим завданням є встановити оскільки це можливо коли мова йде про нелегальну організацію, правду і виявити причини цілого ряду помилок, які разом дали катастрофічні для нашого народу і справи наслідки. Тому ми свідомо не спиняємося над справою убивства в Роттердамі і різними припущеннями з того приводу, але мусимо ствердити, що рівнож не маємо підстав твердити, що ОУН мала організаційну сітку на окупованій москалями Наддніпрянщині. Що ж торкається твердження П. Мірчука, наче б то "у висліді ініціативи Коновальця твориться в Києві в 1920 р. "Центральний Революційний Комітет" /"С. Коновалець" стор. 91/ то його на жаль треба віднести до дуже численних помилок автора, які виявляють його цілковиту дезорієнтацію в подіях, що мали місце на Україні в роках 1917-1925, а також пізніше і раніше,

помилки про які буде окремо мова.

Натомісць кінцем є звернути особливу увагу на твердження Мартинця, що і Коновалець і Канцлер /Сеник/ перед першою конференцією ОУН знали, що Кожевніков і Костирьов були чужими агентами /"Українське підпілля" стор. 328-330/. У цій Конференції приймало участь 28 осіб. Два найважливіші реферати читали німецький агент - Кожевніков і чотири, не менш важливих - московський агент Костирьов, ще одного реферата читав німецький же агент. Мало того! У число членів "Проводу" на внесок Коновальця прийнято обох названих агентів і одного - прихильника москалів "білих". Усіх членів проводу було 8. До того ще слід додати, що два перших числа "Розбудови нації" редагував німецький агент - Кожевніков /про появу цього головного органу організованих націоналістів мова буде на властивому місці/.

Треба звернути рівно ж увагу на те, що це діялося після підписання в 1922 році Рапальської угоди, при кінці року поширеної угодою в Берліні, між Німеччиною і ССРР.

На терені ж УВО агенти обох розвідок були зацікавлені в збереженні ідеологічного хаосу, в тому щоб не доводилось мати клопотів із світоглядово-ідеологічними перешкодами. Тому вони зручно підігрівали амбіціонерство членів Проводу і настрояли проти націоналістичних ідей Донцова, які і без того були їм чужі. Вони хотіли поставити Донцова в залежність від себе, використати його ім'я і хист, але не дати змоги ширити свідомий націоналізм. Тому вони, коли зробили Донцова головним редактором відновленого в 1922 році Л.Н.В. - то додали йому кількох співредакторів, яким був цілком чужий націоналізм. Це не дава-

ло Донцову надати Л.Н.В. виразне обличчя, коли ж він усе ж умудрявся промовити до молоді - стали підтинати Л.Н.В. фінансово. Певно в зв'язку з тим усім у 1927 році виделеговано Мартинця до Донцова з тим, щоб він намовив його переїхати до Парижа і стати там головним редактором органу "організованих націоналістів".

демагогічний/
На стор. 225-229 в надзвичайно спосіб розповідає Мартинець про відвідини Донцова, промовчучи одне і перекручуючи друге. Промовчав він і те, що він мав бути за пляном "Проводу" головою редакційної колегії з трьох осіб. Він мав за цим пляном афішувати орган, а одночасно - залежати від тих двох, які в кожній справі могли його "переголосувати", а крім того відірвавшись від родини своєї дружини і невеликої кількості приятелів - мав він бути податливим. Донцов чудово розумів у чому справа і тому рішуче відмовився прийняти запрошення. Оскільки "організовані націоналісти" були чужі йому видно хоч би з таких слів Мартинця, що коли б Донцов прийняв пропозицію то "це дало б Донцову вільну руку в ставленні до польського скупанта, що навіть при найкращому його бажанні, при дальшому побуті в краю і на сторінках легального Л.Н.В. не було можливим" /стор. 228/.

Отже Мартинець не розумів, що Донцов усець час скеровував ненависть проти головного ворога і боровся не за "сборність" тільки за суверенність. Але і у Львові він бив у Л.Н.В. тих

хто ставав угодовцем чи до того стремів. Але звичайно він не мав нічого спільного з продупцентами тріскучих, безглузких фраз у такому стилі: "Для українського націоналізму не існує питання Польща чи Москва? - Треба підготовляти себе й інших до боротьби на всіх ділянках з кожним окупантом, без огляду на те, з ким будемо вести збройну боротьбу... незалежність можлива тоді, коли нація зможе встоятися проти всіх ворогів" /там же стор. І64-І65/.

Очевидячки і відмову Донцова Мартиненць представив так, як таким "націоналістам" було вигідно. /Справу стягнення Донцова закордон я покищо навіть не порушував, щоб зразу не відстрашувати /??/ його, а постановив зробити це - і то доволі обережно - аж тоді, коли б він дав засадничу згоду на співпрацю... Ми - про рух, організацію, співпрацю. А Донцов бачив тільки зайвий журнал і - конкурента в здобуванні авторів" /стор. 229/. Той хто знав Донцова і читав те, що він описав, не сумніватися в тому, що він і не хотів і не міг з особою заангажованою в "рух без голови", керований чужинцями у власному інтересі, з особою котра по всьому написаному Донцовим, могла переконувати, що "незалежність можлива" тільки тоді "коли нація зможе встоятися проти всіх ворогів" - провадити жодних розмов і давати пояснень відмові. Згідно з усталеними рядом соціологів властивостям усякої маси /мова про це була в першому томі/, націоналізм міг і мусів бути скерований лише проти одного ворога, бо маса може по справжньому ненавидіти лише одного ворога і не встані без міцного впливу проводу, який вибувоя думання провінційними категоріями побачити головного ворога, ворога який загрожує існуванню цілої нації, якого тому треба намагатися знищити в першу чергу, лишаючи інших "на потім". Коли б провід складався зі свідомих українських націоналістів, він би знав, що москалі рефлектують на всі українські землі, а поляки /і інші/ лише на більші чи менші частини нашої землі та що при москвофільських тенденціях нашої інтелігенції той же головний ворог є найбільш небезпечний, має найбільші можливості знищити наш нарід як окрему націю.

Але, на жаль, провід, як УВО так і ОУН не складався із свідомих націоналістів і поза своєю провінцією "не бачив світа".

Ми знаємо, що народні маси відзначаються інертністю і важко змінити в короткому часі їх світогляд, але на жаль в нашому випадкові з певністю не обійшлося без зорганізованої акції московських агентів, бо величезна кількість болючих фактів, гіркий піввіковий досвід повинні були викликати протверезіння в першу чергу інтелігенської маси, але на жаль того не сталося.

Відкриваємо взяте для прикладу І0 число "Шлях Перемоги" з року І978. Вже на першій сторінці кидається в очі стаття, друкована дуже великими літерами, заголовок такий "Розбудова протибольшевицького фронту" трактує справу не по націоналістичному лише в площині соціально-політичній, а не національній. В статті мова про Антикомуністичну Лігу, про АБН де стало заявляють, що раді б бачити в ньому і представників московського народу, словом ці зорганізовані наче б то українськими "націона-

лістами", організації не ставлять справи в площині національній, а вираз про "зростання ідей АБН в країнах поневолених Москвою" не вказує на московський нарід, як на поневолювача тільки на місто, яке є осідком комуністичної влади. На тій же сторінці типово антирежимна замітка "Примара Сталіна в Кремлі", передрукована з німецької преси в якій оповідається, як про щось особливе, про нормальне ставлення москалів до Сталіна, як того хто відбудував їм імперію. Цю замітку супроводить увага певно редакції, яка є повторенням твердження "Баштового" /Нечуй-Левицького/, який свого часу вів полеміку з Драгомановим. Драгоманов виказав помилковість тверджень "Баштового", наївність і не згідність з тим, що знаємо зі світової історії. Чи організатори "бартоломейської ночі", або розправи з сипаями в Індії були інакшими? Чи тисячолітня боротьба московського народу і українського є наслідком якоїсь "московської психіки" чи "етики"? Чи не мав би націоналістичний часопис подавати і з'ясовувати справжні причини і впливаючу з них неухильність боротьби "на життя і смерть"? Ще три інформативні статті на тій же сторінці носять рівно ж антирежимний характер і під цілою сторінкою /за винятком уваги пов'язаної з ораціями Сталіна/ міг би підписатися і М. Драгоманов!

На другій сторінці більше половини уділено зайвій для націоналіста балаканині про жидівсько-українські відносини, яка вказує, що приклади минулого нічому не навчили нас. І, що підписана під "деклярацією" маленька групка жидів /дванадцять осіб, які підписали лише у власному імені/ може оказати, як рибалка, що на гачок ловить рибу: "рибка клює". Тим часом "деклярація" всіх в цілому закликає жидів до вивчення обставин і вироблення плянів забезпечення жидам можливо добрих умов, як перебування на Україні так і виїзду для бажаючих до Палестини. Виникає питання з чого має тішитися /і ширити деклярацію! / український націоналіст? Навіть коли б її підписали не кілька окремих осіб, а делегати впливових жидівських організацій то і тоді, коли б вони поважно говорили чи говорити хотіли, то в першу чергу мусіли б ясно заявити протест проти безсоромно-нахабного роздування "прокурівського погрому" і "вивчити" хоч би погроми роблені москалями в тому, один великий погром зроблений московсько-більшевицькою частиною, яка мала і жидів - політкомісара і жидів - команданта частини. Чому не тільки не знайшлося "шварцбарта", щоб застрелив тих обох і чому про той погром не згадують жиди? Ми навмисне не називаємо міста де то сталося, а залишаємо тим ІЗ "дослідникам" назвати чесно те місто і з'ясувати чому жиди про те мовчать? Чому жиди мовчать про публікований в 1926 році спільний спогад одного лівого с-р і одного комуніста, які по невдачній спробі організувати повстання проти УНР у Жмеринці втікли до Прокурава і спробували зробити повстання там. Вони признаються, що їх підтримала лише жидівська молодь, яка при наближенні української військової частини сховалася за грубі мури синагоги і почала обстрілювати вояків і з того розпочався "погром".

У квітні 1978 року на телевізійній сітці три дні йшов

фільм про винищення німцями жидів, при чому для більшого ефекта число знищених майже подвоєно, а українцям у цій справі відведено надто "почесне" місце, так, що вони показані гіршими за німців. Чи хоча якась група жидів заперечувала проти такої пропаганди? Чи подали жиди чесно пропорцію жидів у складі Че-Ка? Відсоток жидів в адміністрації в 1920-23 році? Участь жидів в організації штучного голоду, коли гине близько мільйони українців і на місці вимершого населення в районі Запоріжжя розпочато заснування жидівських колоній - також варто уваги. С. Петлюра, як і Винниченко були великими прихильниками жидів. Петлюра, ще перед революцією перейняв яшу Чірікова "Біра", а Винниченко мав жінку жидівку. Угода ж дала те чого не мали і не мають жиди в цілому світі - національно-персональну автономію і міністра жидівських справ. А коли почалася московська навала і аж до інтерновання української армії ми всі, ціле населення України бачили непропорційно багато жидів у лавах ворогів українського народу, але не бачили ми жидів в армії УНР.

Ми прекрасно розуміємо, що в московському інтересі зіхнути на жидів у зв'язку з відповідальністю і скоорудати понараість проти жидів, щоб головний ворог міг виступати об'єднано у "християнському таборі", а тому нам не на руку протижидівська пропаганда, український націоналіст повинен користатися дозволом дурити себе жидам "десидентам" і возитися з ними, як з "лишакною торбю", але не повинен в усьому винити жидів.

Наша позиція по відношенню до жидів повинна бути незмінною і не потребує дискусії. Бо ж та ж, як і до всіх чужинців, які не питаючися згоди українського народу лише окупанти від часів перед Хмельницьким налізли непрошені і допомагали окупантам. Їм усім не місце на нашій землі і ми допоможемо непрошеним "гостям" - викинути куди хочуть. Прецеденти маємо у варшавській умові де сказано було, що Ельзас мали покинути всі німці, які туди прибули по 1871 році. Скажуть, що то тільки "новоприбулі".

На це відповімо, жиди викидають з Палестини арабів, що вже пару століть живуть в Палестині. Отже не їм заперечувати цей принцип. Але український націоналіст каже всім чужинцям, степ і жидам: хто з них підчас рішучої боротьби зі зброєю в руках буде битися за здобуття суверенності України - одержить в нагороду права повноправного громадянина, який користатиметься всіми правами, що й найширіший українець. Цим висчерпана ціла справа, яка стане актуальною тоді коли відвоюємо нашу Батьківщину від загарбників, а до того часу балаканина на цю тему зайва. Не ділять шкуру ведмеда, який ще бігає в лісі і не збираємося подібно автономістам УНР обдаровувати тих хто ще не довів, що є нашим співником.

Третя сторінка частково зайнята статтями, які не мають нічого спільного з націоналізмом, а більше третини присвячено баламученню читачів статтям опертої нафантазії, незнання її автора, і очевидячки на "брак лінії" у Організації.

Штучне роблення "авторитетів" і "провідників" з людей

до того цілком непередбачених, приносить необчислимі шкоди, спотворює свідомість загалу і цілковито відзвичкає від думання. Подаємо приклад. Коли ми питаємося півінтелігента про щось чого він не знає, він надає "мудрого вигляду" своєму обличчю і відповідає авторитетним тоном: "це справа погляду". Він цілком не різниться від того сліпого від народження, якого збудивши в кімнаті запитали чи зараз день чи ніч, і одержали відповідь "це справа погляду".

Конкретно справа ж стоїть хоч би так: українець до того ж такий, що зве себе "націоналістом" мусить мати ясну уяву про "гетьманування" Скоропадського, а його організація мусить дати цій особі одностайну оцінку оперту на аналізі його діяльності і загально відомих безсумнівних фактах. Тимчасом ми одержимо самі ріжноманітні, найчастіше далекі від правди, відповіді. Навіть в підручниках для молоді, і то в тих же самих, можемо знайти цілком протилежні оцінки, а то й кругієські, оперті на писаннях людей, які не завдали собі труду пізнати правду. Ось напр. П. Мірчук пише: "Гетьман Скоропадський хотів щиро добра своєму краю", і пересічний читач доповнє це речення "української пітії" словами "отже працював для добра українського народу". Тимчасом і завзятий ворог українського руху - редактор україножерного часопису доби царату - "Кієвлянин" також хотів "добра своєму краю, який авав "Малоросією" і бачив це "добро" у цілковитому обмосковленні України. Наведене езопівське твердження п. Мірчука цілком годиться з таким же бездоказовим твердженням Коновальця: "Я прийшов до висновку, що Скоропадський це людина неона" і далі "Гетьман завзято вчиться української мови" /"Причинки" до історії української революції, стор. II/.

В статті "Золота нагода", що нагадує трохи казки з "Тисяча одної ночі", читаємо: "Гетьманський режим, як і режим Центральної Ради, чи режим Директорії були трьома етапами тодішньої нашої історії. Їх треба трактувати рівнорядно. Всі вони робили добрі діла й жахливі помилки". Вправді, Кубійович в своїй "Енци. Україн." додав ще один "етап" - московсько-польовицької окупації і оголосив його також "продовженням" тих трьох. Далі та ж новітня "Шахеризада" пише: "Ми фальшуємо історію, коли пишемо, що державу будували тільки Центр. Рада і Директорія, а "москаль" Скоропадський будував Росію. Росію не відбудовується творенням української армії з тризубом на шапці, заснованням української Академії Наук, університетів, підтримкою української культури".

Коли б наведені слова були правдою то думачий читач був би вправі запитати Коновальця: де була його голова і політична мудрість, коли він виступивши проти Скоропадського зі Січовими Стрільцями в бою під Мотовилівкою забезпечив Директорії перемогу? Це питання ми оставимо вже в дурте, бо на нього коначна відповідь. Далі звідки взяв автор тої статті про те, що Скоропадський заснував українські університети і Академію Наук? Зі статті якогось свого колеги по фальшуванню історії? Всю створену "україноньку" армію по перемозі Директорії на

власне бажання тої "армії", було відправлено одним потягом до Денікіна, бо... вона складалася лише зі старшин - "малоросів", які щоб одержувати платню - поводягли тризуби, а коли виплата припинилася - поскидали їх! А намісто "нічоганя сіла" - створена Скоропадським з московських старшин у Києві досягала 30 тисяч лише вона не мала наміру битися за Скоропадського і тому командування військами в Києві взяв у свої руки граф Келлер, а потім - князь Долгорукий.

Під впливом таких "фальшивників історії", як автор наведених цитат "організовані націоналісти" на т. зв. "святі героїв" вивішують поруч портрета Петлюри, Коновальця і ... Скоропадського. Той хто зник хоча трохи думати логічно, міг би спитати організаторів: чому вони не вивішують ще й портрета Яреми Вишневецького?

А коли б ті всі "організовані націоналісти" були поважними людьми і не писали того, що не знають не ознайомившись з джерелами, то б у першу чергу прочитали б у книжці осьмий "Хліборобської України" /орган прихильників Скоропадського на еміграції/ оповини самого Скоропадського, який у них писав, що не почував себе українцем, що уважав увесь український рух - "австрійською інтригою", не хотів, одержавши наказ від командування московських армій "українізувати" підляглий йому корпус і щойно в липні 1917 року одержавши від генерала Корнілова на письмі /так жадав Скоропадський/ наказ про "українізацію" цитує дослівно слова його "Спожнів": "я поїхав українізувати корпус для добра і щастя Росії".

Здається сказано ясно. За згодою Московських кол серед німців, під умовою збереження української декорації, і з їхньою допомогою організував переворот спираючись на приблизно 500 московських офіцерів, озброєних за згодою німців. У міністерстві, яке він покликав на 12 членів уряду було 8 неукраїнців, а 4 "малороси", з них двох було "активістів" /московська партія правих за кадетів/, 7 членів Московської "кадетської партії", яка не визнавала навіть права на автономію і 3-х "безпартійних". Адміністрацію на провінції передав Скоропадський в московські руки. Приятель Скоропадського герцог Г. Лейхтенберзький в своїх "Воспомінаньх об Украинне" дослівно "Сам Скоропадський під натиском німців був позбавлений можливості відверто заявити, що незалежність України триватиме лише до хвилини поки в Росії створиться дійсний уряд".

Ген. Денікін: "В грамоті про федерацію" - сказав гетьману В. Маркову - "я ясно сказав те, що хотів, але не міг раніше. Я писав Ніколай Ніколаєвичу... Його особа повинна поєднати всіх нас генералів, бо ми лишень оваримося... Коли він зробить ся... правителем, я з радістю і без вагання передам цілу свою владу" /"Очеркі русской смуты"/.

Атаман Війська Донського - Краснов, наводить такі слова Скоропадського: "Я, фідельадитант та генерал світи Його Величності, не можу бути ширим українцем і говорити про вільну Україну." /"Воспомінанія"/.

Ген. Черняхів - офіційний представник при Скоропадському

Дону писав: "Уряд і особливо гетьман в душі безсумніву прихильний Росії, боявся, як мені здавалося творення української армії, боявся антимосковських настроїв тої армії".

Добрий знайомий і співробітник Скоропадського - М. Могилянський, який у своїх споминах, як лише може його виправдує і вихваляє його "доброту" та навіть приписує йому "глибоку любов до українського селянства" мусить ствердити, що уряд Скоропадського, який керував Україною від травня до половини жовтня відзначався такими рисами:

"І/ Міністерство ето не било сепаратистическим ілі антирусским. Оно жило надеждой на возрождение Росії і всімі силами хотело помочь Росії на пути к етому возрождению... В работе етого министерства принимали участие между многими другими лицами рускаво происхождения і направления С. Гербель, Г. Афанасьев, сенатор С. Завадский, Семеновский-Курілло, фон. Земен, обвинение которых в измене Росії не только фантастическое не может бити обосновано но і просто неумно" /Архив русской революции" том. XI, стор. 100, Берлін, 1923/.

Ми не можемо уділити надто багато місця на з'ясування усієї безглуздості роєння з московського патріота "малоросійського происхождения" українського діяча і тому бажачих зрозуміти і пізнати, що робилося в ділянці освіти за Скоропадського, відсилаємо до "Історії українського народу" видання 1953 року, до "Нарисів з визвольних змагань" тому II і до статтейна згадану тему в одному з календарів-альманахів "Гомону України".

Ставимо питання: по що ховати правду в розрахунку на незнання справи пересічним читачем?

Лише дуже наївні можуть думати, що безпідставне звеличчування людей, які нате не заслуговують "підносить духа" сучасників і майбутніх поколінь. Це величезна помилка. Для того потрібні такі передумови: 1/ абсолютна ізоляція /така, як в ССРСР/ від книжок з яких можна довідатися правди, 2/ цілковите збараніння читачів і звичку вірити фразам без доказів і 3/ не ставити собі питання чому маємо катастрофічні наслідки діяльності "геніальних" політиків і котимось у прірву перед чим остерігав Донцов.

Вправний суггестіонер може, але лише на коротко загіпнотизувати маси і вони думатимуть, що "вода стала вином", але мине гіпноза і вода лишиться водою. Тому таке чудо, як у Кані Галилейській може зробити лише Бог, але і без чуда можна приготувати поволі справжнє вино. Але для того потрібні - вміння і овідома праця над собою. Треба справді бути мудрим, щоб сказати відоме "я знаю, що я нічого не знаю". Відомий наш вчений проф. д-р Герасименко, колись сказав: "осел не шкідлива, навіть корисна істота, але дуже небезпечний і шкідливий осел з докторським дипломом". Ті люди виступали і виступають проти писань Д. Донцова, фальшують їх і певні, що можуть без нього і без вивчення правди про наше давнє і недавнє минуле легко обійтись. Тимчасом, скільки нісенітниць шириться завдяки незнанню власної історії людьми, які є остільки безвідповідальними, що

беруться писати про речі, яких не знають, а в справах пов'язаних з Наддніпрянщиною є цілковитими анальфабетами. Проте - пишуть про них і ширять далі свої власні вигадки, які підхоплюють подібні до них невіглахи і на тих вигадках базують свої твердження; і та брехня котиться, як лавіна, обростаючи все більше снігом. На це може читач відповісти, що власне в історії всіх народів надто багато суб'єктивізму і тому чим новіші часи описує історик там більше в його праці такого, що заперечують інші.

В цьому твердженні є багато правди, але треба пам'ятати, що наші вороги, хоча їхня історія в багатьох питаннях не витримує наукової критики, але напр. історія Сходу Європи писана московськими істориками уложена так, як того вимагає інтерес московського народу, а знова історія написана поляками написана так, як того вимагають інтереси польського народу. Один і другий народ уложу так історію свого народу знають багато краще ніж українці знають "свою". "Свою" ми дали в знаках наведення тому, що більше двох третин праць "наших" істориків уложені в інтересі не нашого а московського народу, з більшими чи меншими "доповненнями" в справах другорядних.

Найбільша розміром "Історія України" /Грушевського/ писана в дусі демократичного федералізму і її автор промовчав навіть ті моменти, які в площі національних взаємин розглядали наші літописці і хроніки та чужі. Коли в 1917 році В-во "Вернігора" /націоналістичне/ видавало підручник "Історії України" для першої класи гімназії то попросило І. Крип'якевича, який тоді перебував у Києві, укладаючи його усунути з нього московські вигадки. Кілька років пізніше видавництво львівської "Просвіти" - "Учітеся, брати мої", перевидаючи той підручник, дбайливо усунуло особливо яскраві уступи про московсько-українські взаємини і вставило "традиційні" - московфільські. Після того вийшло кілька інших коротких історій України уложених за московською схемою, певною відміною була лише І-ша частина "Історії України" Томашівського, яка віддаючи, як і інші історії київський період москалям, яких вправді не називано москалями, а "предками трьох руських народностей", а появу "окремої" української народності перенесено в добу Галицько-Волинської держави! Інші історики /Кордуба, Чубатий/ твердили навіть, що українці стали відрізнятися від решти "східних слов'ян" щойно в XVI столітті.

Завдяки такому стану справи, москалі і московські агенти подбали на еміграції про видання таких москвофільських історій, як "Історія України" "Холмського" /приписана І. Крип'якевичу хоча вона цілковито різниться від перевиданої на еміграції І. Тиктором "Великої історії України", якої більша частина справді написана І. Крип'якевичом/ і І-го тома "Історії України", та інших праць писаних московкою Меншовою /"Василенко-Полонська"/ та Оглобліним і іншими.

Наслідки того такі: мало хто з членів проводу ОУН чи інтелігентів, які уважають себе націоналістами такі засадничі

речі, як те, що протягом перших 100 років, коли творилася Київська імперія московські предки взагалі до неї не належали, що не татари, які доруйнували Київ 70 років по упадку Київської імперії, яку зруйнували по довгій боротьбі предки москалів, що москалі прийняли християнство майже 200 років пізніше від киян, що в Переяславі не було Хмельницьким підписано жодної умови, а присланої пізніше москалями "жалованої грамоти" гетьман не затвердив і т.д. і т.д. Наслідком того незнання, легко було москалям ширити п'ятім вигадку, що в 1917-21 роках була не московсько-українська війна тільки "громадянська боротьба", а те, що діялося в УНР, представляти в фантастичному світі. І шириться безпідставна вигадка немом "федераційний акт гетьмана був актом розпуки", або "московські дружинники в Києві були дійсно "нічтожною" силою".

Той же автор думає, що Скоропадський будував українську державу бо "... старшини-москалі і "малороси", з яких складалася ціла та "армія", щоб одержувати з української скарбниці платню, носили українські тризуби і на кашкетах.

Знова ж п. Мірчук на 48 стор. своєї праці робить /без доказів/ таке "відкриття": "С. Петлюра - безкомпромісовий самостійник", зраджуючи тим "відкриттям" цілковите незнання діяльності С. Петлюри за часів УНР і його поглядів. Хвильовий у нього автора "зве Москву задрипанкою" /стор. 12 "Нарис історії ОУН" / і "мав" голосно гукнути пересторогу своїм землякам "Геть від задрипанки Москви". Це рівно ж свідчить про те, що автор праці не читав ані статей Фітільова, ані збірок памфлетів пов'язаних з "літературною дискусією", ані не знає про його виступи підчас процесу СВУ, ані того, що писав "Хвильовий"-Фітільов у "Пролітфронті", Про члена Колегії Че-Ка ССРСР у Москві - Скрипника і про знищення ним цілого ряду українських установ - рівно ж певно не знає той же автор, бо як би знав - то не згадував би його...

У "Передмові" до виданої в 1967 р. праці "Українська державність 1917-1920 р." написав автор "користь з історії має тільки той хто шукає в досліджуваному минулому правди", а закінчує її запевненням, що автор поставив собі "ясне уточнене завдання: проаналізувати події в Україні в 1917-1920 рр... і знайти правду..."

Але, щоб "аналізувати" події треба їх спочатку пізнати, усталити, треба знати їх докладно і шойно тоді братися аналізувати. На жаль в тамтій праці було досить багате вигадок, відписаних від авторів, хоча і "популярних", але таких, що в багатьох випадках ставили собі завдання приховати невиндну їм правду, а то й злочини і скинути зі себе або з своїх однопартійців відповідальність за катастрофу. Рівно ж, не орієнтуючися, робить автор слідом за авторемістами, які хочуть зробити Шевченка москвофілом-федералістом і всупереч правді роблять його членом т.зв. Кирило-Методієвського Братства", роблять це всупереч

докладним матеріялам слідства, всупереч споминам голови "Славянського Общества", і споминам інших осіб, в тому числі й опублікованим визначним шевченкознавцем - Шуратом у своїй праці, виданій НТШ у Львові перед війною і перевиданій про другій світовій війні науковим видавництвом у Києві. Мусіли бути переконувачі докази, коли навіть московські окупанти лишили їх у науковій праці і хоча в популярних статтях і брошурах обчислених на eveche. стаде - далі роблять його прихильником створення величезної імперії московської до якої не лише слов'ян плянує включити. Далі можна було в названій праці /"Українська державність" 1917-1920 рр./ знайти там і вигадку Колларда /потім спростовану ним же/, що наче б то "Українська Народня Партія" в 1917 р. "переіменувалася на партію соціалістів-самостійників". Взагалі книжка та по-казувала цілковиту необізнаність автора не лише з подіями, але й з літературою в заторкнутих справах.

Тому ми, наводячи цитати з його праці про історію ОУН, не беремо на себе відповідальности за правильність тверджень автора, поскільки ж дуже важко /і то в еміграційних умовах/ знайти вірогідні джерела про діяльність нелегальної організації - змушені користуватися тим, що є, вносячи корективи, коли вони узасаднюють помилковість до цих тверджень П. Мірчука.

Скандальна згадка про "пакт неагресії" підписаний з Денікіним, робить дуже погану послугу авторові, бо людина, котра не заангажована була в діяльності ОУН і знає про неї лише з друкованих джерел, по прочитанні тверджень та "інформацій" автора, які цілковито не відповідають правді - буде не знати чи може вірити його інформаціям про діяльність ОУН, тим більше, що і в цій справі не все гаразд.

Так напр. з одного боку Мірчук, всупереч твердженням Мартинця твердить, що "ідей Донцова захоплювали українську молодь і робила її борцем за здійснення ідей українського націоналізму" /стор. 48 "Нарису"/, а на наступній сторінці раптом читаємо "Проте ЛНВ, хоч і не бувши пов'язаний організаційно з УВО, став пропагатором ідей українського націоналізму". З того випливає б що джерелом тих ідей взагалі - було УВО, а не Донцов, те УВО, яке саме не було націоналістичне, а з другого - в ЛНВ і "Вістнику" досить є статей, які свідчили про засадниче розходження в найголовнішому питанні форсування т.зв. "соборництва" і, на жаль, ОУН не піддалася в справі "формовання націоналістичної ідеології". Дуже неясно подана справа з "Загравою", а вже цілком неправильно і тенденційно описана справа з "Легією Українських Націоналістів". До цієї справи ми ще вернемося на властивому місці, а тут лише відновуємо, як одну з причин чому ОУН не могла прийняти ідей ширених Донцовим і не може вважатися націоналістичною організацією.

Націоналіст мусить живо відчувати і боліти хоч би тим, що москалі за Виговського вирізали 15 тисяч мешканців містечка Срібного, спалили його і те місце де воно було - заорали, націо-

наліст мусить ставитися до того або до спалення Батурина чи голоду 1921 року так, як би то все діялося сьогодні і то діялося в цій провінції. Коли б члени ОУН то відчували так - то не були б "соборниками". Бо ясно, що те "соборництво" є тільки "камуфляжем" за яким ховається провансальство галицьке, яке вважає головним /і мало не єдиним/ ворогом - Польщу, а український націоналіст /і Донцов/ вважає головним ворогом цілої нації української московський нарід і тому скеровує вістря боротьби проти москалів, а історія його вчить, що москалі протягом століть були нашими ворогами і що те ворогування мало стало річезві причини, незалежні від режиму чи "вдачі" народу. Та приняти націоналістичну концепцію важко було ОУН, бо крім ряду причин ще в проводі була пара агентів держав ворожих Польщі, які їй підогрівали протипольські настрої, а конфлікт з москалями стало трактувати в рамках боротьби з режимом і "громадянської війни".

Все сказане стосується в першу чергу проводу і осіб "впливових", а не тих ідеалістів, які вмирали в боротьбі. Правильність нашого твердження підкріплює той незаперечний факт, який ми вже згадували, а саме, що проти окупантів в УРСР не було навіть спроби провадити боротьбу, організуючи замаху, напади і т.п. І лише викрутом є, що на перешкоді був режим терору в УРСР чи чогось подібного. Були ж в розпорядженні організації такі люди, як О. Басараб чи Білас і Данилишин, які не бачили ні смерті ані мук.. Чому ж не пробувало ОУН послати замаховців які б заплативши життям знищили б якогось з представників окупаційної влади? Лише через "соборництво" і не значить це, що ОУН замовчувала московські злочини і стосований там терор. Ні! Але... але всі народи світа відповідальні за вчинки своєї влади, крім народу московського. Там винен "імперіалізм", політбюро - тільки не москалі!

Очевидячки треба рівнож враховувати певні моменти похвалього характеру, які є наслідком перебування протягом такого довгого часу в чужинецькому ярмі.

Серед дуже великої кількості дуже шкідливих книжок виданих еміграцією, виділяється, як сяюча зоря серед глибокої темряви книжка Ольги Мак "Жаїра", своїм глибоким розумінням наслідків виховання в умовах рабства. Наша інтелігенція вихована в таких умовах, навчилася найбільше цінити особистий добробут, а тим більше - багатство. Вона навчилася приходити в захват від протекційного поплескування по плечу члена пануючої нації, вона сама без надуми продала б себе і навіть маючи в руках засіб щоб наказувати, як Жаїра - буде схилитися і жебрати. Ось вирази, які повторюються в цьому творі при кожній нагоді:

Татаурана до Жаїри: "За оцей викуп, - вказав зневажливо рукою на розсипані дорогоцінності - ти змінила гнів на ласку і напевно не багато треба, щоб купити тебе цілу. Бо ти ж і досі лишилась тільки рабинею - річчю, що купується разом з тілом,

ласкою, покорою і коханням". /стор. 85/.

Він же до Жаїри: "вони - бідні дикуни. Але ти? Ти хіба не така сама як вони? Не цінити більше всяких брязкалечь від честі, від гордості, від батьківщини і від волі? Ти нікчемна, рабська душе!" /стор. 107/.

Одержавши від Жаїри торбинку з клейнодами і... благання "бути сьогодні цілий вечір зі мною" - "А все ж вона рабиня". - подумав з нехиттю Антоніо.- Могла б зараз не просити, могла б наказувати - і це було б мені далеко приємніше". /стор. 290/.

"Тінь" каже про Жаїру "Вона завжди була рабинєю, вона умерла по рабському, а раб - це сама зрада". /стор. 309/.

Ця книжка вже випродана років 10 тому, але видавництво не перевидає. Певно хтось боїться, щоб еміграція, побачивши себе в дзеркалі, не почала отямлюватися.

Еміграція могла б допомогти народові прозріти, але вона продукує і ширить в гомеопатичних дозках ту ж отруту, що й окупати і тим скріплює їх дію.

Людина не замастить себе об свіжу фарбу, коли знає, що лавка чи двері, свіжо пофарбовані, але коли не знає? Коли її дурять?

Тому т.зв. "Енциклопедія Українознавства" значно шкідливіша за "У.Р.Е." бо в тамтій є попередження, що писана вона "в дусі марксизму" і має довести "братерську єдність українського народу з великим російським народом". Читач - знає, що має в руках! А в еміграційній без попередження підступно ширяться тіж вигадки. Чому ОУН, коли вона складається з націоналістів, не тільки не спроможеться на рішучу акцію в цій справі? Чому сама видає і ширить такі ж шкідливі книжки? Чому допустила до сфальшовання писань Донцова? Чому робить рекламу т.зв. "десидентам"? І таких запитів можна поставити цілий ряд і майже всі вони упираються в справи ідеологічні і наукові, всі вони зясовують чому не може повторитися чудо в Кані Галілейській.

Але нашим завданням є в дальших розділах вказати в чому полягають ті помилки, які завели нас на манівці і як їх усунути.

Тепер маємо свого роду "історичний антракт", який нашим обов'язком є використати для чесного обговорення помилок і праці над їх усуненням. Ми, незважаючи на ненаціоналістичну ідеологію проводу, яка позбавляє його права вважатися свідомими націоналістами, не думаємо його осуджувати. Ми свідомі того, що коли б в тих умовах, які були, організація стала б бездоганно націоналістичною / а як такою її хотіли б бачити / - це було б також справжнім чудом. Наголошуючи помилки ми свідомі тої величезної льокальної додатньої роботи, яку ОУН зробила, не будучи націоналістичною, яка вимагала від членів організації героїзму і величезної самопосяти.

Ми вважаємо терористично - революційну діяльність УВО і ОУН в загальному дуже корисною. Хоча вона відома, вважаємо кінцевим її коротко нагадати, щоб та згадка допомогла отрястися з чарів доярової цірцеї і знова прийняти "подобу людську" і дбати не

про свої приємності і насолоди, а про той нарід, якому завдячуємо життя.

Подано тут те, що про діяльність УВО і ОУН було вміщено у виданій в Галичині між двома війнами трьохтомовій "Загальній Енциклопедії". Ось те, що там подане було в томі III на стор. 667.

Численні акти терору: вбивство дир. семінарії Матвіяса /10. VIII. 1924/, атентат Ольшанського на президента Войцеховського /5. IX. 1924, - процес Штайгера/, вбивство шк. куратора Собінського /19. X. 1926, справці: В. Атаманчук і І. Вербицький/, й ін.; бомбові атентати на поль. установи й напади на пошти /25. III. 1925, 3. VII. 1928 і 6. III. 1929 у Львові, - 8. VIII. 1931 напад на пошту у Трускавці, 31. VIII. 1931 під Печеніжинем, 30. VII. 1932 під Бібркою, 30. XI. 1932 у Городку Ягеллонським; з кінцем 1929 і 1930 рр. саботажі на держ. комунікаційні засоби в краю, масові підпали майна поль. дідачів і діячів - у відплату за це - від 16. IX. до кінця XI. 1930 "пацифікація" укр. населення в краю при допомозі поліції й війська, а в зв'язку з цим знищення багатьох читальень і кооператив, розв'язання Пласту, закриття гімназії у Тернополі, Рогатині й Дрогобичі, багато ув'язнень, м. ін. кол. укр. послів /м. ін. голови УНДО Д. Левицького/, з яких 5 вивезено до тюрми в Бересті, опісля багато процесів і засудів. Спільний комунікат з укр. нац. партій /25. IX. 1930/ і спільний пастирський лист укр. гр.-кат. єпископату /13. X. 1930 - сконфіскований/ із осудом саботажів, але й збірної відповідальності. Особиста інтервенція митр. Шептицького в Варшаві та президії УНДО в центр. та крайовій владі не мали ніякого впливу. Зате зросло зацікавлення гал. укр. справою на чужині та активізувалась укр. політ. еміграція, в англ. палаті громад представлено низку запитів в укр. справі. Укр. союзна внесення у справі пацифікації відкинені 26. I. 1931. В справі пацифікації внесено до Ліги Націй петицію всіх укр. послів і сенаторів, та багато петицій і телеграм від укр. еміграції. 25. II. 1931 - єдина розмова між Укр. Парляментарною Репрезентацією та офіційними чинниками ББ - без успіху. Аж 30. I. 1932 рішення Ради Ліги Націй: осуд терористичної акції й вислів жалю, що пошкодовані пацифікацією не дістали відшкодування. До ін. терористичних актів - 21. VIII. 1931 вбивство Т. Голувка у Трускавці, а у зв'язку з новою політикою больш. в УСРР, 21. X. 1933 вбивство урядовця сов. консуляту у Львові Майлова.

З причини різного розуміння боротьби за права укр. народу на укр. землях під Польшею - часті непорозуміння між старшим громадянством і молоддю, які від р. 1931, щораз більше загострюються, гол. після процесу Р. Баранівського /IX. X. 1933/.

Звичайно і тут траплялись фатальні помилки /напр. вбивство Оскілка/, які можливо, були інспіровані ворожими агентами /Костарьов, Кожевніков/, в тому числі й те, що акція не була поширена на всі наші землі. Отже вона не мала всенаріонального характеру, але це вина "проводу", а не тих хто виконував накази.

Мусимо визнати, що коли б не згадана акція то без сумніву

полякам удалося б створити дуже численну угодівську групу, яка б своєю діяльністю дала б змогу запрягти у ще гірше ярмо, а як антитеза до неї виникла б і міцніша москвофільська-комуністична.

Вибухи бомб, підпали, напади на установи не давали зазмерти духу спротиву і боротьби підсичуючи вогонь стихійного націоналізму, на жаль опотвореного "соборництвом", до аналізу якого не раз вертався Донцов.

Ми вважаємо, що віддаючи належне саможасвяті численних членів, яка може служити зразком для майбутніх поколінь, не слід, замовчувати й помилок та штучно робити з провідників "велетнів духа", непомильних і бездоганих бо така акція може принести у майбутньому необчислимую шкоду.

II ЧЕРГОВА СТОРІНКА З ІСТОРІЇ...

Щоб зрозуміти наслідки ідей ширених ЛНВ, впливу книжок Донцова, а в першу чергу "Націоналізму" в царині формування націоналістичного українського світогляду - мусимо з konieczности сказати кілька слів, як про "ґрунт" на якій падало зерно справді націоналістичних ідей, так і про де-які течії, які були або які творилися під де-яким впливом ідей Донцова.

Головним тереном на якому міг розходитися ЛНВ та праці Донцова - були західньо-українські землі та еміграція.

Перед війною в Галичині існувала партія УНДО. Вправді вона багато в чому наслідувала польську партію "народових демократів" /також національну, але не націоналістичну/ і тому "пре свято" виразно забарвлену вузьким стихійним націоналізмом, мала у своїй скрині й гасло "самостійної України". Суспільне - стояла за реформи. Важко сказати чи на розумінні нації заважив більше вплив польський /по польськи "народовий" - національний і тому "народова демократія - "національна - демократія"/ чи українське народництво, яке, як і москвини розуміли під словом "народ" - те, що поляки розуміють під словом "люд", а французи - peuple. Треба припускати, що в Галичині вживали це слово скорше під впливом московських "народників", бо все вказує саме на таке розуміння цього слова, а польський зразок хіба - що улегшував його сприймання і давав змогу змішувати два поняття "народ" і "нація". Через те, коли на Наддніпрянщині почалася визвольна боротьба і сама Україна одержала назву "Української Народньої Республіки" то в Галичині не лише "Народня Гостиниця" чи "Народня Торговля", мали ту назву, але і згадувана партія переіменувалася на "народню". На східніх землях тоді вже, що правда ряд подібних партій подочеплював собі сакраментальне "соціалістична" або в найгіршому випадкові "трудова". Отже і в Галичині по переіменуванні, ця партія стала зватися "Українська Народна Трудова Партія".

З нашого /націоналістичного/ погляду - "світогляд" її членів полягав саме в відсутності світогляду та засадничій компрімісовості, прикритій ... гучною фразою. В цьому дусі вона виховувала і свою молодь та маси.

Значно менше інтелігентсько-урядничих сил було в партії українських радикалів /створена під впливом Драгоманова, але самозрозуміло в умовах австрійської дійсності в ній мусіло зникнути виразне москвофільство Драгоманова/, як і в українській соціально-демократичній партії. Дві останні мали разом чи не менший вплив за одну першу. Зусилля відновити свою державність розворушило маси, мало величезний вплив на молодь і вона, коли боротьба була програна, шукала причин поразки та жадібно ловила ідеї, які саме національний момент наголосували і підкреслювали.

Укр. Нар. Труд. Партія в тих умовах початково займала дуже, здавалося, "принципове" становище, але вона впливало на дві третини з міщанської компремисовости, яка лише помилково обрала інший об'єкт. Ці люди: 1/ вірили, що рішучою силою є Антанта і 2/ пропагандові гасла /хоч би Вільсонові "пункти"/ і запевнення дипломатів - уважали за "ширу монету". Тому вони, що перед цим "орієнтувалися" на Австрію, переорієнтувалися не на поляків /з якими знали, що боротьба неминуча/ а на Антанту і навіть слухати наївних порад людей згуртованих коло Петрушевича /уряд З.У.Н.Р. на еміграції/ - у 1922 р. збійкотували вибори допольського сейму.

Тимчасом світом керували не фрази, не те, що заявив "сам пан прем'єр Ікс" чи "муж тої міри" /улюблені до нині вислови галицьких політиків і публіцистів/ - лише закони боротьби за існування. Тому Антанта всупереч усім "деклямаціям" /які очевидно не мали на увазі українців/ - віддали Галичину - полякам у 1923 році.

Для наївних, вірячих у фразу і "деклярацію" людей, це був подвійний удар. Бо він у свою чергу штовхнув у 1924 році "диктатора" Петрушевича в бік нашого головного історичного ворога і Петрушевич, як перед тим вірив Антанті - так тепер почав вірити моско.-советському послу Крестинському. Це все розкололо і Укр. Нар. Труд. Партію. З неї виділилися: 1/ група, що думала співпрацювати з Польщею, 2/ група, що мала намір співпрацювати з Москвою, підлягаючи Петрушевичу /часопис "Рада"/ і 3/ група, котра зайняла позицію "цехмістера Куперяна" /з часоп. "Діло"/. Нарешті ряд членів тої партії і прихильників, з числа співчувальних, бачили все лихо в "партійництві" та "бракові твердої руки".

В ЛНВ, у працях Донцова вони нагледіли і сприйняли ті думки, які можна було собі так фалшиво коментувати, думаючи, що Донцов стоїть на ґрунті konieczности скасування партій шляхом об'єднання і заступлення їх якоюсь "позапартійною" організацією.

Ці "соцієсїоністи" та де-які не партійні раптом "знайшли себе" в ... націоналізмі /якого не розуміли/ і заклали свій ореол - "Заграву" і запросили редагувати його д-ра Донцова та дуже швидко сформувалися в "Укр. Партію Народної Роботи" /1924 р./.

Самозрозуміло, що тоді ще ані важка праця, метою якої було б створення власного світогляду, не була доконана, ані не могло бути й мови про перевиховання тих людей, що ввійшли в ту партію з "провансальців", або взагалі членів національної /ненаціоналістичної!/ партії на націоналістів. Тому не випадково ця партія і в

назві говорила навіть не про "національну", тільки про "народну" роботу. Наслідки того всього і майбутнє партії можна було легко передбачити - з неї мусів вийти Донцов, а "партія" вернула туди звідки вийшла.

Проіснувавши менше року Українська Партія Народньої Роботи /шумно рекламована, яко "націоналістична" тими хто всю істоту "націоналізму" бачив у поетизації "влади твердої руки", "понадпартійности" та в небажання навіть порушувати соціальні питання/ ввійшла в склад "новоповсталого партії" т.зв. УНДО.

Що ж сталося властиво? Групи, на які розкоїлася Українська Народня Трудова Партія, якої істотною прикметою було стрімління, вірячи в якусь "доброчинну" нам /з тої чи іншої причини/ чужу владу, чужу силу, намагалися достосувавши свої вимоги до бажань тої сили, "одержати" бажане, підтримуючи свої домагання коли буде треба - виборчим короткотривалим, знова об'єдналися в одну партію.

Причиною розколу було: на якусилу орієнтуватися, на якого коня поставити, а тому, коли показалося, що сили, які існували поза межами польської держави і не спішилися і не могли тай не потребували давати хоча скільки - будь ефективної допомоги, на томість ставили тих, хто на них орієнтується у незвичне для членів УНТП становище "революційної, антидержавної партії" - наступило "прояснення" /"міщанських" / умів і групи на які розпалася партія почали знова шукати "твердого ґрунту" і звичної для них позиції. Отже по не цілих двох роках ті відламки Української Народньої Трудової Партії злилися, лише намагаючись представити це злиття, як факт надзвичайної ваги, як "понадпартійне об'єднання" всіх національних сил. Таке намагання відповідало, як провансальському кваліфікованому і хаотичному однобічному "націоналізму" членів тих груп так і ментальности тих аморфних верств, на які вони спиралися. Тому, що до нині серед нас покутують ці настрої і погляди і вони ж вплинули на зведення частини молоді на манівці "організованого націоналізму", який властиво був просякнутий тими ж антинаціоналістичними поглядами, - мусимо над ними трохи спинитися.

Нахил захоплюватися всякими "об'єднаннями", всяким "понадпартійними" та "міжпартійними" порозуміннями впливає з таких фальшивих тез: І/ Дотеперішні поразки, невміння "вивести націю з Єгипту і привести до Обіцяної Землі" є на їх думку не наслідком того, що "провідники" не знають туди шляху і невіміють вести - лише того, що люди не "всі разом", одною отарою сунуть тим фальшивим шляхом та почасти наслідком "несприятливих обставин", а тому треба не зревідувавши дотеперішні погляди і знання "провідників", не вишколювати новий провід на цілком нових засадах, виправивши помилки і давши кращий світогляд, ідеологію, стратегію і тактику - лише тісніше згуртувати всю отару довкола нездалих, незнайомих, підслідуватих пастирів. /Для підкріплення цієї концепції висувається гасло "в єдності - сила", забуваючи, що інакша є сила здорових прутів "об'єднаних" довкола сталевого прута,

навіть коли б тих прутів було тільки 20, а інакша є сила навіть трьох соток гнилуватих прутів пов'язаних шнуром і затоплених у ту ж болотяну воду, в якій вже вони перед тим почали гнити/,

2/ Навіть ті хто бачив, що данна політична група і під оглядом ідеологічним і під оглядом моральним - представляє стару рудеру на гнилих підвалах, усе ж чомусь "во ім'я національної єдності" повинні не усунувши ту рудеру, будувати новий міцний будинок, лише вічно "підлатувати" рудеру, вставляючи нові шматки дерева, щоб підперти вже з'їдені грибом, /очевидно промовчується, що і те "нове дерево" знова в найкоротшому часі заражуються грибом і стає таким же непридатним/, і

3/ Діяльність соціалістичних партій шкідлива в тому, що вони "розбивають" єдність, висувачи соціальні проблеми, які "найліпше не рухати", залишаючи не лише їх здійснення, а навіть обговорення і пропаганду за те чи інше полегдження, на час, який прийде аж по здійснення "остаточного ідеалу", про який рівнож згадується лише "для годиться" /отже промовчується, або не розуміється, що соціалісти роблять шкоду тим, що во ім'я фальшивих теорій, служачи тим теоріям, а не своїй нації і навіть не своєму пролетаріатові - загострюють/мірно клясові антагонізми і боротьбу, тим самим унеможливаючи визволення нації, є ще і справді вільний розвиток власного пролетаріату. Таким чином мало відкинути соціалістичні теорії - треба подати кращу за соціалістичну розв'язку соціальних питань і за ту розв'язку боротися/.

Подавши ці основні фальшиві тези /а в дужках - з'ясування їх фальшивості/, ми ще раз нагадаємо тут слова Донцова, написані в цій справі: "так званий "Бургфріден" між партіями неминуче веде до скріплення впливів найугоднішої групи і до захитання прес-тижу активістичних партій" /ЛНВ.І924, стор. 170/.

"Укр. Парт. Народн. Роботи" /загравісти" / звійшовши в склад УНДО. - дали вичерпуючий доказ правильності того, що про неї було сказано і неможливості за допомогою двохтижневика, на два друкованих аркуша, у млівіч переродити людей і правильності кроку Донцова, який ще перед тим з неї вийшов.

УНДО, френдуячи польські уряди, - шукало з ними компромісу, шукало так виразно і недвозначно, що навіть Варшава не мала потреби спішити йти на зустріч.

Радикали, яко драгоман івці, і соціал-демократи, яко засадничі прихильники ступневості і боротьби парламентарними засобами /що для нації, якої кожна частина творила меншість у чужій державі - не могла дати визволення/ також властиво були представниками угодовського /і звичайно провансальського/ світогляду.

Наслідком того могод, яко з природи найактивніший елемент, втікала від усіх тих груп. Ті, що їх потрапили соціалісти засліпити соціалістичним мітом - втікали до комуністів а ті, котрим найдорожчою була нація - до УВО. Перші - приносили зі собою до комуністів трохи свого "націоналізму", упадочного, провансальського, але націоналізму, /а що комуністами керували москвини - їх

ліквідовано/, а другі - приносили зі собою до УВО досить багато тих же провансальських ідей, того ж нахилу до "об'єднань" і т.д.

Чому перші "трохи" - так це тому, що світогляд комуністів, при всій своїй фальшивості, був досить докладно і всебічно опрацьований - отже "дочепити" до нього щось було важко, тай був він знарядом в руках чужого московського націоналізму. "Другі" - тому "багато", що український "націоналістичний" світогляд був ще в пелюшках, а УВО властиво не мало жодного власного світогляду, воно мало просто патріотизм та імпонувало молоді і масам своєю проти-польською акцією.

УВО /Українська Військова Організація/ складалося майже виключно /на початку/ - зі старшин і воїків УГА, які стояли на становищі, що боротьбу проти Польщі треба вести за допомогою зброї чи терору далі, а УВО, яко організація військова і то військовиків, вихованих в дусі старих уяв про військо /військо - "озброєна рука" держави, рука - яка не має мізкувати лише виконувати накази "голови", отже є "аполітичне"/ не бралося розв'язувати політичних проблем, уважаючи, що мусить ці проблеми лишити "Урядові ЗУНР". Це так було "теоретично", практично - люди приналежні до нього зберігали свої власні більш-менш різноманітні погляди. УВО, як стверджує безперечно близько до неї стоявший п. Боярський,^x складалося з найрізноманітніших елементів: "до УВО належали без різниці переконань соціалісти, демократи, націоналісти і т.д." політично підлягало УВО тодішньому прововоді з диктатором на чолі /"Українська внутрішня політика ОУН, стор. 16/.

В основі, пов'язуючий ці елементи, лежало дві яскраві ідеї: "антипольська" і "соборницька" - обидві позначені провінціалізмом.

Не лише практичний момент /пов'язаність через родини з Галичиною та відносно легші умови підпільної праці в польській державі, як в червоній московській державі/ рішав про те, що вся діяльність УВО концентрувалася на терені Галичини. /хоча і це звичайно мало дуже великий вплив/.

Таким чином споріднювала з націоналізмом цю організацію лише одна прикмета: національна безкомпромісність і ворожість до ворога, що окупував західну частину України, але і вона впливала не з інтересів цілої нації /яко цілості в часі і просторі/, лише з інтересів частини нації, далеко меншої за основну її частину.

Це все було наслідком не лише браку одноцільного світогляду, але й досить низького рівня політичної освіти і виробленості. Це були "озброєні руки" і переповнені ненавистю /конкретно - лише до Польщі/ серця, які легко могли ставати знаряддям у руках кожного мозку, який би хотів і вмів їх використовувати у власних інтересах проти Польщі.

Цим же можна пояснити і те, що УВО визнавало своїм єдиним політичним центром - Бвг. Петрушевича з оточенням, хоча помило-

x/ псевдо одного з визначних членів УВО - інж. Бойдуника/.

вість і наївність "політики" цього центру міг бачити від 1919 р. почавши кожен, хто лише вмів політично думати. Факт, що тодішня політична лінія УНР була також безвиглядна і наївна - не міняє справи, бо правильним виходом було творення нового, кращого ідеологічно-політичного центру, виховання кадрів політиків інакше думаючих і закладання підвалин українського справжнього націоналізму. Але для цього, конечно була власно багато більша політична свідомість ніж та, що її мало в основному /поза нечисленними винятками/ УВО. В цьому відігравала певну роль і вихована цілим духовим спрямуванням, виплекана ще в передвоєнній Галичині, віра в майже /єдиноспасаємість" єдності й організованості, незалежно від ясності мети, з нехтуванням солідного опрацювання проблем, яким тільки має служити організація. Це була "логіка підфіцера". Це був культ організації, як вартості в особі.

Йдучи за вихованням ще у війську голосом "дисципліни", витримало УВО не втративши віри у свій "центр" - перший удар - признання Галичини Антантою Польщі, однак не могли витримати другого удару - підпорядкування себе Петрушевичом диктату з Москви.

Коли б у окладі УВО не було досить людей, що від 1917 року мали змогу в Києві познайомитися ближче з політикою червоних москвинів, коли б нарешті сам керівник організації все ж на боровся з червоними і білими москвинами від 1917 р. - може б УВО навіть в основному пішло б "організовано" за Петрушевичем. Але з огляду на вище сказане, та де-які інші причини, відмовилося слухати Петрушевича вже в кінці 1924 р. І ось тепер, як пише той же Боярський /стор. 33/ "УВО зірвавши з дотеперішнім українським політичним світом" не б то - Петрушевичем /і тільки!/ "мусіла подбати про світоглядову, ідеологічну й політичну підбудову своїх визвольних змагань". Це речення, як добре дзеркало, відбиває: 1/ що члени УВО відзначалися гіпертрофованою уявою про вартість "акції" самої по собі, яка їм здавалася важливішою за все і не існувало ані питання "кого", а ні "коли" треба "бити" і тому вони дивились на світогляд, як на формально лише потрібну "підбудову", щоось таке, як "статут" потрібний для існування товариства, /"руки", втративши "голову" - розглядалися за ерзацом/ і 2/ що члени УВО складалися і в тому 1924-25 р. не з людей, що мали націоналістичний світогляд, лише з людей різних політичних переконань, а не з націоналістів.

Таким чином уложений пізніший програм не був подиктований внутрішньою konieczністю висловити свої переконання, лише зовнішніми подіями.

Донцов уже кілька років пропагував свої націоналістичні ідеї, але вони сприймалися членами УВО так же пиняво, фрагментарично і поверхово, як і всім західньо-українським суспільством. Те суспільство, щоб сприйняти його, мусіло не лише перебороти свою кольосальну духову інертність, властиву всякому загалу і свій консерватизм, але й переломати, перевиховати себе. З "провансальця" стати українським націоналістом - не легко!

Молодь - вправді, захоплюючися акцією УВО акцією, що діяла

емоціонально, одночасно в царині духа, воліла ідей українського націоналізму, слова Донцова їм більше багате імпонували за слова воїх провансальських напрямків на науку, але і вона сприйняти тих ідей в цілому обсязі також не могла. На перешкоді стояла не лише ціла "духова атмосфера" /виховання взагалі, шкільне сплоснення і спотворення української літератури та популярні серед батьків твори такі, як початкові твори І.Франка і нарешті праці з українознавства, яке ніяк не могло звільнитися від московських впливів, але і відсутність природничих знань та загального рівня освіти.

На західних землях за цих часів помітний був загальний потяг до студійовання права, економіки, медицини ну і філософії, але майже було непомітне зацікавлення природничими науками, як такими. Той хто уважно перечитав першого тома, розуміє, що ці науки так само конечні для зрозуміння ідей Донцова, як знання граматики для вивчення мови.

Отже, з поданих причин, члени УВО не "підписувалися" під тими ідеями /говоримо про частину керівників, де-що старших і частину членів/ не вважали Донцова своїм ідеологом, хоча свого ідеолога не мали! До 1924 р. вони задовольнялися цілком Петрушевичем отже були без ідеології, а потому - були навіть формально без жодної ідеології досить довгенько. Ми вправі з огляду на те запитатися: чому ж коли в 1927 році почала "переформовуватися" УВО в ОУН - організаційний центр назвався виразно "націоналістичним"?

Пояснити це можуть лише кілька причин разом, серед яких і захоплення мелодією деякими ідеями ЛНВ та Донцова, займає своє місце.

Безперечно, члени УВО бачили /як і "Загравісти"/ в українському націоналізмі "ідеологію твердої руки" /це їм подобалося/ і безкомпромісовості /що їм також подобалося постільки, поскільки ця безкомпромісовість була скерована і проти Польщі, а навіть проти кол, що шукали з нею порозуміння/. Рівно ж їм подобалося "рішучість" українського націоналізму та ще де-які прикмети, однак націоналізм, яко цілість, український націоналізм пропагований Донцовим - був їм не зрозумілий і чужий. Вони звичайно не визволились з під впливу того "українства", яке поборював Донцов, а яке їм перешкоджало зрозуміти ідей Донцова і самі по собі за трудні для засвоєння. Воно ж штовхало їх чим скорше підмінити "пізнання" - "класифікацією", визначивши "місце" українському націоналізмові на підставі зовнішніх ознак, без потреби думати докладніше.

У ті часи світова преса /цей ворог глибокого думання і батько плиткості/ вже жваво дебатувала про фашизм, а у Німеччині, по невдалому виступі 1923 року, готувалися німецькі нацисти до нової акції. Слово "націоналізм", як то кажуть, "висіло в воздуху" і нічого не було легшого, як не втомлюючи ледачого мозку сказати собі "Донцов пропагує український фашизм"! Щоб сказати те, що ми сказали говорячи напр. про демократію - треба було знати не лише твори Ле Бока, Тарда, Зомбарта, Крістензена, не лише читати розважання соціологів, правників і філософів, не лише читати і /найважніше/ - думати над де-якими томами "Ругон-Макарів" Золя,

над "Ворогом народу" Ібсена, над "Вовками" Ролана чи "Боги прагнуть крові" Франса, але і над Макіявелем і над Шекспіровим Коріоланом, над Дарвіном і Ніцше.

Щоб знати звідки походять ідеї, які пропагував Донцов у 1925 році - треба було поважніше поставитися до одів сказаних Донцовим у вступі до свого "Націоналізму". /Початки того, що я розвивав тут, розвивав я від того часу, як почав писати/, треба було читати і думати над попередніми писаннями Донцова і тоді б було ясним, що їх почав пропагувати Донцов ще перед світовою війною, першою світовою війною, що вони вирости з ідей тих творів, які ми щойно згадали і багатьох інших, а також з вдумливого обсервування нашої української дійсності. Для того, щоб безпідставно пов'язати ідеї пропаговані Донцовим з фашизмом і німецьким нацизмом - не треба було нічого знати, а навіть здатність до думання можна було заступити здатністю бездумно повторювати фрази вичитані з преси. Але в цьому другому випадкові повставала тим більша небезпека змішування /з огляду на "бездумність" і поверховість/ пропагандових фраз нацистів, ідей італійських фашистів і ідей українського націоналізму у якусь суцільну саламаку, якої "смак" ще гіршав завдяки кельсальній кількості - провансальської "води" і соціалістичних тверджень. Словом повставала оправді Шерехівсько-Самчуківська "синтеза", яку москвини означають лапідарним виразом: "помесь жїда с канарейкой".

Для інтелігента - українця самозрозуміло, отже, для українця думачого не по націоналістичному, а де-що по "драгоманівському" - визвольна боротьба на Сході здавалася не одною з фаз тисячолітньої боротьби з московським народом за існування і першенство на оході Європи і в Азії - тільки у великій мірі "ідеологічною" боротьбою з "більшевином".

Людям з таким "курячим" кругозором, а також і де-яким старшим членам УВО, а почасти і вихованій нашим "П'ємонто-Провансом" молоді imponував той "націоналізм - взагалі", націоналізм, що "висів у Воздуші", яко "патентований" успішний засіб для приборування "більшевизму". Тоді вони вважали його "останнім криком моди", довіряли йому, як довіряється модному патентованому лікові і знали про його істоту стільки ж, скільки знається про подібний лік. Це незнання звичайно їх задовольняло, бо тим легше було можна сполучувати його зі старими своїми думками і позбавляло від потреби думати - так, як загальний безлад у хаті позбавляє від труду пильнувати ладу у будь чому.

Сказане тут з'ясовує чому пересічний член УВО симпатизував тоді саме "націоналізмові взагалі", повторюючи одночасно з почуттям своєї "інтелектуальної вишесті", ті чи інші думки й застереження не лише, ще до фашизму і нацизму, але і ті чи інші вигадки, пушені в обіг ворогами українського націоналізму на адресу писань Донцова, проходив боком поза і навіть відмежовувався від того справжнього українського націоналістичного світогляду, що саме народжувався. Вправді згадуваний вже п. Боярський на стор. 33

запевняє, що "Ленінство УВО вже було політично вироблене, а духово й ідеологічно наставлено націоналістично", але ми не можемо так легко повірити цим словам, що до "політичної виробленості" /що є критерієм і які докази, коли на стор. 16 він же ствердив, що це збирання людей найрізніших переконань, для яких цілком вистарчав Петрушевич/, що ж до "наставлення" то ми його справжній характер щойно засували докладніше.

Очевидячки, ще до сказаного доходила зручна гра чужих агентів, про яких ми вже згадували, на амбіціях, які завжди є тим більші чим менша освіта і інші данні такого амбіціонера. А таких у "проводі" позбиралося кілька. Може навіть непомітно для них самих, утворилося безстатутове товариство взаємної адорації, /як у приказці: "та й хвалять же нас на селі, мамо!" "Та хто, дачу?" - "Та Ви - мене, а я - Вас"/.

На цьому "грали" тоді і "грають" тепер запеклі вороги українського націоналізму і ... українського народу!

А від тих часів минуло коло п'ядесят років і факти говорять, що мав рацію Гегель коли казав: "історія вчить, що з історії люди нічого не навчилися", особливо, на величезний жаль це торкається українського "проводу" і його помічників. Коли б не злочинне поступовання діячів УІРади, та її "діячів" за часів Директорії, а також верхівки ЗУНР - Україна могла б бути, як і Польща та балтійські держави по революції - вільною, могло б не ^{згиніти} від голоду одного і другого коло 14 мільйонів і коло 6 мільйонів наслідком терору і "діяльності" НКВД, а до того не втратила б Україна наслідком зменшення приросту населення ще коло 50 мільйонів! Це така "школа", що повинна б хоч кого навчити! А тимчасом... тимчасом ми вернулися в ділянці свідомости та ідеології на переддрагманівські позиції!

Про період найважливіший, від якого залежало все, період УІР, написав її голова дослівно: що це був період "духового холопства, холопства раба, котрого так довго били по лиці, що не тільки забили в нім всяку гідність, але зробили прихильником неволі холопства, його апологетом і папегіристом" і додає, що і він сам "не відрікається" того, що був оборонцем московської орієнтації.

/М. Грушевський "Кінець московської орієнтації" "Нова Рада", березень 1918 року/. На жаль - то не був кінець і сам Грушевський кілька років пізніше вернувся до неї, потягнув за собою багатьох, які потім заплатили життям в московських лапах та лапах їхніх "холопів". І ось тепер, "українізовані" москалі та їхні "холопи", опанували збаранілу еміграцію, українськими руками нищать українську ідею. Згадати хоч би появу в 1974 році збірника "Євген Коновалець та його доба", за якого відповідальність несуть всі три відламки "організованого націоналізму", які забувши слова нашого літописця "врагу своєму віри не даждь", зробили головою фундації і головним редактором Блохіна, "зукраїнізованого" на "проф. д-ра Ю. Бойка". Він вивязався добре, виконавши на 100% своє /неукраїнське/ завдання. У передмові, яка названа "Переднє слово" /дослівно з московського "Предісловія", сказані компліменти еміграції,

Б. Коновальця називається воєди з великої літери "Полковником", "вєлетнем", героєм, рождєм. Словом "цукру" не шкодував редактор, але своє діло робив. Потрапляє до збірника стаття Бремєєва названа "У полум'ї війни і революції" розхвалена у "Передньому слові", як майстерне зображення "самого серця революції - УІРади". Перед тим, як опинитися над статтею /а опинитися - треба/ звернемо увагу пересічного читача на те, що проти УІРади гостро виступив уже в березні 1917 року Міхновський у квітні відновлено самостійницьку "Українську Народню Партію", яка була проти москвофільства УІР; у середині травня на першому військовому з'їзді велася палка боротьба між самостійниками і автономістами з УІР; у травні засновано було "Союз Української Державности", який у середині червня на численному з'їзді гостро критикував УІР за москвофільство. Далі безупину проводилася все гостріша боротьба між самостійниками і УІР.

Особливої гостроти вона набрало перед проголошенням ІУ Універсалу. Ця боротьба, загострилася аж до збройних виступів включно за часів Директорії. Донцов у своїх працях виступав проти УІРади і в ЛНВ стало публікуватися матеріали, які виявляли москвофільство УІР. Навіть у виданнях "організованого націоналізму" ніхто не виступав, як прихильник УІРади, яка стояла на позиціях М. Драгоманова. І ось раптом, у наче б то націоналістичному виданні з'являється стаття, яка стягає читачів на становища, які займала "Нова Україна!"^х Переходимо тепер до короткого розгляду статті Бремєєва "Полковник Бєгєн Кисєвалєць на тлі української визвольної боротьби". У першу чергу звертаємо увагу на те, що поданий заголовок не відповідає її змістові.

Ще міг би бути: "Бремєєв на тлі вигадок, метою яких звеличення УІР і приховання докєнанєх її "діячами" - злочинів".

Автор найгорнішими барвами змальовує політичну неосвідомість як наддніпрянців, так і наддністрянців та буковинців і взагалі всіх українців, яка начеб то доходила до того, що ніхто не чув про Україну і не знав хто такі українці. Про театр, хори, вишивки ще згадує, але промовчав і про РВЦ, і про УНЦ, і про Братерство Тарасівців, і про Кнашкі Спільки, і про "Народню Оборону" і про численні організації політичні, піввійськові та спортові Галичини і Буковини.

На стор. 123 Бремєєв зарилася М. Грушевського ... на Сибірі! Як правовірний запеклий соціаліст, зараз же по-упадку царату засновує він в цілій імперії не Виконавчі Комітети, /як було справді/, а Совдепи, На стор. 130 падає фантазія Бремєєва про виникнення УІР, а промовчав цілком про засновання самостійниками першої /самостійницької/ УІР. На стор. 132 висувається воупереч правді винятково додатня роль М. Грушевського. /"УІР... не виявляла до повороту Грушевського з Сибіру майже жодної діяльності і тільки з

х/ "Нова Україна" місячник, який видали між двома війнами укр. соц. револ. пр. де-які учасці соц.-демократів. Пропагував драгєманівство, москвофільство і при кожній нагоді боронив, а навіть ідеалізував Укр.Центр.Раду і Директорію, скидаючи відповідальність за катастрофу на "народ".

Його приїздом ми відчули, що наші справи опинилися в твердих руках... ніхто не дорівнював йому ні освітою, ні досвідом, а головною рішучістю. Він прищепив нам сміливість, сміливість і ще раз сміливість... Всі сліпо пішли за Грушевським, а я /це б то Бремів/ остав одним з найближчих його співробітників".

А тепер правда про М. Грушевського:

Грушевський відомий ще з часів праці у львівському університеті, як амбіціонер, інтриган /справа з І. Франком і інші/, запеклий москвофіл, матеріально добре забезпечений /платня в університеті, гонорари і в Києві семиповерхова кам'яниця, яка давала добрий дохід. З початком першої світової війни, за порадою своїх приятелів-москалів, які запевнили його, що йому нічого не загрожує, повернувся з території Центральних держав до Києва. А що поліція не цілком йому довіряла - то наказала йому переїхати до Сибіровська ^{х/} /велике місто над Волгою тепер Ульяновськ/ де він міг найняти собі помешкання і спокійно жити. Та Грушевський забажав переїхати до Казані, а потім дозволено було йому жити у Москві, де його й застала революція. Звідти він і приїхав на наше лихо. Перед революцією належав до поміркованої організації - Товариства Українських Поступовців. Коли показалося, що в УНР більшість мають укр. соц.-революціонери-він зараз же записався до них, що було сенсацією, бо решта членів були молодики. Опис т.зв. "Українського Конгреса не відповідає правді, бо то був у дійсності зїзд автономістів і тому організатори недопустили, зголошених своєчасно самостійниками, двох відчитів /Отамановського "Боротьба наших предків за самостійність України" і Міхновського "Українське військо, як головна підвалина волі і державности України"/. Москвофільські тенденції і недопущання небажаних промовців були такими очевидними, що мало не половина делегатів покинула зїзд на другий день при чому воєждїсталося на зїзд ряд промовців, які пробували обстоювати самостійність України. Звичайно промовчав Бремів про те, що не пройшло і двох тижнів після цього зїзду, як відбувся в Києві числений зїзд "Союза Української Державности" на якому гостро засуджувано угодовську-москвофільську політику УНР.

Вигадкою - Бремів каже, що в інформаційному Бюрі УНР працювали в ролі інформаторів студенти безплатно, тільки правдою є, що були платні "повітові інструктори УНР" і, коли хтось з них ширив не есерівські, а самостійницькі погляди то його усували з посади.

На стор. 146 п. Бремів виступає з такою нечуваною брехнею: "УНР є творцем українського війська про яке так дбала". Тимчасом всі джерела і тодішня преса свідчать, що частини, які творили самостійники, або виникали самочинно, УНР розкладала, або висилала на фронт.

^{х/} важко сказати чи незнання географії самим п. Бремівим та його однодумцями, чи спекуляція на незнанні однодумцями та однопартійцями спричинилось до перетворення Сибіровська у... "Сибір". Докладні документальні дані подано у Млиновецького "Укр.Визвольні змагання", томи I і II.

Бремів перед тим, як із запалом зайнятися "забронзовуванням" за допомогою вигадок повстатей автономістів а в першу чергу соціалістів із числа членів другої УІР, Бремів забув про змальоване ним найчорніше тло стану національної свідомості на Україні перед революцією, яке було йому потрібне для збільшення яскравості в дійсності сірецьких повстатей "політиків" УІР, раптом описуючи тав. "Український Національний Конгрес", написав таке: "Тут я вперше почув справжніх селянських промовців. В УІР були добрі промовці, але їх не можна було порівнявати з цими. Це були справжні демостени, а один імпровізував віршами так складно, ніби читав з книги". /стор. 134/. Виникає питання: Чи, згідно з попереднім описом Бремів "темні як ніч" селяни, погодившись йти на мотузку автономістів, уклівів ставали під їх чудодійним впливом "демостенами", чи просто п. Бремів... забрався? На стор. 136 він виступив із запевненням, що наче б то "УІР мала під собою справжній державний апарат".

Особливо гумористично виглядає казочка про те, що наче б то брат В. Чеховського - Віктор Чеховський, який переходно перебував у 1915 році з військовим відділом московської армії, надумався вибрати цару десятки певних воїнів-українців, захопити за їх допомогою Генеральний Штаб і проголосити по телеграфу самоостійність України та заклик до українців кидати фронт і вертатись до дому. Коли все вже було готово", пише Бремів, він втаємничив братів і ті його відмовили /стор. 147/. Таку казочку подав автор, але за те цілком "забув" і промовчав про справжній переворот, докочаний самоостійниками у липні 1917 року, організований тайним "Братством Самоостійників", які за допомогою організованого і контрольованого самоостійниками "Полуботківського" полку роззброїли stationed в Києві московські частини, захопили Штаб Київської Військової Округи, захопили київську фортецю і арсенал, пошту, державний банк, телеграф і інші установи, а до Києва на допомогу підходило /вже вранці були на Подолі Волинським/ п'ять ешелонів організованого самоостійниками ще в березні "Вільного Козацтва", з артилерією. Про цю подію подають більш або менш тенденційно і неправдиво Христик, Д. Дорошенко, Оберучев, Кедровський, а правильний опис знайде читач у Млинівського. Чому ж про це промовчав Бремів? - Та тому, що москвофільська УІР доконала тоді національної зради, підступом перебрала варті, повипускала інтернованих московських воїнів, звернула їм зброю і послала московському урядові брехливе "донесення", про ліквідацію бешкету, вчиненому дезертирами". За такий вчинок український нарід, коли б відновив свою державність, мав би віддати судові тих захвалених Бремівим "ділців", а визначніших з них покарати смертю за зраду українського народу.

На стор. 143 читаємо таку рафіновану, підлу брехню:

"Окрім двох провідних партій /соціалістів-революціонерів і соц.-демократів/ деяку роль грала ще есефи... а решта партій не мала жодної ваги. Коли, наприклад на селянському з'їзді Голова Партії Соціалістичних Самоостійників Олександр Степаненко запропонував проголосити негайно незалежність України. Його пропозиція зібрала тільки...

12 голосів на 1500 делегатів... Тут, ще ні слова - нахабна брехня.

З'їзд окликали у квітні не українські, а московські соціалісти, як окружний з'їзд Совета Салдатських, Рабочих і Крестьянських Делегатів О. Степаненко звернувся телеграфічно з закликом до селян обрати і надіслати на цей з'їзд своїх делегатів. Перед з'їздом коло 300 прибувших делегатів зробили разом із Степаненком нараду, на якій одноголосно рішили провести ряд домагань, а серед них і проголошення самостійності. Аранжери з'їзду не хотіли допустити селян з рішачим голосом, а що селян було багато то довелося аранжерам, попередивши "своїх" делегатів, потайки перенести з'їзд до іншого приміщення і відбутися без участі селянських делегатів. Це було 7 квітня. Оскандаліли московські соціалісти помстилися на О. Степаненкові, безпідставно обвинувативши його у співпраці з московською "охранкою" /політична царська поліція/ і без суду і слідства виключили з ряду установ і організацій, яких він був членом. Його домагання переведення до дознання і суду - лишалися без відповіді, тим більше що той наклеп був на руку нашим соціалістам і іншим автономістам. Лише самостійники /військовий клуб ім. Полуботка/ підтримували О. Степаненка. Щойно по кількох місяцях добився він розгляду справи і виявилось, що той наклеп був грандіозною провокацією московських і наших соціалістів.

Той селянський з'їзд, про який була в наведеній цитаті мова, почався 10 червня. На ньому укр. соціалісти, використавши необізнаність селян з людьми, а також з програмами, захопили в свої руки президію. Перші дні ряд промовців - селян домагався проголошення самостійності, зірвання з Московщиною і обрання Українського Союзу, а Степаненко запропонував з'їздові проект самостійницьких резолюцій, по ньому виступали і самостійники і автономісти. Останні бачили настрій з'їзду і висунули відомого ворога самостійності Б. Мартоса з демагогічною провокаційною промовою, запропоновані Степаненком резолюції, замість обговорювати і ставити на голосування - "передано Комісії". Мартос почав заявляти, що самостійники стоять за "державність" це б то хочуть "самодержавної царської влади" і зрозуміло чому, бо мовляв Міхновський був перед революцією адвокатом і жив з того, що, як і всі адвокати обдирав селянство... автономія слово грецьке і означає воно самостійність. Хто голосує за автономію - голосує за самостійність, тільки таку, що без зайвих витрат на військо і послів у чужих державах..., як ми це розяснимо росіянам - російський пролетаріят простягне нам братню руку" і т.д. Щоби настроїти з'їзд проти Степаненка і не дати змоги говорити і спростувати вигадки Мартоса, підчас перерви, щоб підірвати довіру до Степаненка на коритарях роздавали московські часописи з перед двох - трьох тижнів в яких були провокаційні обвинувачення Степаненка в співпраці з охранкою. Звичайно президія не допустила Степаненка до слова.

Внеску його не ставили на голосування, отже ті "12 голосів" вигадка Бремєва. "Головою партії Соціалістів-Самостійників" Степаненко не міг бути в червні бо така партія була створена щойно в грудні, а і тоді він головою не був. Про все тут коротко згадане

подане докладно і підкріплене цитатами з тодішньої преси у Млинівського "Нариси з історії визвольних змагань" на стор. 183-186 і 230-232, том I.

На стор. 143 ми у Бреміві читали: "окрім двох провідних партій /соц. рев. і соц. дем./ деяку роль грали ще есефи... решта партій не мала жодної ваги", а на стор. 142 було: "донкола УНР скоро потворилися легенди... найбільш розповсюджені... що УНР була наскрізь соціалістична і провадила соціалістичну політику". В якому твердженні правда а в якому брехня? Стор. 147 і 148 брехні, якими хоче автор окомпromітувати Міхновського в нім "націоналістичному" виданні. Не відповідає правді і твердження про проголошення IV Універсала на Софійській площі. До вигадок належить і твердження про визнання Англією і Францією України. На 142 стор. приписує Бремів здобуття Арсенала Січовим Стрільцям. Вони брали в тому де-яку участь. Але здобув Арсенал "Слобідський КІШ" /Чорні і Червоні Гайдамаки/ під проводом Петлюри".

На сторінці 139 була пущена в обіг /в московському інтересі/ така вигадка: "польський Легіон, укомплектований майже виключно з галицьких поляків, частинно приєднався до большевиків і з мінометів атакував касарні Січових Стрільців на Вознесенському Спуску". Тим відділом Січових Стрільців, у якому було лише двох наддніпрянців /обидва члени "Братства Самостійників"/, командував Василь Кучабський, за життя якого і ряду інших учасників тих боїв /кількох ще живе/, що походили з Галичини, були друковані спомины про ці бої в виданнях "Червоної Калини" і в ЛНВ. Жодних поправок до тих спогадів чи заперечень ніде не було публіковано. Отже в дійсності обстріл касарні з одного міномета почався підвечір і тривав протягом майже всієї ночі. Перед світанням всі стрільці, що були в касарні рушили в атаку на долину, вибили з хат киян, що провадили обстріл з рушниць і здобули міномет. Серед убитих і ранених були москалі і жида, а міномет обслуговував чех, якому платили за 12 годин - 300 рублів. У Києві не було жодного польського "Легіону". Коли ж у Києві з наказу московського почалося повстання, військовий міністер УНР звернувся до "меншин", яким щойно була дана національно-персональна автономія, з пропозицією взяти участь в обороні Києва. Москалі і жида ухилилися. Поляки мали в Києві два політичних центри: правий /головно нац. демократи/ і польської партії соціалістичної /"ППС"/. Ця остання прислала свої бойовики і вони брали участь у боротьбі по українському боці.

На 146 сторінці гра бездоказовими фразами з метою пустити в обіг ще одну брехню, а саме, ніби УНР "перша" підняла справу творення українського війська, а на військових з'їздах "традиційно головував Грушевський" /преципітну вигадку Бреміві ми вже згадували/. Звичайно промовчано про запеклу боротьбу за склад президії першого військового з'їзду, яка велася між самостійниками, що хотіли творити Українську армію і автономістами, які були проти творення постійної армії /"мілітаризму"/, а лише стояли за "українізацію" окремих частин московської армії, яка зводилася до гуртовання українців у тих частинах. Це улегшувало ведення соціалістичної пропаганди і

3
роглядалося, як підготовка до заміни армії територіальною міліцією. Одночасно велася пропаганда за konieczність боротися за "Револуційну Росію". Про це все Бремів мовчить і тут же гльорифікує Петлюру. Природно, що не знайде читач ані натяку на те яких підлих, провокаційних способів ужили автономісти, щоб дістатися до президії з'їзду. Також "забув" Бремів, що Петлюра на другому військовому з'їзді у привітальній промові сказав: "Ми всі лише переводяні члени української демократії".

Звичайно, волки яких переконано, що вони "переводяні цивілі" нездатні були, коли рушив підбивати Україну "непоінформований" належно "братній пролетаріат" оборонити своїх "мудрих" учителів і їм довелось тікати. Пан Бремів і доі а переляку не отямився і тому йому здається, що Київ, а спеціально УНР бомбардувала артилерія аж 11 днів, стрілянина на вулицях описана з великим перебільшенням, але не бракує і досить комічного моменту, який показує ким оправді були ті "діячі". Бремів пише, що М. Грушевський, звернувся перед утечею, до нього, щоб він "дець дістав один мільйон карбованців для Січових Стрільців і він його дістав без розписки від соц.демокр. партії".

Щоб було легше п. Блохину вихати всю ту брехню до збірника присвяченого Коновальцеві, а призначеного для остаточного отруєння свідомості еміграції, написав Бремів слідує:

"Ця епічна боротьба за самостійність... ведена так би мовити аматорським способом; але і в ті часи знайшлася єдина людина, яка заздалегідь зорієнтувалася в ситуації... цією людиною був полк. Євген Коновалець" /стор. 146/.

А тепер питаємо, що про це написав сам Коновалець:

"Ми були дуже молоді й дуже недосвідчені. Все воно вкупі: ідеалізм, молодість, недосвід і наївність - почали мститися на нас із перших наших починів на київському ґрунті. Найбільше полеклися ми на нашу віру у провідників тодішнього українського революційного руху. Вони користувалися у наших очах недосяжним авторитетом. І хоч як боліло відчувати ми їхню нехоть до нашої ідеї самостійної та незалежної української держави, а проте ми не зневірювалися у них, /Коновалець "Причинки до історії української революції" ст. 5/.

Коли справді тоді молодь з Галичини, що волею долі опинилася в Києві, а в тому числі і Коновалець, "боліло відчувати нехоть" до української державності "провідників" з УНР то поява видань в яких є ряд статей подібних до статті Бремів, свідчить, що ми відкотились далеко назад. Екіпа "українізованих" москалів типу В. Петрова може похвалитися не аби якими успіхами. Ті, що збуть себе "націоналістами" правдоподібно втратили здібність "відчувати" хто є замаскованим ворогом і розпізнавати їх "працю".

Звичайно, п. Блохін містачи на початку таку статтю знав, що робить, даючи таке спотворене тло і захвалюючи тих хто спричинив стільки лиха нашому народові.

Більше того! П. Блохін відомо компромітував усі три відламки "організованого націоналізму", містачи ті рафіновані брехні Бремів і вбивав довіря до всякої української книжки бо ж на еміграції перевидана фотодруком праця заступника голови УНР Христюка /Матеріали

до історії укр. революції" 4 книжки в одній темі/ Крайне тенденційні і ворожі націоналізмам, оповини члена Укр. Військового Генерального Комітету, а пізніше - Головного Державного Інспектора Армії УНР. /пізніше - редактора "Свободи"/ Кедровського, якого завданням було поборювати укр. націоналізм і з цією ж метою написані його оповіді, а також ряд інших оповідів та згадувана стаття М. Грушевського - які всі перечать тим брехням Бремєва, якими годує нас Блокін.

Природно, що найбільш улагоджена праця Млиновецького, яка періодично УНР присвячує понад 1100 сторінок, публікуючи промовчані документи і подаючи мало відомі факти робить ще більше цинічною, смішною казочкою вигадки Бремєва. Одночасно зясовує справжні наміри Блокіна, які безперечно болять частину названих праць читав і знав добре справжню ціну вигадкам Бремєва.

Затримавшись з konieczности над фантазіями Бремєва, вертаємося до зясування певних фактів і подій, з тим, що ми ще змушені будемо вертатися до збірника присвяченого Коновальцеві.

Від 1921 року існувала в Празі "Група Національної Молоді", яка, як утверджує Боярський "складалася зі студентів - б. старшин і воєнів УГА", це б то, як бачимо, була організацією не загальноукраїнською, не повстанською внаслідок усвідомленої ідеологічної відмінності, не на основі світоглядної єдності лише організація повстанська на основі спільного походження з окресленої провінції, приналежності до тих же військових формацій, а не до української армії взагалі і нарешті певних спільних поглядів, які сама організація окреслила, які національні, але не які націоналістичні. Вона ж гуртувалася коло органу "Національна думка", який рівно ж не був націоналістичним! Боярський її називає "націоналістичною" не подаючи на те жодних доказів, хоча вона була безумовно лише тільки революційною і безкомпромісною національною організацією, більше-чим пов'язаною з УВО, через членів.

Що це було так, доводить без найменшого сумніву також факт повстання в тій же Празі, вже про виході "Націоналізму" Донцова, т.зв. "Легії Українських Націоналістів", до котрої, як не забувся зазначити "збірник" - Боярський "входили також галичани" /чи входили кубанці та палтавці - не знаємо/.

Бажаючи за всяку ціну промовчати існування ідеологічної української націоналістичної течії, бажаючи промовчати діяльність Донцова /у цілій, досить великій брошурі Боярського "Українська внутрішня політика ОУН" кого тільки не згадані! Навіть Котляревський і Костомаров, які були антинаціоналістами подані, як "українські націоналісти" і лише Донцова не згадано цілком, що вказує яскраво на тенденційність автора/ Боярський так зясовує повстання цієї організації: "Внаслідок такої /антизбірницької/ /визвольної політики" уряду УНР... по збірницькі наставлені й думачі громадяни... згуртувалися напр. в "Легію Українських Націоналістів" /стор. 24/.

Це звичайно минається з правдою. В дійсності "Легія Укр. х/ Але цілковиту відповідальність за ширення дурниць несуть усі "орг. націоналісти".

Націоналістів" вистала від впливом захоплення ідеями українського націоналізму ширених Донцовим. Самоєрозуміло, що були поважні розбіжності між ідеологією членів "Легії" і ідеологією молоді згуртованої в групі "Національної молоді", яка мала і свій пресовий орган - "Національну Думку". Ще раз звертаємо увагу: "національну", а не "націоналістичну".

Рівно ж слід нагадати, що оправдані українські націоналісти були справжніми "соборниками", коли розуміти це слово так, як його розумів політично невироблений загаль, це б то прихильникам зібрання в одній, єдиній /у Франка - "неподільній"/ державі, яка не мала нагадувати "двоєдину монархію" /Австро-Угорщину/, всіх українських земель в якій не буде жодних більш чи менш замаскованих сепаратизмів, а тільки трактуватимуться, як звичайні адміністративні одиниці і Полісся і Полтавщина, і Слобожанщина, і Київщина, і Галичина, і Кубань, і Буковина, і Херсонщина і т.д. Без окремих "урядів", окремих "армій", окремих представників закордоном і т.д. Словом без того всього, що поруч з драгоманівщиною, москвофільством і виплеканим чужинцями антигонізмом по лінії Збруча, припечатало долю України на довгі десятиліття, спричиняючися до поразки. Розуміючи так ідею єдності українського народу і землі - оправдані націоналісти ніколи не висували цієї ідеї /соборності/ на перше місце, керуючися у всіх випадках інтересами цілої української нації, а не тих чи інших її частин, і тому боролися за відновлення української держави, океро-вувачи вістрі своєї боротьби проти того ворога, який і протягом минулих віків і тепер стояв тому на перешкоді. "Національна ж Думка" і згуртовані коло неї переважно галичани в дійсності ставили на перше місце інтереси своєї провінції, інтереси якої вони відокремили від загально-українських і не раз протиставляли їм. Так, як траплялися серед українських селян люди, які за часів короля Данила, висували на перше місце інтереси свого села, не розуміючи, що те село матиме від того лише дуже короткотривалу користь, так і "соборники" не розуміли того, що навіть визнана Антантою, як окрема "державка" Галичина не могла б і мріяти про "приєднання" до себе решти українських земель, більше того - і сама могла б лише протягом дуже короткого часу удержатись, як оправді незалежна одиниця.

Це й була та основна причина, що привела до створення "Легії Українських Націоналістів", причина засадничого характеру і від правильного рішення цієї справи у великій мірі залежить визволення українського народу.

На цю тему писав Д. Донцов у статті "Смерк одної ідеї" таке:

"Жодна монета не зживається так хутко, як політичне гасло... Найкритичнішим моментом для ідеї це, коли її нарешті канонизує компактна більшість... Щось подібного сталося в нас з ідеєю "соборності"... Її позичили. Але нашим способом, переісточивши її до непізнання. Італійське "соборництво" значило не тільки - "воя італійська територія", але й під італійським володарем... Наше "модерне" соборництво прийшло вже на світ обтяжене первородним гріхом резигнації, - все одно, як і під ким, аби "укупочці"... було б зрозуміло, як би

чим дійсно досягалася хоча би й підлегла, але "єдина й неподільна" Україна. Але чи ж так є? Благословляють /члени УВО чи ОУНРП/ відкриття північної Чернігівщини, Криму, Кубані, Вороніжчини а кажуть, що "соборники"!

Коли б для них Крим, Чернігівщина і Галичина були однаково важні, тоді б можна було сказати: ці люди виходять з точки погляду, правда трохи "кастрованого", а все ж національного ідеалу, що обіймає націю в цілому. А так?... /ЛНВ, 1928 рік, стор. 260/.

З наведеного видно, що справжній український націоналізм завжди стояв за неподільністю національної території й нації, стояв і стоїть... але бажав мати неподільну українську державу, а не згоджувався, щоб "оховавши" під спільний дах свою провінцію, штовхати цілу націю у "спільне" ярмо, прикриваючи свої наміри... фразою!

Тут слід додати, що один з творців італійської держави, патріот і націоналіст /Д. Гарібальді/ "заплатив своїм рідним містом, італійською Ніццою Франції за уможливлення Італії стати самостійною суверенною державою. Наведене, пояснює і те чому "Легія" починає видавати власний, неперіодичний журнал, якому дає назву "Державна Нація".

У першому числі того журналу беруть участь майже самі "вістниківці", у до словному, а не в "шерахівському" значенні того слова, це б то співробітники ЛНВ і сам Донцов. Статті "Державної Нації" ч. I з'ясовують, що таке націоналізм, порушують ряд політичних проблем, вірші там розміщені мають яскраво націоналістично і антимосковське наставлення. Про "соборність", самозрозуміло ні слова, хоча ясно зазначено і антипольське становище. У тому числі взяли участь: Донцов, Маланюк, Мосендз, Липа, Мухин, Грива та інші стали співробітники ЛНВ.

Слабим боком "Легії Укр. Нац." був брак політичного досвіду у її пражських керівників, брак уміння "зайняти лінію" і зберегти її до кінця. Один із редакторів "Державної Нації", цей "брак лінії" і характеру виявив пізніше і у випадкові з журналом "Ми" і з "хвильовистами". Нарешті безперечно внутрішня роздвоєність де-яких /згадати хоча б Ю. Липу/, які не вміли зліквідувати в собі вантажу "провансальства", яким обтяжило і їх виховання, також грало свою роль.

Тут треба підкреслити, що цитований стільки разів попереду автор, який стільки писав про "етичність", "образ Божий" у людині і т.д. уважав цілком етичним - промовчати одне і неправильно насвітлити друге не розповідаючи чесно, як саме УВО сторпедувало націоналістичну організацію, привластило почин і проробило з нею те, що тепер з "організаційним націоналізмом" проробили "червоні провансальці" найновішого випуску. Отже в ім'я правди і для з'ясування дальшого та генези ідеологічних ухилів - мусимо розповісти докладніше, як було.

Щоб правильно зрозуміти і ясно усвідомити те, що далі сталося і, що намірене подане "істориками" ОУН так, щоб не можна було зорієнтуватися втому, мусимо опинитися над особою Євгена Коновальця, це тим більше, що один з таких істориків /П. Мірчук/ написав у присвяченій йому брошурі:

"не будучи ніколи формальним головою держави, Євген Коновалець був чимось більше: Він був і залишився для майбутніх поколінь вождем

української нації. Він був тим, кого рука Провидіння привела в Київ у найкритичніший момент... він своїм душим покликком остеріг українську націю... і вказав їй єдиноправильний шлях... Після невдачі збройних змагань... Є. Коновалець рішуче і високо підніс прапор самостійницької, державницької і соборницької націоналістичної революції і надає революційному українському націоналістичному рухові організовані форми" /"Є.Коновалець" стор. 7-8/.

Тимчасом, як побачимо, ця патетична тирада вимагає багатьох корективів. Уже брошура самого Коновальця /"Причинки до історії української революції"/ заперечує написане П. Мірчуком, бо сам Коновалець стверджує, що і він сам і його співробітники-дорадники були найрізноманітніших /але - не націоналістичних/ поглядів. Що всі вони слабо орієнтувалися в політиці, на що переконувчим доказом є його наївні пропозиції спочатку - Скоропадському, потім - Винниченкові. Створений стихійним народним рухом корпус Січових Стрільців своєю дисциплінованістю не відзначався аж в такій мірі, як то представляється, бо в 1919 році без наказу Штабу Дієвої Армії Коновалець покинув фронт і відвів стрільців у запілля.

Капустянський у першій книзі "Похід українських армій" на стор. 47 пише: "Січові Стрільці виявляли велику самоцінність не завжди рахуючися з розпорядженнями вищого командування, що шкодило справі". Потім підтримав кам'янець-подільських бунтарів /соціалістів-автономістів Іо. Мазепу, Мартоса та інш./ в домаганнях передати їм справу формування міністерства. Це - факти. Факти незаперечні.

Після поразки спричиненої також і підтриманими ним міністрами, Коновалець опинився закордоном. Редактор збірника "Коновалець та його доба", прекрасно знаючи, що він робить, вмістив чотири листи Коновальця попередивши їх такою завагою:

"Листи Коновальця на Україну 1921 р." вперше доступні з нашого збірника, і ми опинимося біля колиски УВО, побачимо настрої, міркування Коновальця на тему, що і як робити, тут перед нами повстає внутрішнє "Я" революціонера та його бачення світових подій" /стор.12/.

Ці листи неповні, перший починається з третьої сторінки листа і редактори твердять /а на жаль багато фактів дає підставу не надто вірити редакторам/, що з них випущене лише одне місце, яке "несвоєчасно" було опубліковувати.

Опубліковані з пропусками листи аж ніяк не роблять враження листів "вождя української нації", який, мовляв, таким "був і залишився для майбутніх поколінь", - тільки листів звичайного інтелігента, що цікавиться подіями в світі, читає часописи, ділиться враженнями і своїми припущеннями. Погляди, які висловлює в них Коновалець не мають нічого спільного з націоналізмом. Так напр. він закликає рахуватися "з думками наших широких кіл громадянства" хоча не раз підкреслює, що те громадянство "знеохочене до дальшої праці" і не раз запитується, як на думку адресатів, чи продовжувати діяльність і заявляє про "неохоту" в тих обставинах далі працювати. Далі переказує вяті з преси та "передовиці" більших часописів інформації про політичну ситуацію, які часто протиречать собі, при чому, здебільшого

не подає ясної власної лінії мислення. Підхід до тих подій не є підходом націоналіста, бо мова не про боротьбу з москалями тільки з "більшевиєм", від якого "страждає і московський нарід". Інформації шаблонів, передбачення надто часто помилкові / напр. про зближення Німеччини з Московщиною, про скорий упадок більшевизму, а трохи далі - протилежні припущення/. В одному місці розвивається думка про можливість московсько-більшевицького наступу з весною на Захід, а в іншому місці про "можливість поразки більшевиків". Один лист, що пролежав у нього місяць бо не було через кого передати, вже вимагав засадничих змін, бо передбачення там висловлені були помилкові. В одному з листів Коновалець пише: "на мою думку теоретично, справа Галичини представляється дуже добре". Або: "Моя особиста думка, що далеко більше є даних, що Галичина не буде польською" /стор. 254/. В одному з листів поважно переказується твердження, що "треба добиватися визнання незалежності Галичини бо лише після того можна почати думати про відбудову Великої України".

Є навіть інформація про те, як dokonує галицький "Совєт жінок" голосування, як рівнож подає багато звичайних чутток.

Подаючи такі інформації, дуже часто просять "товариство" дати "ясну відповідь, що робити", а чи може "переждати"?

Самозрозуміло, що ті листи доповнюють образ особи, яка "вчора" готова була підтримувати Скоропадського, нині "вранці" - Винниченка, а "ввечорі" - бунтарів, що готові були визнати владу Раковського і т.д. Націоналістичного - немає в них нічого і сенько, навпаки - чужа націоналістам порада, дослухатися до "думки наших широких кіл громадянства". За порадою чужих агентів, які ним "заопікувалися" він початково ховається під оглядом політичним за спину Петрушевича.

Коло Коновальця збиралися молоді патріоти з малими знаннями, але з великими амбіціями, ці амбіції зручно використовували ті, які не потрібували для своїх цілей ані занадто освічених, ані тим більше людей, які мали б вироблену ідеологію, яких не можна було б використовувати, як маріонеток. Але політичне життя світу не стояло на місці і що найголовніше - не йшло тим шляхом, яким припускали, що воно піде провінційальні "політики". "Більшевики" не вжали, як того ошодівалися ті хто вірив у мудрість "бувших" людей і представників "братньої-демократії". Щобільше - соціально-політичні московські вороги "більшевизму", ствердивши, що большевики здійснюють стримління московського народу, відновлюючи імперію московську, яка підчас революції розпалася - однозгідно висловилися на своїй нараді проти всякої збройної інтервенції. Зрештою і західні держави переконалися, що інтервенції не дають бажаних наслідків, навпаки, зміцнюють і імперію і авторитет большевицької влади. Вправді наші "націоналісти" ще й нині не збагнули того, їм і пів віка замало, щоб нарешті зміркувати, що проти себе мають не режим, а московський нарід, який розростається і міцнішає від тим режимом.

Отже ті, які були жевні, що московські орди побідним маршем ввійдуть у центральну Європу мусіли переконатися, що того не сталося.

Ті знова /що майже одногласно/ припускали можливість створення Галицької держави - рівнеж мусіла відмовитися від своїх сподівань.

несвідомо шпигунська діяльність і закатовання Ольги Басараб - викликала невдоволення діяльності УВО, а прикриватися тим, що політику ведуть авторитетні члени уряду ЗУНР на чолі з Петрушевичем стало майже неможливо по виявленню співпраці Петрушевича з Москвою.

Це все змусило УВО і близьких співробітників Коновальця шукати виходу.

В той час все більше притягали увагу загалу націоналістичні рухи, тим більше, що в Галичині передвоєнні партії втратили авторитет і силу. Вправді партійні "цадики" ще пробували зарадити лиху стосуючи методу "музик" з байки Глібова, але "пересідання" не давало сподіваних наслідків.

Тому, що УВО було конгломератом людей найрізноманітніших переконань, які тому не порушували жодних ідеологічних проблем, які взагалі відмахувалися від деталізації і окристалізованню світогляду, отже й перетворення УВО в ОУН не можливо було представити загалу, як наслідок еволюції світогляду - треба було шукати іншого способу пояснення перетворення організації в щось їй засадничо чуже. В тому критичному періоді вже лежала на полицях книгарень блискуча, але мало-приступна для невідготованих діячів УВО і світоглядно ворожа книжка Донцова - "Націоналізм". Ані те оточення, ані сам Коновалець не могли в короткому часі змінити цілковито свою ментальність. Хоча в основному Донцов не висловлював у ній думок, які б перечили тому, що він пропагував уже протягом - яких 14 років і той хто його писання уважно читав, був до певної міри підготований до оприймання написаного в "Націоналізмі" - маємо підстави припускати, що ані Коновалець, ані його оточення тих видань Донцова не читали. Написане Донцовим було їм чуже, вони його розуміли по-своєму і були переконані, що їхні власні "погляди" є кращі. Серед оточення були амбітні кандидати на ідеологів і були, як ми знаємо чужі агенти, які були проти - прямування організації по твердо наміченому шляху. Ці останні підігрівали неузасаднені амбіції, та підштовхували до "критичного підходу" і заогняння відносин з ідеологією націоналізму, Але й агенти розуміли конечність "зміни фірми"!

III. ПЕРШІ КРОКИ УВО В НАЦІОНАЛІСТИЧНІЙ МАСШІ.

З наказу УВО переведено було "об'єднання" Групи Національної Молоді з менш значне-численною, щойно повставшою "Легією Українських Націоналістів". Так "влилося" до ЛУН значно більше не націоналістів, як було в "Легії" націоналістів. Ці люди захопили в свої руки редакцію журналу "Державна Нація", а попередня редакція, як стверджує Є. Маланюк та інші, - мусіла уступити. Після того вийшло друге /чергове/ число "Державної Нації", яке різче різнилося своїм духом і напрямком.

Ми розуміємо з яких мотивів не вмістила нова редакція, як це наказує елементарна журналістична етика, жодного висвітлення для читачів про те, що сталося, але не розуміємо чому цього не зробив де-який у пресі Є. Маланюк, який був свідомий усієї протиречности основних позицій і який сам перестав співробітничати.

Що ж до "тактики" тих хто захопив "Державну Націю" то характерним є, що вони в числі другому вмістили статтю підписану навісним тими ж ініціалами /Д.Д./, якими була підписана в попередньому числі стаття Донцова: "Що таке націоналізм". Стаття особи, котра хотіла створити враження немов "нічого не змінилося", власне була підписана цими відомими ініціалами д-ра Донцова.

Тоді, самозрозуміло, мусив Донцов заперечувати в пресі проти містифікації, /що він і зробив/, а в ЛНВ написав Донцов таке:

"Державна Нація" ч. 2, 1927 р. мабуть не є продовженням I-го числа. З восьми авторів, яких імена були в I-му числі, в ч. 2-му не знаходимо жодного /коли не рахувати вірша М. Гриви^х/.

Майже всі автори це письменники з "Національної Думки", якої фактичним продовженням і є очевидно нова "Державна нація".

З газетних опростовань знаємо, що стаття "До завдань українського націоналізму" підписана ініціалами Д.Д. - не написана співробітником I-го числа Д. Донцовим.

Стаття "Шлях націоналізму" є скорочене, але не докладне переповідження "Націоналізму" Д. Донцова, з тими самими цитатами і термінологією. Нового дає мало. Стаття "Статут" не зовсім ясна. "До завдань українського націоналізму" трохи за бомбастична і як на неокристалізовану групу трохи за претенсійна. Є добра воля, але і всі хиби, які відрізняли "Національну Думку", головні брак оригінально розроблених тем. Коли в "Національній Думці" було фальшиве, обперте на незнанні краєвих обставин^{хх} відношення до галицько-волинських партій, недопустиме для націоналіста /21 ч. X. I.27/ то в ч.2 "Держ. Нації" ця справа взагалі поминена.

х/ М. Грива/Загришний/ повстанець-націоналіст, прислав того вірша попередній редакції. Був хворий на туберкульозу. Помер в 1931 р. збереглося два його вірша /"Ми" і "Лист"/ обидва націоналістичні, обидва протимосковські, без жодного "соборництва".

хх/ Ми думаємо, що просто похлісна спорідненість, залежність взагалі "провансальські" властивості, а також впливи через нових осіб -УНДО.

А без того націоналізм зависне в повітрі, аж дійде до тихої кооперації з уже існуючими в краї "націоналістичними" партіями, отративши своє обличчя і рацію існування.

Бажали б "Д. Нації" більше самостійності в думці і в доборі матеріалу та менше абстракцій. А головне - не писати слів "нація", "держава", і "воля" з великої букви". /ЛНВ, XII. 1927 р./.

Це - дослідний передрук реакції Донцова і оцінки ситуації. Ми бачимо, що на жаль вказані Донцовим пернородні гріхи привели, до того, що так докладно передбачив Донцов ще в 1927 році. - справді "організований" націоналізм дійшов до стану не лише "тихої кооперації", але і "тихого уподіблення" до тих, що сиділи за бярками УНДО та його органів "Діла", "Ради" і т.д. і, як бачимо тепер /у 1979 році/ було "лінією" Коновальця.

Таке ясне поставлення Донцовим справи "розкривало карти" і не було вже рації продовжувати видавання "Державної Нації".

Це було при кінці 1927 року, а тому першого січня 1928 р., замість цієї нової відмінної духом і напрямом "Державної Нації" /ч.2/, починає виходити "Розбудова Нації". Журналові надано назву-тої статті, котру відкинула, як ідеологічно чужу, редакція першого числа "Державної Нації".

Як свідчить Боярський, ще від 1925 року "мусіло дбати УВО про світоглядovu політичну підбудову", однак треба було /бо це відповідало їх прахці/ з одного боку укласти програм так, щоб він був "персічною пропорційною" між усіма різнорізними поглядами членів УВО, і порожніми фразами прикривав суперечности, а з другого - оскільки до цієї справи люди з ментальністю членів УВО не могли навіть прив'язувати належного значення - то і не було причин надто поспішати з опрацюванням програму. Боярський пише:

"Цьому читанню полк. Є. Коновалець із своїм штабом, присвятив пильну увагу і час НА ЯКІ ДОЗВОЛЯЛИ ЇМ турботи і акція ведення чинних визвольних змагань".

Тут, як шило з мішка, вилазить "застаріла хвороба" всякої людини без світогляду й викрісталізованої ідеології, яка завжди, тому, що їх немає - не розуміє їх значіння і на їх вироблення присвячує... "вільний час", дозвілля від "справжньої" праці.

Правдоподібно некваліфікований будівельний технік теж так би розумував: "що ж, що інженер загинув підчас нещасного випадку, адже ж то ми почали моста ставити, от ми й будуватимемо його усі разом, з запалом далі. Пощо тратити час і чекати на нового інженера, якщо можна й незапрошувати. Будувє хто? - Технік і робітник! От і будуватимемо далі. Звичайно і пляни будови мосту прийнято мати, так вже ведеться, що як приїздить "приймати" будову комісія, то все питається за пляном. Ну ми вже і цього не занедаємо, дець у вільний від праці час то то й пляна якогось накреслимо, а може хтось з нас і інженера заступить".

Ми цим прикладом пробуємо з'ясувати усю хибність і шкідливість трактування світогляду і програму, як чогось другорядного в порівнянні з "веденням чинних визвольних змагань". Очевидно, світогляд без чинних визвольних змагань дасть стільки ж, що й плян будови схований

до шуфляди без ужитку, але чи можна "щоб не тратити дорогого часу" щось будувати без плану, або в наші часи, коли політика є такою скомплікованою і стільки сил у ній діє - уділяти програму "стільки часу скільки дозволяє ведення чинних визвольних змагань"?

Тут слід, ще раз нагадати вже подані раз слова Донцова:

"На заході... панували інші погляди на значення ідеології для суспільного життя... Безглуздим є чин, хоч би, як героїчний, не кермований яною ідеєю, непримиренною і продуманою до деталей... не можемо дати себе звести до ролі гайдамаків, зняряддя в чужих руках..."

Це написав Донцов у 1922 році. Тоді Донцов не хотів з причин про які буде мова написати про агентів чужих розвідок, які користали УВО-м як зняряддя. Чи з тої науки окористало УВО і ОУН та зі страшної остороги що-до наслідків? Лишаємо "провідникам", які ще живуть, відповісти самим собі на поставлене питання, а політичному проводові "організованих націоналістичних об'єднань" спробувати з'ясувати собі чи не в знехтуванні цих олів треба шукати причини нинішньої кризи, розбиття і опановання ворогом еміграції?

Боярський дає лише: "... в короткому часі на шляху до політичної підбудови УВО розпоряджало великою кількістю кадрів і осередків".

Ці слова виявляють, що автор ототожнює "кількість кадрів і осередків", потрібну для "ухвалення" того чи іншого програму /щоб надати йому формальної важности і накинати масі/, ототожнює з тим, що є важніше, і що на жаль, не доцінювалося ні проводом УВО та ОУН, ні очевидно самим Боярським. Адже ж він "овітоглядом політичною підбудовою" звав саме програм, про опрацювання, котрого увесь час була мова. А коли так - то треба було "в короткому часі на шляху до політичної підбудови" розпоряджати не численними кадрами лише бодай би одним дзума ідеологами справді вартими тої назви, та працями, поважними працями тих ідеологів, які так закладали хоча б осідний підмурівок будови. Тимчасом УВО, таких праць не дало, а повз праці Донцова просто "пройшло", де-що більш назовні блискухе і поверхово сприйняте - "запозичаючи" у Донцова, але не кладучи в основу дальшої діяльности на ідеологічному полі!

Адже ж і ці слова /як і ціла праця п. Боярського, в якій взагалі немає згадки про існування будь-яких праць Донцова, або хоч би про його існування/ доводять ясно, що члени УВО вже тоді не уважали ідеології українського націоналізму за свою, лише у ліпшому випадкові за один з "матеріалів" для власної "ідеологічної творчости", до якої зрештою, як ми вже казали, не прив'язували жодної ваги. Що серед членів УВО була певна кількість прихильників ідей Донцова і що на рещті, навіть неприхильні елементи /які - уважали верхом політичної мудрости "не порушувати дразливих питань", що було конечним при ідеологічно - мішаному складі УВО/ во ім'я внутрішнього "миру" та, щоб не "накликати" критичної контракції з боку Донцова - суверено зберігали на початку, наче б то "прихильний неутралітет" до Донцова. Це абсолютно не міняє правильности наших тверджень.

І Коновалець і його оточення не усвідомлювали, яку величезну працю виконали французькі "енциклопедисти" /Дідро, Вольтер,

Монтеске, Руссо та інші/ в підготовці французької революції, але їхня "ломка старого світогляду" вимагала менше ніж те, що було конечним виконати нам. Вони мали Францію Людовика XIV, від якого не відділяло їх кілька століть рабства і тому всі борці за "нову" Францію звали себе "патріотами", були всі открийними націоналістами і це улегшило такому воєнному генію, як Наполеон, стати імператором і створити імперію. Коновалець і оточення, нерозуміючи того, не розуміли, що Донцов, хоча не кидав бомб і не організував нападів, був багато більшим революціонером, як вони, був тим хто підготовляв націоналістичну революцію, революцію, яка основно ріжнилася від жакерії, яка у нас зва-лася "гайдамаччиною". Донцов стремів до усунення зі шляху нації во-го ідеологічного мотлоку, бо лише після того можна йти на верхівя, починати будову нового. Коновалець, як і Петлюра та Липинський, Грушевський, Винниченко і т.д. і т.д, лише намагалися демагогічними фразами підперти покривлені отіни "старої будови", щоб та виглядала на "нову", годуючи маси і молодь модерно "підстриженим" Драгомановим і підфарбованим українофільством. Отже вони підтримували власне те - що руйнував і поборював Донцов і справжні націоналісти. Тому "організовані націоналісти" в своїх оглядах національного українського руху, або намагалися обминути Донцова, а тих, що були передтечами справ-нього націоналізму, для певності скаструвавши своїми коментарями, частково - промовчати, а частково перемішати з типовими провінціала-ми, і провансальцями. Так замість двох течій, які себе взаємно побо-ривали в їх навітленню плывло національне відродження одною каламут-ною річкою. Могли представники націоналістичних течій /Міхновський/ ще в XIX столітті виразно підкреслювати, що вони опираються на наші традиції починаючи князівського і гетьманського періодів, а далі від Шевченка, але "минають українофілів", тимчасом наші "увіюти" дбайли-во минали не їх, а власне націоналістичні організації, коли ж когось не могли промовчати, бо про них згадували інші, як хоч би Міхновського то опотворювали їх вороги націоналізму, до непізнання так, як було це їм потрібне для поборювання українського справжнього націоналізму, при тім, числячи на недоумкуватість своїх читачів, надто часто пода-вали цитату з якогось автора спочатку - правильно, а пару сторінок далі ту ж цитату подавали в зміненому до непізнання вигляді, хоча на перший погляд вона здавалася тою ж. З тої вже зміненої цитати робили потрібні їм висновки. Потім інший автор, з тою ж метою наводив тіж фальшиві "висновки", як наче б то доведену істину і т.д. Так напр. Мартинець у книжці "Ідеологія організованого і т.зв. волевого націо-налізму" її автор /чи може правильніше сказати "її автори"/, бо на-водяться там, як погляди під якими без застереження підписується М. - цілі сторінки написані неукраїнцем, свідомим ворогом українського націоналізму /відписані з антинаціоналістичних брошурок Блохіна, який належить до "пачки": Шерех, Глобенко, Вовчук, Оглоблін, Дівнич, Голу-бенко і т.д., а під псевдом "Ю. Бойко" виконує у "мельниківців" роль Вовчука/ допускається змін, у ним же наведеному на іншій сторінці правильному тексті, змін, що цілковито міняють думку на протилежну.

Щоб зробити Міхновського безпосереднім "передтечев" УВО і ОУН,

організації ненаціоналістичних, треба було Мартинцеві спочатку на сторінці 13 малу тонесеньку брошуру /25 сторінок/ Міхновського назвати голосно "книжкою", промовчавши, що то була святочна промова Міхновського, друкована в Галичині і там ще й "зредатована" без згоди автора. Потім сам Мартинець, спочатку на стор. 14 подає ще на тій сторінці ним незфальшовані такі два твердження Міхновського:

1/ "Над нами висить чорний стяг, а на ньому написано: "смерть політична і смерть культурна для української нації",

2/ "Одна Єдина, Нероздільна, Вільна, Самостійна Україна від Карпат по Кавказ". Це останнє твердження повторює дослівно вдруге на стор 15 і втретє - на сторінці 19. Але вже на сторінці 16 і 20 основно його фальшує в самому найважливішому місці, перед тим зфальшованням написавши грубими літерами, що і нині є актуальний висунутий Міхновським "політично-державний ідеал самостійності і соборності", а щоб читач непомітив, що Мартинець опритно "витяг з рукава" фальшиву карту - в дужках повторює ніби то тотожну ідею Міхновського в якій говориться виразно і ясно про "одну, єдину, неподільну, самостійну, вільну Україну", але немає й натяку на якусь "соборність", яка є прямим запереченням слів "одна, єдина, неподільна". Це антинаціоналістичне заперечення /"соборність"/ має величезне значіння бо воно спрямовує з цілком іншого пункту вже в інтересі частини, а не цілості всю закордонну і внутрішню політику у протилежному напрямці. У 1918 році всі хто не осліп цілком бачили наочно чим різниться теза Міхновського від тези форсованої духовними спадкоємцями Володимирка і галицьких бояр, які в 1144 році виповіли послух Київському Князеві, були розбиті, але потім допомогли знищити московським предкам Київську Князівську імперію, а пізніше довели до упадку і Галицько-Волинську Державу.

Замість "єдиної, неподільної України" створено було в 1918 році Україну поділену на дві частини, з окремими урядами, окремим законодавством, окремою армією і окремою політикою. Тоді ж виявилися наочно єдино-можливі, логічні жахливі наслідки тої "соборності". Це їй завдячуємо просьбу в імені ЗУНР до бувшого царського міністра закордонних справ Сазонова, зголосити від імені московської імперії на конференції в Парижі, претензії на володіння Галичиною, їй завдячуємо упрячовану раніше здачу без бою Києва і 100 кілометрового терену коло нього москалям-денікінцям це "соборності" завдячуємо стремління довести до переходу цілої галицької армії на бік москалів і ганебну умову з "Командуванням Вооруженніми Силами Імперії Росії".

Вихідним пунктом цілої тої політики було не створення міцної Української Держави, лише дбання в першій лінії про саму Галичину, про її провінційні інтереси, про інтереси галицької "верхівки", яка подібно до своїх предків, що були згодні на керування Галичиною і від імені угорського короля, і литовського князя, і суздальського - згодилися на "опіку московського командування, на втрату назви "українська" /в умові стоїть не УГА, а лише "Г.А."/ . Галицьке "сіре" воєцтво - участі в цій зрадницькій політиці не брало. Самозрозуміло, що наслідки цієї провінційної політики, яка нічого спільного не мала

і не має з націоналізмом, були фатальні і для Галичини. Вони ж підтвердили лише цілковиту правильність твердження Донцова з року 1921 "кожний, хто стремить до зєднання всіх українських земель зараз, ставлячи цей постулат понад усе і орієнтується на схід - працює на користь Росії, помагаючи їй поставити хрест над українською негідністю". До того слід додати, що спроби піддурити маси поясненням, що ніби то "соборники" є борцями за збереження для України всіх її земель, можуть впливати лише на невігласів і недоумків, бо хто ж, як не "соборники" зреклися Кубані, Передкавказзя і цілого ряду українських земель ширячи мапи на яких Україна /і то - поневолена! / зменшена на одну третину! З огляду на сказане приписування Міхновському "соборництва" мусимо уважати злочинним шахрайством.

Це ж шахрайство приписує Міхновському висунення Польщі на становище "головного ворога" тоді, як Міхновський писав:

"Українська нація мусить здобути собі свободу, хоч би захиталася ціла Росія. Мусить добути своє визволення з рабства національного і політичного хоч би полилися ріки криві".

Підчас другої світової війни полилися "ріки криві", але... але в інтересі Московської імперії. Рішає в політиці не "гасло", а те, що dokonane. "Соборники" величезну користь дали тій же державі, що й Ковпак, але "нагорода" була різна: Ковпак дістав ордени, а "соборники" нагороджені були розстрілами і засланнями.

Міхновський, як справжній націоналіст розуміє, що ворогом є не "режим", але московський нарід і тому підкреслює конечність "забезпечити себе від конкуренції зайд, головним чином росіян". Від же повторює гасло Шевченка /"Гайдамаки" / "Україна - для українців", а серед "заповідей" є 5: "ненавидь ворогів України" і "зневажай перевертнів відступників".

Т, зв. "організовані націоналісти" не додержуються ні одної з поданих націоналістичних тез, твердячи слідом за запеклим ворогом українського націоналізму - М. Драгомановим, що "ворогом є не московський нарід тільки "режим" і тому не тільки не думають про забезпечення народу нашого, а в першу чергу - робітництва, від конкуренції московських зайд, навпаки - широко розчиняють їм двері. Не визнаючи націоналістичного гасла "Україна - для українців", ухвалюють "організовані націоналісти" видання брошури: "Україна-спільне добро всіх її громадян", замість зневажати "перевертнів-відступників" - пишається ними і розписується про їх "вклад" у впрожу культуру і навіть про заслуги у творенні ворожої імперії, і, самозрозуміло, що пропагують замість ненависті до ворога - толеранцію, а то й любов...

Так майже кожен засадничу націоналістичну тезу Міхновського підмінено протилежною. Треба при тім зазначити, що ряд тез Міхновського були визнавані і Лесею Українкою в тому періоді, коли вона знайшла саму себе, визволившись з під згубного впливу свого дядька. Так напр. Міхновський написав: "Пролетаріат нації пануючої і поневоленої - це дві класи з неподібними інтересами", а Леся Українка висловила цю ж думку, даючи їй мистецький, пластичний вислів у драматичній поемі "В домі роботи - в країні неволі".

Міхновський /як і згодом Донцов/ написав: "головною причиною нещастя нашої нації - брак націоналізму серед широкого її загалу", а далі виразно і твердо вказує шлях до усунення цієї "головної причини", пишучи: "В останніх часах хвиля націоналізму розливається що-раз більше по Україні. Ця нова течія тепер повинна винести тяжку боротьбу з старими течіями. Націоналізм - це велетенська і непереможна сила... Націоналізм єднає, координує сили /однодумців-стихійних націоналістів Р.П./, веде до боротьби, запалює фанатизмом поневолену націю в її боротьбі за самостійність".

Тимчасом з під націоналістичної маски ОУН, визирає облудна фізіономія тих "старих течій", які мусить без жалю нищити справжній націоналіст, і пропагуються скомпромітовані ідейки з арсеналу "УНДо", ідейки, які має справжній націоналізм випалювати вогнем із свідомості українських мас. На остатку ж підсовується Міхновському ідея "солідаризму" - і... "націократії"! Очевидячки Мартинцю не бракує нахабства, коли він відважився, спотворивши так тези і твердження Міхновського, обвинувативши Донцова воупереч його ясного твердження /"Самостійна Україна" Міхновського на мене, ще молодого студента, зробила незатертий вплив" - Донцов, 1918 рік, стор. 6/ в "свідомому применшуванні" значіння Міхновського /стор. 33/, спробувати пустити в світ ще одну фантастичну вигадку.

Мартинець, на стор. 28 написав, що в 1926 році "на рідних землях і в низці еміграційних осередків існували вже від років націоналістичні організації, які в 1927 р. покликали до життя "Провід Українських Націоналістів" і з черги злилися в ОУН /1929/ який визначив її ідеологію". Тимчасом в дійсності ті організації, які згадував уже перед тим Мартинець не були націоналістичними, справді ж націоналістичні організації, які існували і діяли в роках 1915-1922 і де-які пізніше /"Братство Самостійників", "Юнацькі Спілки", "Український Військовий Клуб ім. Полуботка", "Вільне Козацтво", "Союз Української Державности", "Військовий Клуб", "Батьківщина", а знова партію "Соціалістів-Самостійників", згадано, як продовження "УНП"/ промовчано, щоб зробивши "стрибок" від спотвореного Міхновського, через штучно утворену порожнечу, зробити ОУН прямим спадкоємцем спотвореного Міхновського.

За наведеною "схемою", без доказів оповіщається націоналістами кращими за Донцова провідні кола ОУН. Така "схема" хоча задовольняє амбіції її творців, але показує, що ті "творці" не мають нічого спільного з націоналізмом і могли би, подібно, як Міхновський, а перед ним "тарасівці", казати, що вони "обминають", але вже не "українофілів" і ведуть свою лінію безпосередньо від Шевченка, тільки сказати ясно, що "організовані націоналісти" обминаючи націоналістів, ведуть свою лінію безпосередньо від автора "Історії Русов", обминаючи і Шевченка і Лесю Українку, справжнього Міхновського і всі названі нами попереду націоналістичні організації, безпосередньо до УВО і ОУН. Вони є органічним продовженням, природними спадкоємцями тих партій, що в Укр. Центр. Раді, а потім - в Директорії довели до катастрофи визвольні змагання 1917-21 року.

Згадав лише ще Мартинець "Легію Українських Націоналістів", але змішавши під опільною назвою властиво дві цілком різних організацій.

IV. "ЛЕГІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ" Міхновський і Донцов у навіщенні Мартинця.

Згадав п. Мартинець, що "Легія впровадила ідеологічно-програмс-вий вишкіл членства" /тут слід згадати, що то було пов'язане з ухва-лою націоналістичного Брацтва Самостійників і аналогічний вишкіл був організований братчиками на Волині/. Проскочила також згадка про те, що колишній соц.-революціонер Сціборський очолював малий гурток чле-нів Легії, які були проти націоналізму "фашистського", намагаючися надати йому півкомуністичний характер. У 1926 році виступила ЛУН у Празі і в Подєбрадах у прилюдному поході, що викликало серед москво-філів-соціалістів і комуністів велике занепокоєння і бажання злікві-дувати зростаючий на силі український націоналізм. ЛУН, як признає і Мартинець, була ініціатором бойкоту здекларованих москвофілів, наз-ваних неправильно "зміновиховцями", "Забув" рівнож згадати Мартинець, що ЛУН не просто "повстала зі злиття трьох утворених уже давніше" організацій, але її повстання було пов'язане з появою праці Донцова "Націоналізм". "Забув" про це Мартинець тому, що йому потрібно всупе-реч правді відсунути Донцова від усякої співпраці з націоналістичною молоддю, представляючи його, як егоїста, що думав лише про свої інте-реси. Щоб це виглядало більш переконуваче подає Мартинець про повстан-ня кількох національних організацій, звучи їх безпідставно "націона-лістичними". Так у число націоналістичних потрапляють і такі сту-дентські корпорації, як "Зарево" чи "Чорномор", до "націоналістичних" же зараховує навіть тих, що гуртувались коло Боднаровича і видавали "Смолоський" та "секцію молоді в трудовій партії" включені Мартинцем, хоча з націоналізмом не мала нічого спільного. Згаданий націоналістич-ний журнал "Державна Нація", який, пише Мартинець, "почала видавати ЛУН у 1926 році, а можливо аж з початком 1927 року". Цим реченням підкреслюється незначність появи цього органу, справді націоналістич-ної думки, щоб легше було заплутати те, що потім сталося. Націоналіс-тична "Державна Нація" ч. I /одне число/ в дійсності появилася в 1927 році і не мала нічого спільного крім назви з числом 2. В. Мартинця було вислано до Донцова, який жив тоді у Львові, з тим, щоб не лише уникнути виступів Донцова у зв'язку з подіями, які привели до злікві-дування ЛУНу, але й пробувати спокусити Донцова на приступлення до тісної "співпраці" і його узаалежнення від замааскованого УВО а в май-бутньому - ОУН. Ось, як про ці плани пише езопівською мовою Марти-нець на стор. 228, "Українське підпілля":

"Саме притягнення Донцова до співпраці в лавах організованого націоналізму мало за мету припинити далі існування двох націона-лізмів - "донцовського" і організованого... Перебування Донцова в організованих лавах силою факту змусило б його... нагнути свою лінію, лінію "донцівщини", а далі звести її в одно з лінією організованого націоналізму..... передбачалося, що Донцов буде боронитися проти накинєння йому організаційних шорів".

Нагадуємо читачам, які вже забули, що таке "шори", що "шорами" зветься гматки ременя /шкіри/ причеплені до вуздечки так, що кінь не може бачити того, що діється по боках, а лише вузьеньку смужку землі під ногами і завдяки тому йде слухняно туди куди керує його віжками той хто йде. Ст же мали в плані Коновалець і Коз, зліквідувати націоналізм не лише, як організацію /ЛНН/, але й як ідеологію і живляючи "соковитої" мови Мартинця, зліквідувавши націоналізм під назвою "донцівства" узалежнити ідеологію такої міри, як Донцов від "коновальства" і запрягти його до свого воза.

Тому, що Мартинцеві його "місія" не вдалася - він приводжує три і пів сторінки /226-230/ спробі знецінити все писане Донцовим і принизити його самого без найменших доказів. Саму відмову мудрої людини дати себѡ "вдягнути в шори" кільком неvigласам, представляє Мартинець у цитованій книжці /"Українське підпілля"/, так:

"- Що творити щось нове? Підтримуйте "Вістник"! Допишуйте до нього! Ми - про рух, організацію, співпрацю. А Донцов бачив тільки лайвий журнал і - конкурента в здобуванні авторів. Ні! Тут безнадійним було б переконувати його... Відчув я явну неприхильність, а те і вороже ставлення Донцова до полк. Коновальця. З цієї ж причини Мартинець приписує Донцову "применшування, атто й несправедливе представлення Міхновського", якого мовляв, згадував "десь не десь у зображенню образу" /"Ідеологія" організ." і т.зв. волевого націоналізму" стор. 19/. Ми вже згадували, що сам Донцов написав, яке величезне враження зробила на нього брошура Міхновського "Самостійна Україна" і, що захоплення те він зберіг до кінця життя, отже і це оскарження - зробна вигадка Мартинця. Тимчасом Донцов написав у книжці своїх спогадів /"1918 рік" на стор. 115 дослівно:

"Від М. Міхновського я навчився розуміти цей рух /націоналістичний/, як протиросійський взагалі, а не тільки протиракітний.

Переглядаючи писання Мартинця, ми не завжди можемо утатити, що в них подиктоване злобою, демагогією і винятковою нечесністю, а що звичайноньким незнанням українського минулого, особливо - періоду визвольних змагань. Безперечно, знання української історії не можна здобути прочитавши "Коротку історію України" Крип'якевича, написану для першої класи гімназії /"Українське підпілля" стор. 127/, історії українського відродження з брошури Охримовича, а знання перебігу боротьби 1917-1921 рр. зі "споминів" та публікацій тих, хто спричинив катастрофу і втікши по всьому закардон, намагався очиститися від обвинувачень у злочинній діяльності.

Але писати на ті теми, на які писав Мартинець, без елементарної знайомости з найзвичайнішими фактами - очевидно не можливо. Тимчасом Мартинець не знає, що по революції відновила свою діяльність УНП, що партія Укр. Соц.-Самостійників не була "перетворена з УНП", а була створена з різних елементів, які стояли за самостійність України щойно в грудні 1917 р., а вигадкою Мартинця є, що "Міхновський, тоді військовий старшина", з тої причини у ній "не брав участі" /ст. 121/. Міхновський і перед тим був військовим старшиною, але працював у військовій прокуратурі. До цієї ж партії і потім не вступив.

Партію організувало тайне Б.С. і воно ж скерувало Міхновського не до соц.-самостійників, а до "Партії Хліборобів-Демократів" для виконання певних завдань.

Зробив Мартинець українцями з походження Достоевського і Рєпіна. Не знав Мартинець ані обставин проголошення IV Універсалу, а ні його тексту. Безперечно незнанням треба пояснювати твердження Мартинця, що Петлюра вирвався з-під загальної гіпнози" /"Укр. Підпілля, стор. 133/. Виписані нісенітниці про Скоропадського в тій же книжці на стор. 135 свідчать, що він "зеленого поняття" не мав про переворот dokonаний Скоропадським за допомогою німців і цілі, які мав досягнути "гетьман". Промовчання всіх самостійницьких організацій того періоду /за винятком парт. Укр. Соц. Самост./ може бути наслідком бажання зробити УВО і ОУН воупереч правді прямими опадкоємцями Міхновського.

Нісенітниця /проект полк. Капустяного, який виявляв приховану в серці симпатію до московської імперії і бажання ліквідувати "більшевизм"/ пропонувана Капустяноським - промовляла соборникові - Мартинцю і тому оцінка була прихильна. А знова оцінка Мартинцем "українізації" - свідчить про його політичний анальфабетизм.

На стор. 142 цитованої книжки пише Мартинець про період "українізації", як період "розвитку українського культурного життя" виявляючи так цілковите нерозуміння московської політики і справжньої ролі Скрипника, Фітільова, М. Куліша та інш. Він або не знав, або не думав над тим, що одночасно з "українізацією" на Україні розпочато також серед інших поневолених москалями народів подібну ж акцію: башкірізацію, татаризацію, якутизацію, калмукизацію і навіть для решток народу який налічувався коло двох тисяч /таскаляри/ почато подібну ж акцію і з цією метою вигадано для них азбуку. Метою цієї акції було запобігти виникненню націоналістичних рухів, розклад і деморалізація духового життя поневолених народів, а на Україні - приглушення і обеззброєння націоналістичних рухів та стягнення української інтелігенції і півінтелігенції на позиції Квітки-Основ'яненка, Гребінки чи Бантиш-Камєнського, позиції українофільські в яких замінялася лише монархічна ідея ідеєю комуністичною.

Все щойно згадане можна пояснювати необізнаністю, політичним анальфабетизмом автора. Натомість уперте намагання представити УВО і ОУН продовжувачами і реалізаторами основних тез, безсумнівно націоналістичних, націоналіста Міхновського, шляхом більш чи менш зручного підмінювання їх протилежними, спритно "витягнутими з рукава" - не можливо розглядати інакше, як свідомим веденням шулерської гри. На закінчення дуже короткого огляду таких штук /іх стільки, що докладному розглядові треба було б присвятити не менше двох томів, подаємо далі коротке зіставлення тез націоналістичних Міхновського з антинаціоналістичними "тезами" ОУН. При цьому підкреслюємо, що і в лавах останнього траплялися націоналісти, але на жаль, не вони керували організацією. Над тезами, які ми зіставляємо, з огляду на те, що про них уже була мова, спинятися докладніше не будемо, винятком є лише одна з найважливіших тез /і найшкідливіших!/, над якою ще мусимо спинитися. Мова про так зване "соборництво".

Мартинець спекулює на тому, що широкий загаль і частина наївної півінтелігенції думає, що той хто кричить про "соборництво" отремить до того, щоб затерти всі різниці витворені чужинцями між наддніпрянцями і надністрянцями і до створення Української Держави, до якої б входили всі етнографічні українські землі. І хто так думає - уважає, що це наш національний ідеал, до якого маємо стремитись і за який - боротися. Коли б справу так розуміли "соборники" - не було б того над цим питанням сперкати. Такий ідеал висував і Франко і Міхновський, але, але, на жаль, це зайве слово вигадати ті, які в 1918 році обмірковували українську справу зі становища егоїстичних інтересів освіченої верстви Галичини, яка хотіла зберегти за собою всі користи, які давало керування автономною, самостійною державою. Вони негайно створили самостійний уряд /а потім - навіть "диктатуру"/, окреме військо, окремі законодавчі установи і окреме закордонне представництво. Виходячи з інтересів не єдиної України, а "ЗУНР", вони уважали "головним ворогом" не того ворога хто і претендував і мав сили ту претенсію здійснити, на володіння всіма українськими землями /навіть тими, якими не володів ніколи/ це б то не московський парід, але... - поляків. Вони згодні були /і так зробили/ признати панування над цілою Україною москалям, в надії, що за те одержать право в імені московської імперії керувати "вужчою батьківщиною".

"Групу Української Національної Молоді" пробує Мартинець у своїй книжці "Українське підпілля" представити, як "націоналістичну" /не подаючи жодних доказів/. Вгадує на стор. 148 про зїзд на весні 1924 р. членів цієї організації і ухвалу видавати журнал "Національна думка", ця група, як стверджує тут же Мартинець, складалася "головно з галичан" і подає, як причину ворожнечі "між двома галузями одного народу - галичанами і наддніпрянцями" - "соборництво". Тут у Мартинця "вилізло шило з мішка": той хто стоїть за "єдину і нерозділену" Україну - не буде звати полтавців і олобожан, або киян і поліщуків "окремими галузями одного народу"! Це - "свідомість" того хуторянина, який заявляє, що коли його прикордонний хутір /чи село, або містечко/ не буде належати до Української Держави - то він не буде боротися за неї. Нехай тоді й Україна належить до того ж господаря, що і його хутір. Як далеко стоїть та "загуменкова" свідомість від свідомості націй державних наочно показує історія. Не лише такий патріот, як Гарібальді не висував "соборництва" на перше місце, і віддав французам італійську Ніццу в якій сам вродився, але й ще могутня за Наполеона III Франція зреклася "соборності" віддаючи Бісмаркові Ельзас і Льотарингію. Ірландія віддала Англії частину своєї території, це саме зробила і Болгарія і Сербія і Греція - за те кожна з названих держав дістала самостійність, а не в "соборно" турецькокожольонію. А що зробив Ленін, підписуючи Берестейський мир? Він віддав німцям більше половини європейської частини московської імперії, але, коли на черговому зїзді партії московські "мартинці і коновальці" і т.п. спробували з того приводу підняти галас - він зумів тих дурнів змусити замовчати. Коли б був "соборником" не московські залоги стояли б по другій світовій війні в Берліні, а німецькі в Москві і Петрограді!

Донцов у 1921 році написав: "кожний, хто стремить до зєднання всіх українських земель зараз ставлячи цей постулат ПОНАД УСЬ і орієнтується на Схід - працює на користь Росії, помагаючи їй поставити хрест над українською неспідлеглістю" і там же пише яєно Донцов, що зречення частини наших земель тимчасове за ціну самостійності цілості - це правильна, державницька політика! Цілковиту, беззастережну правильність цих слів підтвердили: злочинна діяльність Панейка в Парижі /прохання аголосити претенсії Московської Імперії до Галичини і підготовка до здачі Денікіну Київ/, здача Денікіну ряду місцевостей замієць їх оборони, перехід на бік москалів цілої УГА, визнання України - "Югом Росії" і зречення назви "українська" /Гал. Армія/, віддання "диктатора" під опіку москалів і т.д. Це все практичне переведення в життя "соборності" і воно ж зробило УВО та ОУН - зряддям московської та німецької розвідки.

А тепер глянемо, що могла дати політика рекомендована Донцовим.

Поляки за часів Ягелльонів володіли навіть Чернігівщиною і Полтавщиною і могли б /коли б мали силу/ претендувати на ті землі з більшим правом, як москалі на Галичину.

Поляки: а/ визнали Україну самостійною державою і зрєклися всяких претенсій на землі положені на схід від визначеної Варшавської умовою лінії, яка: а/ давала полякам менше ніж "рижська" лінія, в/ передбачалося можливість окоректування цієї лінії в районі Волині на користь України і с/ на землях заселених українцями зобов'язалася Польща дати їм усе те, що одержать поляки на землях признаних Україні /отже і освітні установи та самоуправні органи/.

Умова набирала сили щойно по виконанню поляками військових зобов'язань.

Таким чином ця умова крила в собі можливість повернення собі тимчасово відданих земель, хоча в умові не було й натяку на тимчасовість. Історія не знає "вічних" умов і зворот відданих в потребі земель є звичайним явищем. Франція по 70 роках звернула собі Ельзас, Московщина по 25 роках здобула Берлін, Сербія - здобула ряд земель, а Італія хоч не була здатна звернути собі Ніццу, але все ж лишилась незалежною державою. Порівняння отже умов і політики "соборників" з "Варшавською умовою" показує яєно, що треба мати в голові, щоб у 1949 році написати: "Варшавський договір" - ловлення потопачого за бритву /Мартинець "Українське Підпілля" стор. 242/.

Думаємо, що кожному буде яєно, як злочинно зфальшував Мартинець постулати Міхновського, щоб підшитися під націоналістів.

Отже, Мартинець вже на 10 сторінці підсовує "Братерству Тарасівців" гасла ОУН "мельниківців" - "національний солідаризм" /пропагований по другій світовій війні Бойдунаком-Боярьким/ і "соборництво" вигадане в 1918 році! Очевидячки "солідаризм" підоунутий замієць "праця в дусі такого ладу, де не буде місця ні визиокувачам, ні визиокуванню, а буде місце цілоукраїнській національній родині". Тут же підсунута і "націократія" замієць "народний добробут". Але це лише "прелюдія", в якій використовується невиразність постулатів "Тарасівців".

Але Міхновський, немов передбачаючи небезпеку появи партикуляристів, написав виразно і ясно "Одна, Єдина, Нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпат по Кавказ". Цими майже синонімами /одна, єдина, вільна, хтів Міхновський забезпечитися від появи "соборників" і то таких, щоб використовували його авторитет. Але ніщо не допомогло. Не допомогло навіть те, що за допомогою не надісланих, а добровільних помішників Ковпака, Московщина здійснила "соборність" і ціла Україна опинилася в московському ярмі, тисячі українців пішло на заслання, у Львові панує московська мова, - але оборонець "соборництва" дивлячися на то все зло, вже з певної перспективи /бо в 1954 році/ з гордістю заявляє: "тільки одинока ОУН... була справжнім носієм і реалізатором ідеї соборності. Під цим оглядом її становище в порівнанні з усіма групами було справді монопольне!" /"Ідеологія організованого і т.зв. волевого націоналізму" стор. 45/.

Але їй же належить "монополь" відповідальності за жахливу долю українського народу!

Отже: Націоналістичний постулат Міхновського - Одна, Єдина, Нероздільна, самостійна Україна "від Карпат по Кавказ" - ОУН відкинула і заступила антинаціоналістичним постулатом: "дві соборні, поділені України в межах визначених окупаційним урядом. Доказом того є стаття під заголовком "Завтрашній світ" опублікована інтернаціональним пресовим бюром в Ден Гааг /Голандія/, ілюстрована картою майбутнього обличчя східної Європи й Азії, передрукована в ч. 12 Нью Йоркського "Вісника" на стор. 15 за 1948 рік, як пропонує Головним комендантом УПА - "генералом Т. Чупринкою". Фотокопію цієї ганебної мапи подаємо в "Додатках". Україна у "соборників" на сході сягає лише до Озівського моря. Передкавказзя, Кубань, Чорномор'я і ряд північно-східних і північно-західних українських земель обтято і визнано за неукраїнські.

В 1976 році появилася одночасно шість видань різними видавництвами, і шкільним видавництвом, мап України, яка за беззвальною згодою "соборників" зменшена більше ніж на 1/3 своєї території.

У. ІДЕЇ МІХНОВСЬКОГО І "ОРГАНІЗОВАНІ НАЦІОНАЛІСТИ"

Мартинець на стор. 19 тої ж книжки дав розділ під заголовком: "Політичне "віру" Міхновського" в якому пише, що те "віру" уклала "Українська Народня Партія", організована Міхновським, ще перед першою московською революцією в "10 заповідей", додамо до того ця, безумовно націоналістична партія /про неї та її діяльність, в тому і про спробу висадити в воздух пам'ятник Пушкіна в Харкові, читачі знайдуть у "Нарисах з українських визвольних змагань 1917-1918 рр." Млиновецького./

Уклала свій програм у "10 заповідей".

Отже першу з тих "10 заповідей", як ми шойно довели, і УВО і ОУН відкинули і підмінили типово "провансальським" "ооборництвом", яке вже спричинило стільки лиха українській національній справі і українській нації, яке передбачав і Міхновський і Донцов і перед яким остерігав.

2 заповідь каже, що "уої люди - твої брати, але москалі, дяки та жиди - це вороги нашого народу, поки вони панують над нами і визискують нас". Ця заповідь рівно ж відкинув провід ОУН бо підмінив нарід, націю - режимом це б то став на антинаціоналістичні, "драгоманівські" позиції наших "провансальців" постійно закликаючи москалів до "співпраці", запевняючи їх у своїй прихильності до московського народу і переконуючи українців ніби: а/ москалі так само "терплять" від режиму і в/ ніби в москалі, які готові допомогти українцям звільнитися з московського ярма. Інакше кажучи не трактує "організовані націоналісти" московський народ, як ворогів, лише як ворог націоналізму українського - Драгоманов, приглушує усіма опособами зненависть до московського народу і тим ослаблює цілком нашу силу в боротьбі за самоотійність.

Вони, не навчившись нічому в роках 1917-21 і підчас другої світової війни, повторюють слідом за Драгомановим, лише іншими словами таку вигадку: "Розумніші люди стали думати, що нагніт одного народу над другим не вигідний навіть для пануючого народу" і хоча вже минає сотня років від написання Драгомановим тих слів - усе тих "розумніших людей" не видно, але за те число "дурніших" зростає за рахунок "інтелігенції" тих поневолених народів, яких навіть Колима не встани навчити розуму!

Коли б одноступці Мартинця були щирі - підписалися б під словами того ж Драгоманова "Ми признаємо національність... ми відкидаємо на національність... а націоналізм" і з останнім, як і Драгоманов, боремося... Але вертаймося до "Заповідей" Міхновського.

3-тя заповідь згучить: "Україна для українців" - отже вигонь звідусіль з України чужинців - гнобителів. Гасло це цілком націоналістичне - рівно ж відкинуто т.зв. "організованими націоналістами" і замінене гаслом антинаціоналістичним". /"VII великий збір українських націоналістів" одноступців Мартинця, видав ряд антинаціоналістичних постанов і рішень під спільним заголовком: "Україна - спільне добро всіх її громадян"/. В тому виданні читаємо: "ми вітаємо рух спротиву серед росіян... І ми віримо, що число росіян, які зрікатимуться

х/Тепер, завдяки "ооборникам" над українцями "панують і визискують" з тих трьох лише москалі, не "режим". Донцов писав, що Міхновський на ціле життя навчав його не приписувати "режимові" пановання народу.

імперіалізму буде рости /стор. 8/. Запевняв у тому ж ще Драгоманов, дурячи своїх читачів. Мало того! Сама теза подана, як заголовок однотомним Мартинця, вказує з усією яскравістю, що вони розглядають, цю справу, як типові соціалісти - драгоманівці. Соціалісти вважають, що право на землю дає праця на ній протягом неозначеного часу /5 років, 20 років, 50 років - не грає ролі/, а знова націоналісти вважають, що таке право належить лише нації /"Мертвим, живим і не народженим"/, яка те право здобула і боронячи свою криву протягом багатьох віків і працюючи на ній і зберігаючи її для своїх нащадків, так, як зберегали для даного покоління цю землю предки, кладучи за неї свої голови. Так розумів цю справу і звичайний селянин, описаний Стефаником у новелі "Сини" /"Сину, та є ще в мене менший, бери і його на це діло... най вас обох закопаю у цю нашу землю, аби ворог з цього коріння її не віторгав у свій бік"/.

За царату шляхтич /"потомствений дворянин"/ міг бути картярем і паницею, міг наробити боргів і кредитори мали право забрати за борги те все, що він мав, а самого завдати до в'язниці, але не мали права на "родовий маєток" ним успадкований, бо він дістав його в спадщину від предків і має він перейти нащадкам, а як не мав дітей - то по бічній лінії.

"Організовані націоналісти" не є власниками Української Землі, а своїм, суперечним націоналістичним "зоборництвом" у великий мірі спричинилися до нового поневолення України і до кількоміліонових жертв голоду 1921-22 років /про котрий наказано з Москви - "забути"/ та голоду 1933 року /про який дозволено було покричати/, до дальшого колонізаційного поневолення України і масової депортації українців, розстрілів і в сумі до втрати коло 65 мільйонів українців. Поробивши отільки лиха, самі повтікали, покинувши нарід за собою розплачуватися за їхні гріхи і трохи пообросавши на чужині салом "дарують" /щоб "вислужитися"/ не належну цим злочинцям українську землю всім, хто встиг за ті /можливо-десять років, поки вона визволиться/, поналазити на ту многострадальну Україну. Звичайно, друга частина третьої заповіді /"отже вигонь звідусіль з України чужинців - гнобителів"/ - просто пішла в непам'ять!

4-та заповідь рівно ж зникла, бо не тільки більше двох-третьох батьків говорить з дітьми чужими мовами, але й за їх мовчазною згодою майже всі діти говорять між собою не українською мовою, а батьки вигадали теорію "нової батьківщини". Де прибудна "організована націоналістка" привела дитину - там і "нова батьківщина" тої дитини і в родині кілька "своїх мов", а української - не вживається!

Заповідь п'ята обернута "організованими націоналістами" в цілковите її заперечення на практиці, бо замість "шанувати діячів рідного краю" - їх зневажають, або - забувається /М. Білинський, Брлбочан, Герасименко, Отамановський, С. Пчілка, І. Франко, та інші/, замість "ненавидіти його ворогів" - виявляється до них симпатію, а то й любов /"Славянское Общество", "Матеріали VII ВЗУН, стор. 8, АБН, Горновий, Лозовятін, Фігільов, Оглоблін, Блохін і інші/, замість "зневажати первертнів-відступників" - шанується їх і видається для них англійською мовою книжки і часописи, а навіть у раді церков заведено богослуження на чужій мові.

Шоста заповідь практично не виконується - замість того кожний добає лише про себе, про свій власний добробут і приємність.

Сьома заповідь - як і шоста, практично не виконується бо, як не самі "організовані націоналісти", то їхні діти зробилися ренегатами-відступниками за малим числом винятків і їх не зневажається!

Восьма заповідь і теоретично і практично заперечується, бо не лише з конечности працюється на чужинців, а й похваляється така праця. Так напр. з одного боку українські друкарні не знаходять лінотипістів і складачів, але й видаються книжки в яких розхваляють тих хто працював і працює для чужинців /прикл. В. Плиш "Нариси з історії української медичної науки"/.

Девята заповідь ґрунтовно сфальшована. Загальне правило: давати перевагу своєму землякові, це б то українцеві, бо в заповіді третій виразно поручається виганяти з України чужинців-гнобителів, а в програмових тезах УНП прийнятих на з'їзді в 1907 році, виразно сказано, що треба "забезпечити себе від конкуренції зайд, головним чином росіян" і далі - узасаднюється таке становище і той же Мартинець, переказавши те все на стор. 18 своєї "Ідеології" "Організованого націоналізму" тут же додає від себе: "Чи оправданість отих тез не доказують події останнього півстоліття, що минуло від часу, ухвалення їх?" І це написано ним по відкиненні всіх тез Міхновського! Чи збожеволів автор? Ні! Готує нове шахрайство!

Вже на 20 сторінці підсовує "витягнуту з рукава" карту: ніби мова у Міхновського про вигаданий Бойдуном по другій світовій війні "національний солідаризм", під назвою якого пропагує Бойдуник зовсім що інше, те що пропагувало УНД-о, це б то усунення ідеологічної і класової боротьби, та оперте на компромісі об'єднання всіх партій /в практиці, як і відламок ОУН - "мельниківці"/, партій антинаціоналістичних, це б то знехтувавши написаний у виданнях партії створеної і керованої Міхновським постулат сформований так: "Ця нова /націоналістична Р.П./ течія тепер повинна винести тяжку боротьбу з старими течіями"... І, як передбачав Міхновський, така тяжка боротьба почалася "старі течії", як пої накинулися захлинаючися від злості на нову течію /Донцова/, творячи довкола неї коло брехні, наклепів, але... але ОУН/м/ опинилося по той бік "кола" і розраховуючи на цілковиту нездатність логічно думати своїх читачів, на стор. 19 пише: "бачимо тут і зясування національного солідаризму... що є головною основою ідеології нинішньої "Організації Українських Націоналістів". І додамо, не тільки "нинішньої".

Не перечимо, що саме отой "солідаризм" є "головною основою ідеології" тих хто виступає в масі "націоналізму". Це така ж "теза", яку /коли б знайшлися крім Іди-Іскаріота/ серед перших послідовників Іоуса Христа люди, які б, висмикнувши заповідь Христа "любіть своїх ворогів" почали б її пояснювати, як вимогу Христа любити фарисеїв і єднатися довкола синагога!

Десята /і остання/ заповідь в цілості відкидається однодумцями Мартинця, які спокійнісенько один за одним беруть собі дружин з посеред чужинців /при чому тих хто це зробив не "зневажають", як

перевертнів-відступників" згідно з 5 заповіддю/, приятелюють з ворогами нашого народу і "накладають у купі з гнобителями нашими".

Так відкинуто всі "десять заповідей" Міхновського, поданих в розділі. "Політичне вірую" Міхновського, і автор далі заступає нишком їх протилежними, антинаціоналістичними.

Як спритний шулер пише Мартинець! "творцям націоналістичної ідеї і піонером українського організованого націоналізму був Микола Міхновський" ... /стор. 9/, на стор. 21 подаються підсунуті Міхновському антинаціоналістичні ідеї і після того проголошується Міхновського "прабатьком українського організованого націоналізму", бо мовляв він "уживав означення "український націоналізм" у його теперішньому розумінні і далі подана саламаха з ідей Міхновського і приписаних йому протилежних, а на стор. 24 "не позичаючи у Сірка очей" - пущена в світ цинічна брехня, ніби його ідеї "лягли в основу ідеології і програми "Організації Українських Націоналістів" та якої ідеями живемо ми сьогодні". Тимчасом бачимо, що ОУН "не жило і не живе" ідеями Міхновського, тільки їх поборює!

Вороги - чужинці, з якими приятелювали члени проводу ОУН, незважаючи на остереження 10 заповідей і зробили те, що пішли також у не пам'ять, важливість і тепер слів Міхновського:

"Над нами висить чорний стяг, а на ньому написано:

"Смерть політична, смерть національна, смерть культурна для української нації". /"Самостійна Україна", стор. 14/.

До цих глибоко правдивих слів Міхновського слід додати ще "і смерть Біологічна". Тоді, коли Міхновський писав ті слова, Ленін писав /і дуже тим журилося/, що москалів є в московській імперії лише 43%. Це його так журило, що він звертав увагу на це своїх однодумців кілька разів /гляди "Твори Леніна", рік 1913/. Нині наслідки такі: москалі вже творять 62% населення імперії, а число українців в межах СРСР, незважаючи на "приєднання" західних областей зменшилося до 38,5 мільйонів замість 105 мільйонів, які були б повинні бути за нормального приросту, а і той приріст став меншим, як у Франції /вправді мозки наших "політичних амбасадорів" під впливом алкоголю й отовщення воруються слабо і їм здається, що і далі є 40 мільйонів/.

Далі Міхновський ще написав: "Ми візьмемо силою те, що нам належить по праву" /стор. 24/, "Війна провадитиметься усіма засобами" /стор. 22/, "Коли б навіть було доведено, що ми тільки різноманітність російської нації, то й тоді нелюдські відносини росіян до нас освячують нашу до них ненависть і наше моральне право убити насильника" /стор. 17/, "уважаємо себе безпосередніми спадкоємцями Шевченка, а наші традиції йдуть до Мазепи, Хмельницького та короля Данила, минаючи українофілів" /стор. 22/ і нарешті:

"Нехай страхопологи та відступники йдуть, як і йшли, до табору наших ворогів їм не місце поміж нами і ми оголошуємо їх ворогами Вітчизни".

Це те, що слід нагадати "організованим націоналістам", які пробувають використати для боротьби з націоналізмом Міхновського, як свого "прабатька".

Як не вони самі то ті московські "втички", які керують і "Санчо Панчами" і "Дон Кіхотами" свідомі того, що правдою незаперечною є слова Міхновського: "Головна причина нещастя нашої нації - брак націоналізму серед широкого загалу... Націоналізм це велетенська й непереможна сила" і ту силу, за рецептою Леніна /див. лист у справі "боротьбістів" і знищення "Учительської Спілки"/ треба знищити руками замаскованих в націоналістичні маски запродавців. І ті осібники, брешучи і шахраючи, цілком свідомі того, що вони не наслідують, а поборюють Міхновського і тому забрехавшись, в запалі на стор. 80 /"Ідеологія організованого і т.зв. волевого націоналізму" написали дослівно:

"ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ВІДКИНУВ І ЗАСУДИВ ПРОЄКТ "ДЕКАЛЬОУ" ВИГОТОВЛЕНОГО ПРИХИЛЬНИКАМИ ІДЕОЛОГІЇ ДОНЦОВА"

Звичайно. Донцов не окладав жодного "декальога", а "прихильники" пропонували "Декальог" Міхновського і він був "відкинутий".

В одному лише помилився Міхновський, коли написав "Часи вишиваних сорочок, свити та горілки минулися і ніколи не вернуться". Третя українська інтелігенція стає до боротьби за свій нарід, до боротьби кривавої і безпощадної"... а "українофільська недоншена розумом етнографічна теорія" - навіки похована.

Тимчасом Москва через свої "втички", за допомогою копірових альбомів вишивок і одягів, добилася по 70 роках відновлення часів "недоншеної розумом етнографічної теорії і то з еміграційними хибамі. Так і в цьому стали "організовані націоналісти" нагадувати Прованс!

З усього нами наведеного і проаналізованого видно, що Мартинець і його однодумці, неможучи промовчати Міхновського і не зважаючи його так, як Донцова, атакувати і обкидати болотом, вдавали ніби приймають його постулати, а в дійсності спотворювали їх і підсовували ті, які він поборював, бо вони є духовими нащадками українофілів, а пізніше - наших "провансальців", їхні погляди і наставлення було їм зрозуміле і рідне, а націоналізм величезній більшості, а в першу чергу проводові, був чужим.

Коли ми порівняємо те, що видрукуване про "Самостійну Україну" Міхновського у цитованій книжці Мартинця з тим, що подав Петро Мірчук у своєму "Нарисі історії ОУН" том I, стор. 60 у цій справі, нам вона стане ще більш ясною. Цитуємо:

"Степан Охримович, працюючи в пополудневих годинах у Національному Музеї у Львові, натрапив у бібліотеці Музею на брошуру призабутого тоді М. Міхновського "Самостійна Україна", яка полонила його своїм націоналістичним змістом... він дав своїм друзям на зміну переписувати її в цілому... потім пізнавши імя першого проповідника українського націоналізму відшукав інші писання Міхновського... Ті ідеологічні організації, що творилися спершу, як спонтанний протест здорової української молоді проти комунізму та політичного угордовства, стали на позиції українського націоналізму, приймавши за свої проголошувані М. Міхновським ідеї. Це було чітко відмічене вже в самій назві нової ідеологічної організації. Хоч СУНМ уже відпочатку

свої діяльності стояв у живому контакті з еміграційною організацією "Групи Української Національної Молоді" та в свою назву взяв він окреслення не "національна", а "націоналістична".

З наведеного видно, що та молодь жила ізольованими настроями населення Галичини і тому ці майбутні "соборники" були властиво ними ще тоді і майже нічого не знали про боротьбу з москалями в роках 1917-1921, не кажучи вже про попередні. Незважаючи на те, що "бойовим завданням" націоналіста було виховання зненависти до московського народу і що хоча тоді ще не було історії, яка б не промовчувала бодай правди про оте "попереднє", все ж можна було дістати книжку Льонгіна-Цегельського "Русь - Україна, а Московщина - "Росія" видану в 1915 році в Царгороді, або перевидану заходами самостійників у 1918 році на Україні і з неї пізнати те "попереднє", що ж до визвольних змагань то у Львові можна було дістати річники "Вістника Союзу Визволення України", які у 1917 році ще передруковували у відділі хроніки де-які відомості з часописів, видаваних на терені московської імперії, які не дозволили б призабути таку постать, як постать Міхновського. Але важко призабути те чого ніколи не знав! Там же можна було знайти про самостійницькі організації і їх боротьбу з автономістами. Цитоване управління нас до припущення, що Охримовичеві заімпонували гострі вирази, яких справжнього змісту і продуманості ні він ні його друзі не зрозуміли. Вони не лише не звернули належної уваги на те, що їх вістря виразно окероване проти московського народу і що підкреслення не "соборність" тільки, що Україна має бути одна, єдина і неподільна, що без перемоги над московським народом, - жодна самостійна Україна неможлива, а український нарід засуджений на вимирання.^х Для Охримовича і його друзів, підсвідомо "центром світа" була Галичина і коли вони вимовляли "Україна" то в їх підсвідомості виступала Галичина. Вони ненадумуючися, без злої волі підставляли на місце москалів - поляків і ... "прийняли ідеї Міхновського" за свої. Рівно ж не розуміли слів Міхновського, що основною передумовою відновлення самостійної української держави є konieczність "винести тяжку боротьбу зі старими течіями". Мова там була, звичайно, не про "Твердохлібів", яких можна позбутися пострілом, а про провінціалізм, про світогляд названий Донцовим "провансальством", який і вони мали і тому СУНМ "стояв у живому контакті з "Групою Української Національної Молоді". Редактор їхнього органу - Боднарович, без труду перейшов до УНД-а, ставши на чолі секції молоді, при тій "провансальській" партії. До того всього треба додати, що ми не знаємо, яке видання /перше - 1900 року, чи друге - 1917 року, з ганебним післясловом пера О. Скорописа, написаним ним 8.IV.1917 року/ знайшов Охримович. У другому виданні пів брошури займало те "післяслово", в якому автор намагався очорнити Донцова, як ворога самостійності, бо ... бо Донцов виступив з СВУ, непогоджуючися з його політикою і федералістичними й драгоманівськими концепціями його видань. Навіть в цьому ж "післяслові" Скоропис пише про "захланність царську" і що він певний,

х/ і то "соборне", бо вимиратиме й Галичина.

що "московський нарід" перебрав державну керму в свої руки і "Ми твердо віримо, що московський нарід в своїй державній політиці перше з московською традиційною політикою "собіранія земель" наперекір тому, що вже заповів в його імені Мілжков... а відкриє нам змогу самим порадкувати в нашій хаті".

Коли ми порівнюємо це, типово "драгоманівське" становище в справі відновлення нашої державності з цілком протилежним націоналістичним наставленням Міхновського і Донцова, нам буде ясно чому Донцов не захтів належати до СВУ. Для Міхновського ясно, що "смертельним ворогом" українського народу є нарід московський, а для СВУ, в імені якого писав це післяслово Скоропис "непримиримим смертельним ворогом" був "царський бюрократизм" /стор. 38/ подібно, як для Драгоманова "царський централізм" і вірили і Драгоманов і Скоропис всупереч фактам, що знайдуться москалі, які піднесуть самі "на тарелі" ближче неозначену "волю".

До першого ж видання без згоди автора інші видавці додали згадку про "перейславську умову" /стор. 24/, але там усе ж сказано, що Україна здобуде силою "повну свободу", а "перейславська конституція" буде лише "першим ступнем до неї".

Але "Президія СВУ" вже при кінці квітня зорентувалася, що на Україні провід захопили такі ж "драгоманівці", такі ж московські патріоти, як і вони і вже 2-го травня 1917 року на пленарному засіданні ухвалюють: І. що "дальше ведення війни було б варадуванням здобутої народами Росії свободи на небезпеку її втратити" - отже президія СВУ тим реченням визнавала без найменших підстав дальше перебування України в межах московської імперії за... "здобуття свободи"! А про дальший національний ідеал - туманне речення.

Далі ухвалила президія такий текст звернення до Московського Тимчасового Уряду:

"Вітаючи в особі Тимчасового Уряду й Ради робітничих і солдатських депутатів політичний переворот у Росії, СВУ висловлює надію, що Україна не зустрине жодних перешкод у творенні свого національного життя після власної впади, противно - Тимчасовий Уряд та організована в Раді робітничих і солдатських депутатів московська демократія за вихідну точку у відношенні до національних змагань України прийме основи перейславського договору з тим, що про внутрішній лад України в національних межах і про відносини до сусідніх народів рішать українські Установчі збори в Києві". Природно, що такі "привіт" замість приготувати українців до боротьби з москалями, зміцнити зненависть і тим самим зміцнити національну спільноту - "розмагнічує" її, приспляє чуйність і настроює угодовські.

А тепер порівняймо цей "привіт" з такими словами націоналіста Міхновського: "Коли б навіть було доведено, що ми тільки різноманітність російської нації то і тоді б нелюдські відносини росіян до нас, ровняють нашу до них ненависть і наше моральне право убити насильника".

Хто ж підписаний за Президію СВУ? В. Дорошенко /завзятий "драгоманівець" і соціаліст/, А. Жук /рівно ж/, М. Меленевський /рівно ж/

і А. Скоропис-Йолтуховський /рівно ж/. Чи ж можемо дивуватися, що так лагідно жебрали у Тимчасового Уряду того, що Міхновський хотів узяти силою, що похваляли політику УР і уважали, як і наші автономісти, що військо потрібне лише для "оборони здобутої народами Росії свободи"?

В тих же ухвалах висловилися Президія СВУ в справі заборних польських плянів цілком іншим тоном. У них гостро запротестувала і проти "спроб вербунку" на окупованих теренах до польської армії і проти дальшого перебування під польською владою загарбаних українських земель, словом висловилися так, як належить і як повинні були б висловитися і проти подібних вчинків москалів, коли б не були москвофілами, готовими битися в складі московської армії, боронячи їхню "свободу" визискувати поневолені народи.

Як-що Охримович натрапив на друге видання /1917 року/ то самозрозуміло, що завдяки тому післяслову Скорописа, не міг з цієї брошушки набратися справді націоналістичних ідей, послідовних і логічних. Але саме тому міг досить легко разом з товаришами ухвалити, як пише Мірчук на стор. 60, говорячи про СУНМ, вважати "за свої проголошені Міхновським ідеї", бо післяслово Скорописа утворювало з цілості таку ідеологічну саламаху, яка відповідала тій, яка була в головах молоді. На стор. 62 Мірчук цитує з "Розбудови Нації" за травень 1928 року таке: "Групи, що творять "Сорз" є організаціями ідеологічного характеру. Вони перше кладуть вагу на самосвідомлення членів, що відбувається при допомозі сходів, рефератів на різні теми /ідеологія, історія, визвольна боротьба/ журналів і книжок. Тимчасом наведене є лише фразою! Всі ці гуртки на ідеологію звертали не велику увагу і можливості були для того надто малі. Темі відчитів носили випадковий характер, з огляду на брак відповідних джерел не з вини молоді, вони популяризували на три чверти "провансальський" світогляд і вигадки національних злочинців, які мали гроші і звязки і використовували одні і друге, щоб перекинути свою вину на невинних.

Що могли дати такі предлєкції в 1928 році, коли в році 1967 їхні "авторитети" в овоїх працях виявляють цілковите незнання звичайних, але важливих річей з історії визвольної боротьби. Так напр. вже згадуваний Мірчук у своїй праці, що має 400 сторінок /"Українська державність 1917-1920"/ повторює такі перестарілі вигадки, як хоч би на стор. 13 робить Шевченка "співучасником засновання Кир.-Метод. Брацтва" до якого він ніколи не належав, а про існування довідався від Костомарова, на 44 ст. повторює вигадку Колларда, від якої сам Коллард відмовився, ніби в 1917 році Укр. Нар. Партія "переіменувалася на партію соц.-самостійників" /Коллард не був націоналістом, до УНП ніколи не належав, бо негодився на декальог і те зясував у споминах друкованих в ЛНВ/. Не знає Мірчук чим у дійсності був т.зв. "Національний Конгрес", не знає, що його упорядники обом націоналістам /Міхновському і Отамановському/ унеможливили прочитання зголоше-них ними рефератів і що з огляду на взагалі несумлінне заховування аранжерів із числа прибувщих понад 900 делегатів на третій день, коли ухвалювано резолюції, лишилося тільки 588, незнаючи ж того всьго

п. Мірчук збільшив число делегатів до 1400. Не знає Мірчук і про заснування у травні 1917 року "Сюда: Української Державності", про численний зїзд членів її писали великі московські часописи і з обуренням подали прийняті на ньому націоналістичні протимосковські резолюції, в початку липня видана була СВД пропагандова брошура: "Автономія чи самостійність?". На стор. 108 подані вигадки автономістів про заснування в Києві другого укр. полку ім. Полуботка, як правду, тоді як в ЛНВ розповідалося докладно історію того полку, якого кадра була заснована ще 30 березня ст.ст. у Чернигові. Там же виявлено МІРЧУКОМ цілковите незнання організації проєктованого перевороту. Уже з наведеного ясно, що у 1928 році молодь не могла творити націоналістичної ідеології, коли її провідники навіть по сорока роках не знали саме того, що торкалося історії націоналістичного руху. До того слід додати, що молодь відзначалася винятковим незнанням того, що ми звемо українознавством, бо убогі відомости подавані школою і авторами в москвофільському, часто несвідомому навітленні лише збивали з шляху. Ми вже згадували, що Кордуба, Чубатий і Томашевський на стор. ЛНВ дикутували питання: коли виник український нарід і слідом за москалями переносили його утворення на XVI століття, лише Томашівський пропонував XIV, замість V до Р.Х. Такий стан привчав молодь не думати, бо коли б почав думати - з обуренням відкинув би книжки і журнали, отвердивши, що в них панує такий хаос, який побільшити зможе хіба "Гарвард"! Самозрозуміло Мірчук, під цим оглядом не був жодним винятком і ми його цитували лише для прикладу, щоб узаasadнити слушність своєї думки.

Тут мусимо спростувати помилкове твердження Євгена Коновальця, який видаючи в 1928 році "Причинки до історії української революції" в своїй передмові уже тоді написав: "Сьогодні - 1917-1920 рр. уявляють у першу чергу особливий інтерес для істориків. Для широкого загалу українського громадянства, а тим більше для активних громадсько-політичних діячів, вони перестали бути актуальним". Це твердження новий доказ політичної невідготованості його автора, нерозуміння величезної ролі ідеології і то освідно опрацьованої, без котрої "активний громадсько-політичний діяч" буде забавкою в руках чужих агентів, як то й сталося. Народні маси відзначаються величезною інертністю і найважливіших своїх помилок і хиб йому тяжко позбутися навіть тоді, коли ніхто не підтримує їх у чужому інтересі. Міхновський написав велику правду, що націоналізм - "ЦЕ ВЕЛЕТЕНЬСЬКА НЕПЕРЕМОЖНА СИЛА", самозрозуміло - справжній, а таким він може бути лише, як він писав "винісши тяжку боротьбу з старими течіями", а цієї боротьби, як ми бачимо на кожному кроці організований націоналізм не виніс досі, навпаки, є у відступі. Міхновський же цілком слушно написав, що "головною причиною нещастя нашої нації - брак націоналізму /справжнього/ серед широкого загалу".

Тої ж думки держаться і москалі і тому, щоб ми нічому не навчилися з трагедії 1917-1920 рр. і знова провалили нову нагоду, як така трапиться, через своїх вихованців і агентів, водять уже більше пів віка нас поміж "трьох сосон".

У документальній, дбайливо узasadненій "Історії визвольних змагань Млиновецького досить є матеріалів, щоб пізнати потрібну нам зараз правду і які помилки актуальні й нині, спричинили поразку, як і в "Історії українського народу" того ж автора.

Певно Мартинець і Мірчук уважають себе "активними громадсько-політичними діячами", а тимчасом хоч би останній, зробивши помилки і пропуски, які було йому вказано, як самий запеклий ворог українського націоналізму типу Мазепи Ісаака, П. Феденка чи Шевельова викреслив цілий ряд націоналістичних організацій, які існували і діяли в період від 1900 року до 1922. Це вправді дало змогу обоим названим авторам не тільки представити появу ОУН, як "деус еко макіна", але й приховати правду про створення "організованим націоналізмом" основних тез націоналізму справжнього.

З огляду на все попереднє сказане могли існувати "живі контакти" між СУНМ і "Групою Української Національної Молоді", яка, як свідчить П. Мірчук на стор. 67 "хоч в ідеологічній площині стояла рішуче на позиціях соборництва, то під оглядом особового складу свого членства вона була "галицька" і шойно згодом членами її почали ставати й надніпрянці". До цього мусимо додати, що її керівництво і далі складалося з надністрирянців, як і редакція видаваного цієї організації журналу "Національна Думка". Отже це була і під оглядом ідеологічним /"соборництво"/ і особового складу не націоналістична, а суто галицька, національна організація. Тому цілком природним було, що хоча "для годиться" і було згадано про "двох" ворогів України /Росію і Польщу/, які належали до двох таборів, хоча рівно ж було сказано "максимум власних сил у боротьбі за власну державність, при рівночасному використанню кожної, хоч би найменшої помочі, яку приносить зі собою хвилина" /Нариси з історії ОУН, стор. 66/ то в дійсності було ухвалено "звернути ВСІ сили на руйнування польської держави". Отже фрази фразами, а "центром" для "соборників" була таки їхня провінція та інтереси тої провінції. Узasadненість цього твердження і особовий склад керуючих органів і та легкість, з якою більша частина керівників згодом попереходила до угодових національних галицьких партій. Міхновський і Донцов протягом цілого свого життя були націоналістами і вели ціле життя, як писав Міхновський, будучи "новою течією" - "тяжку боротьбу зі старими течіями" і то з усіма. Лише в цій боротьбі УВО і ОУН стояли по боці "старих течій" /винятки - підтверджують правило/.

Першими організаторами ГУНМ, як подав Мірчук, були: З. Петрів, М. Коновалець, І. Ольховий, О. Черкавський, О. Бойдунік, М. Козак, Ю. Вассиян, В. Бас, І. Гіжа, С. Нижанківський та інші. Багато з названих стали визначними діячами УНДа, організації національної, але не націоналістичної.

Виразно націоналістичний характер початково мала заснована в Подєбрадах Леґія Українських Націоналістів. Про неї та її долю пишуть і Мартинець, і Мірчук, і Ю. Арткшенко дуже неясно. У Мартинця згадано про заснування ЛУН і про те, що "початково змагалися дві тенденції: прихильники нового політичного руху, започаткованого тоді

Муссоліні в Італії, фашизму, і супротивники його... на цьому тлі до-
ходило до непорозуміння... аж поки переміг напрямок Сціборського
/“протифашистівський”/.

На сторінці 174 стверджується, що Коновалець “має забезпечені
впливи в ЛУН” і що проти Сціборського, який виконував директиви Коно-
вальця була опозиція, яку “дипломатично” пояснено “особистим супер-
ництвом”. У Мірчука є трохи більше відомостей про ЛУН, але і вони не
ясні, відчувається свідомо недоговореність. Він також стверджує іст-
новання в ЛУН двох різних течій і говорить про те, що “прийшло до міл-
ного зудару двох концепцій, про капітуляцію оборонців одної з тих кон-
цепцій, але наче б то ті її оборонці залишились членами Лєгії /ст.68/.
Але факти промовчані Мірчуком не підтверджують того.

На стор. 69 подане фото членів ЛУН, але на ньому немає ані од-
ної особи з числа тих, котрі перед тим “зударом” належали до ЛУН. На
стор. 71 згадано, що “В 1927 році ЛУН видавала свій пресовий орган -
місяшник “Державна нація”. Редагувала його колегія в складі: М. Сці-
борський, П. Кожевников і Д. Демчук”.

Коли ми порівнюємо зацитоване з тим, що подав у цій справі Ю.Ар-
тюшенко в лжесусово виданому збірникові “Є. Коновалець та його доба”
то наше недовіря ще збільшиться. Ю. Артюшенко виступив з твердженням
явнотенденційним і далеким від правди. Читаємо: “Між іншим, Донцова
було запрошено до співпраці в органі ЛУН - “Державній Нації”, але він
відмовився, хоча редактором цього журналу був Є.Маланж, постійний
співробітник Літературно-Наукового Вістника”. Як бачимо поданий ціл-
ком інший редактор, також вигадка про “відмову співробітничати, яка,
як побачимо належить авторові статті і є злобною. Цитуємо наступне
речення: “Донцов виступив теж проти того, щоб провідний член ЛУН Дми-
тро Демчук підписував свої статті ініціалами “Д.Д.”, що їх уживав теж
і він.

В той же час між пресовими органами ЛУН /“Державною Нацією”/,
Групи УНМ /“Національною Думкою”/ і Союзу УНМ /“Смолоскипами”/ була
одностайність думки у ставленні до внутрішніх і зовнішніх проблем та
до окупантів українських земель. Спільною ознакою була ідея соборності.
До наведених слів треба б додати ще пресу УНДа і взагалі “старої те-
чії”. В межах цієї боротьби слід розглядати і п'ять сторінок вигадок
Мартинця /225-230/ про спробу УВО “накинути шори” Донцову і наведене.
В одному з попередніх розділів ми подавали без пропусків те, що було
в цій справі вміщено в ЛНВ за грудень 1927 року.х/

х/Те, що висловив у наведеному абзаці Ю.Артюшенко /а відповідальність
за те несуть усі, три відламки “організованого націоналізму” дезоргані-
зовані Блохініми, Шевельовими і ко./ доводить, що вони всі є запеклими
ворогами справжнього українського націоналізму, всі стоять в одній ла-
ві з тими “старими течіями” з якими Міхновський передбачав “тяжку бо-
ротьбу” і всі за браком аргументів послуговуються наклепом, брехнею і
фальшованням. З цитованого видно, що захопивши ЛУН у свої руки і усуну-
вши всіх вісім співробітників першого числа, переключили опановану
організацію на антинаціоналістичні “соборницькі” позиції /“звернути

Тепер, в додаток до попереднього містимо автентичний лист Донцова в цій справі опублікований в "Тризубі":

Львів, 22 жовтня, 27 р.

Шановний Пане Редакторе!

Прошу дуже умістити в Вашім часописі цей лист:

В ч. II "Тризуба" написано /стор. 9/: "Донцов не утворив своєї політичної організації, як що не брати на увагу малограмотної празкої Лєгії Українських Націоналістів".

Коли ходить про орган "Лєгії" /"Державна Нація" ч. I/, то закид в малограмотности я б скорше зробив не йому, а де-яким іншим нашим журналам. Що ж до самої організації "Лєгії" то я не мав і не маю до неї жодного відношення, /так само, як і до "Групи Нац. Молоді", до якої тепер "Лєгія" вступила/: не маю через те, що на мою думку націоналістична організація повинна бути не межи - і не надпартійна, лише протипартійна виступаючи проти існуючих угруповань".x/

Решта листа торкається "Заграви" і тому її не містимо.

В тому ж, що було друковане в ЛНВ ясно сказане, що перше число, якого співробітником був Донцов, засадничо ріжнилося від числа 2, яке вийшло після того, як Коновалець і його помішники, вписавши кілька нових членів, захопили в свої руки організацію, усунули співробітників і друге число вже не було націоналістичним. Стаття ж підписана ініціалами "Д.Д." мала утворити зражіння, що не сталося засадничих змін. Коли це завдяки реакції Донцова не вдалося - припинено видавання "Державної Нації" і почала виходити "Розбудова Нації". Вся ж наведена плутанина істориків "організованого націоналізму" має на меті приховати "заслугу" у Вістів у ліквідуванні спроби створення справжньої націоналістичної організації. Ця невдала спроба приховати правду приносить величезну шкоду, бо підриває довіря до правдивости опису дуже численних фактів і подій пов'язаних з діяльністю УВО і ОУН, а тимчасом хоч би в праці того ж Мірчука є багато сторінок, які описують вчинки гідні наслідування і подиву. Неймовірна відстага, героїзм одиниць і цілих груп, як і підчас визвольної боротьби 1917-1920 рр. пішли на марне завдяки помилкам, браку ідеології і неутіву "проводу". І далі без цілковитого усвідомлення того, що без усунення зі шляху до відновлення нашої державности московського народу, визволення України неможливе. Не будемо

всі сили на руйнування польської держави", що було в інтересі, як московському так і хвилево - німецькому/. Бракує рядка. Див. друк.

Арткшенко добре знає, що власне в цьому справа, знає, що "Державної нації" вийшло тільки два числа цілком різних ідеологічно, знає, що Донцов був співробітником націоналістичного числа і що не дав на себе підступом накласти Коновальцівські "шори".

Знова ж Головний редактор - Блохін, знає краще за їх усіх, що випуск збірника з такими "матеріалами" в інтересі його /Блохіна/ справжньої нації.

готові до нової боротьби.

Тепер маємо перерву між війнами, яка раніше чи пізніше кінчиться, і цей час мусимо використати не на самовиправдання, не на забронзовування глиняних постатей, а на аналізу зроблених помилок, на перевиховання самих себе.

Що це дуже важка праця немає сумніву. До того ж її утруднює те, що хто хоче в інтересі московському підтримати "старі течії", захопили в свої руки еміграційну пресу і створені еміграцією "наукові" установи і видавництва. Наслідком того виховується ще гірший тип "провансальця", гірший, бо втратив на чужині зв'язок зі своїм народом. Під цим оглядом УВО було в кращих умовах, однак його творці в погоні за числом, ліпили з того, що було під рукою і тому обминали "дразливі" питання замість працювати над їх розв'язанням.

VI. МАНІВЦЬМИ ЗАМАСКОВАНОГО [ПРОВАНСАЛЬСТВА]

Сказане в попередньому розділі з'ясовує цілковито, чому керувачі кола УВО, прийнявши популярну тоді назву "націоналістів" виповнили свій програм "власним антинаціоналістичним змістом".

Цей програм не був продуктом праці справжніх ідеологів і політиків, навіть не мав формулювати те, що мусив і міг осягнути український нарід в рямцях діких законів природи для свого щастя, лише мав повднати на ґрунті спільного програму ОУН - погляди членів УВО та молоді, надаючи йому вигляд "націоналістичний" в їхньому розумінні. До так створеного ОУН програму мусили природно стосуватися слова Донцова, який так характеризував подібну "чинність" наших провансальців: "шукання компромісів... ніби умисне туманне формулювання своїх постулатів... а брак виразної постанови надолужувався... бомбастичними висловами і втечю до абстракцій!".

Остеререження Донцова, зроблене ним з нагоди появи другого /і останнього/ числа "Державної Нації", а разом пророчі слова, що до майбутнього, були злегковажені; наслідки ж ми всі бачили.

Бажання знайти "пересічну пропорційну" подиктувало таку тактику творення програму: в "Розбудові Нації" члени УВО мали змогу протягом року висловлювати свої погляди, а потому, в січні 1929 року зібрався "Конгрес ОУН", який і схвалив запропонований там програм. Сподіб, як бачимо, цілком у дусі "українського демократизму", а наслідки... протягом відносно короткого часу міняли той програм кілька разів.

У попередніх розділах ми не раз наводили слова "Боярського" і оскільки мова про ідеологію і програм то мусимо ствердити, що він писав правду, стверджуючи, що "організовані націоналісти" не мали майже нічого спільного з ідеологією справжнього націоналізму /він писав "ідеологією Донцова"/. Багато років пізніше це ж ствердив п. Соновський, що певний час редагував часопис "Гомін України", а потім опублікував свою книжку в дуже багатьох випадках оперту на фальшованню - "Дмитро Донцов", яку назвав "політичним портретом Донцова", хоча правильніше було її назвати "політичною карикатурою Донцова" і можливо тому став одним із редакторів "Свободи". В цій книжці читаємо: "Модерний український націоналістичний рух почав оформлюватися на Україні при кінці XIX віку... своє завершення рух знайшов щойно під кінець 20-их років в ОУН з політичною програмою, яка відтворювала весь його розвиток на протязі кількох десятиків років... ідеологія "чинного націоналізму" мала свій вплив на формовання програмів ОУН в 1929, 1938 і 1941 рр... /ідеологія "чинного націоналізму" не стала ідеологією ОУН... На протязі 40-х років цей зв'язок остаточно перервався, при чому розвиток націоналістичної думки пішов своїм шляхом... ті автори, які вийшли поза межі безкритичного наслідування Донцова, не тільки з ним розійшлися, але навіть стали на протилежні позиції /В. Мартинець, Д. Андрієвський, Ленкавський/... ОУН звільнилась від впливу ідеології Донцова і дальший розвиток пішов по лінії протилежній до тієї, яку пропагував Донцов. Протиставлено Донцову Липинського, Хвильового, Маланка і Юрія Лигу".

Коли відкинути з наведених тверджень бутафорію і камуфляж та численні промовчування, які приховують дуже просту і ясну правду то сказане Сосновським мало б виглядати так: Націоналістичний рух, що його започаткували в літературній формі Тарас Шевченко, Руданський, Кониський, підтримав своїм листом до Драгоманова Лоначевський-Петруняка і усталив основні тези Міхновський, знайшов своє теоретичне завершення в працях Донцова. Організовані форми пробували надати йому Братерство Тарасівців, РУП, потім УНП /під проводом Міхновського/, Брацтво Самостійників /яке хоча було тайною, але міцною і добре поставленою Організацією/. Ряд тайних, організованих Б.С. "Юнацьких Спілок", а з вибухом революції: Військовий клуб ім. Полуботка, Союз Українців-Державників, Військове Т-во "Батьківщина" і Партія Соціалістів-Самостійників. По чотирьохлітній перерві робляться спроби організувати закордоном Лігу Українських Націоналістів. Усі названі організації, починаючи з УНП, стоять на ґрунті націоналістичному і ширять ідеї Міхновського-Донцова.

Тимчасом у Галичині, яка і перед війною жила відмінним життям від половини XVII століття, під впливом створення окремого уряду, війська і т.п. а потім війни з поляками і дуже слабкої поінформованості про події на Надніпрянщині повстають на ґрунті того всього забарвлені місцевим стихійним протипольським націоналізмом національні організації молоді, а закордоном гуртуються активніші бувші військові з Галичини. Цей енергійний і відважний елемент революціонує безглузда польська політика і він рветься до акції. Дві сусідні з Польщею держави, зацікавлені в ослабленні, а то й знищенні Польщі, цілком правильно міркують, що для кидання бомб, замахів і підпалів опрацьованої ідеології не треба. Вистарчить нашвидку зліплена програма. УВО початково прикривалося керівництвом Петрушевича, але він узалежнивоя від Москви. В Європі що-раз більшого розголосу набирали націоналістичні рухи. В тому періоді програмам надавався назверх націоналістичний вигляд і організація назвала себе націоналістичною, але як видно з цитованих споминів Мартинця ставилася до Донцова вороже, лише була не від того, щоб вдягнути йому "шори".

Отже всупереч твердженню Сосновського і в 1929 і в 1938 році про вплив ідеології Донцова не може бути й мови. Від 1941 року вступає до ОУН ряд, як московських агентів так і просто вихованців советських і починається енергійне вичищення слідів націоналізму. ОУН починає котитися назад на передвоєнні, а то й "драгоманівські" позиції.

Ще в 1927 році УВО, прибираючи назву "ОУН", лишалося тим чим і було, це б то національною організацією місцевого, "провансальського" характеру, яка цілою своєю істотою належала до тих "старих течій", з якими ще Міхновський передбачав довгу і "важку боротьбу". Провід ОУН в якому 50% становили цілком чужі українцям елементи, а других 50% елементи, що зрослися з тими "старими течіями", звичайно і не думав про ґрунтовний перегляд цілого світогляду тих "старих течій".

Щоб містифікація вдалася треба було, використовуючи політичну "неписьменність" молоді:

А. перемішати, кажучи символічно, Шевченка з Гребінкою і Гулак-Артемівським в літературі, Драгоманова з Міхновським і Донцовим в політиці і публіцистиці, та взагалі затерти слід рівночасного і рівнобіжного існування руху автономістів і самостійників, і

В. з того хаосу раптово "породити" ОУН, промовчавши що-найменше шість чинних, оправді націоналістичних організацій, з яких де-які, як подавала з піною на устах ворожа московська преса /великі, відомі багатотиражні часописи/ збирали на з'їздах понад 2500 учасників,

Але члени ОУН про те неповинні були знати.

По 1941 році почалося усунування націоналістичної повояски і наступив не "розвиток", а розпад і поворот на часто навіть переддрагоманівські позиції.

Повну ж політичну невідготованість стверджує постанлення в одному ряді /замість Донцова! / Липинського, Фітільова і Юрія Липи, яким було спільне лише політичне москвофільство. Маланика не берем у рахунок, бо він, як правильно означив Мосендз, "умів при всіх командирах роти лишатися каптенармусом". *А не пересвідомлює особа, яка виступає за націоналізм?*

Отже все вказує на те, що ОУН була і лишилася під оглядом ідеологічним дитиною того національного /не націоналістичного/ руху, з яким довелося і Міхновському, і Донцову провадити занеклу боротьбу, і то тої лише його москвофільської частини, яку репрезентував автор 21 томової "Історії Росії в монографіях" /писаної звичайно московською мовою/ і трьохтомової "Русской історії в жізнеопісаніях єя главнейших деятелей" півмоскаль Костомаров, московський патріот - Котляревський, М. Драгоманов, який виразно написав "Ми відкидаємо не національності, а націоналізм" /"Передмова до Громади" з 1880 р./ Він писав: "І я в "Козаках і турках" і популярних брошурках - українець, а за Случчу українцем бути не можу, бо там не Україна" і... називав там себе "росіянином". Він же написав таке: "С кацапами - ми, українці завжди співомся, у нас і віра одна, а вот а поляками - это труднее" /"Новий журнал", ч. VIII, за 1944, Нью-Йорк/ чи не нагадує це "соборницької" ідеології?

До репрезентантів згаданої частини, офіційшували до непізнання погляди, дочеплювали спотвореного Шевченка, а де-хто і Міхновського. Ті члени ОУН, які кінчали українські школи Галичини вивчали "підбронзовану" цю частину, змішану з другою, а решта і того не знала.

Самозрозуміло, що їм було легко порозумітися з московськими вихованцями і... "стати на протилежні позиції". Лишилася лише назва. Хто не йде вперед - вертається назад. Такий закон життя.

Чи розглядані нами погляди членів ОУН /нехай навіть визначних/ не є особистими поглядами кількох? На жаль - ні. Ось один з багатьох доказів: У листопаді 1948 року у Нью-Йоркському "Віснику" появилася стаття підписана цілою президією АБН з підзаголовком: "Не тільки комунізм, але й російський імперіалізм треба знищити". Тимчасом це лише "модно зачесана" думка Драгоманова: "Не тільки монархизм, але й російський централізм треба знищити". А далі читаємо: "АБН широ витав би в своїх лавах у боротьбі проти більшовизму також і росіян, які нарівні з іншими тяжко страждають від більшовицької тиранії".

Самозрозуміло, що націоналіст такої дурниці не написав би. Націоналіст керується фактами і числами, а не симпатіями з "Історії Русов" і знає, що москалі розплodжуються як щурі, що поневолені ними народи вимирають і що москалі рівно ж це знають і не зловляться на такі "запросини".

Мета ж до якої прямують "по протилежній лінії до тієї яку пропагував Донцов" висловлена в тому ж документі "езопівською" мовою так: "Цього можна досягти... лише шляхом розподілу російської імперії на самостійні соборні держави в їх національних кордонах". Оце "соборні" вже змушує догадуватися, що зачим щось криється, а це зясовує слідуючий абзац в якому читаємо: "Наші революції... несуть не лише державну самостійність... Зберігаючи за собою все законодавство, народи створюють таку виконну владу, яка буде служити їхнім інтересам". З наведеного випливає, що "Союз" /може під іншою назвою/ - лишається, а мова про таку "державну" самостійність, яку мають американські "стейти" з тим, що Галичина хоче зберегти окрему армію чи міліцію і міністерські титули. Коли б була мова про справжню самостійність - зайві були б згадки про законодавство і виконавчу владу.

За пару десятків років не приєдналася до АБН жодна московська організація, отже як і за УЦРади маємо знову "любов без взаємности".

VII. ЧИ БУЛИ СВОЄЧАСНІ СПРОБИ ДОНЦОВА ДОПОМОГТИ МОЛОДІ СТАТИ НА ПРАВИЛЬНИЙ ШЛЯХ І ЧИ ВІН ВІДПОВІДАЄ ЗА ПОМИЛКИ "ОРГАНІЗОВАНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ"?

Перед майбутнім істориком цієї доби встане на цілий зріст важливе питання: 1/ чи Донцов не намагався вплинути на творення того програму, чи не пробував звернути увагу провідників УВО, та основників ОУН на хибність і помилковість їхніх методів та поглядів?

2/ чи мають хоча найменшу підставу вороги українського націоналізму, які не раз дружно "атакували" /обкидаючи болотом і вигадками/ Донцова, робити його відповідальним за цілий ряд помилок доконаних "організованими" націоналістами?, і

3/ нарешті чи мають хоча тінь рації ті, хто нині зрадив навіть ідеї тих творців ОУН, дослівно став на "Нові Шляхи" та ідучи шляхом А. Крушельницького, також тепер перекидає всю відповідальність за власну недоумковатість, зарозумілість і упертість на того ж Донцова?

Але ці питання є важливі не лише для історика, вони мають надзвичайно велике значіння для всіх справжніх українських націоналістів, для всіх українських патріотів, які повинні знати правду для того, щоб не тільки з обуренням відкидати напади найманих "охочекомонних" і просто пришепелуватих ворогів українського націоналізму та ворогів українського народу, які, як писав Ю. Клен, використовують уміло тих, що як пес, котрий "біг будяками" /советськими/ "мають хвіст у репях: хоч як труси, а важко їх обтрусити". /"Звено" стор. 62, 3-4, 1946 р./ - але і для того, щоб свідомо і певно будувати далі на ідеях Донцова.

Ми повинні знати правду і повинні мати стовідсоткову певність, що ДОНЦОВ НЕ ЛИШЕ НЕ ПОНОСИТЬ ВИНИ ЗА БЛУКАННЯ І ПОМИЛКИ ТИХ, КОТРИХ НАМ БЕЗПІДСТАВНО НАВМИСНЕ ПОДАЮТЬ ЗА ЙОГО УЧНІВ, А КОТРІ САМІ НІКОЛИ НЕ ПРИЗНАВАЛИСЯ ДО НЬОГО, ЯК ДО СВОГО ЄДИНОГО ВЧИТЕЛЯ, лише воліли збранину ідей, нахаланих з чужих публіцистично-пропагандових творів, порожніх бундючних фраз і власного "провансальства" та неясности думки, - подавати за якийсь містичний голос, богонатхнення, провішання, а себе за чудесно позначених Вищою Силою пророків "Української Нації".

Це не є ані перебільшення ані шарж, лише сумна правда, яка у тверезої людини викликає враження якоїсь трагікомедії, а яка в деяких моментах нагадує фарса.

Ось напр. кілька слів зі статті інж. М. Сціборського "До питань програмовості" друкованої в альманасу "В авангарді" /1938 р./^{x/}

"Всяка справжня віра неподільна, непримирима і всеобіймаюча. Таким став світогляд українського націоналізму /тут мова про ОУН/. Його основоположники й творці скорше подібні на апостолів, ніж на політичних діячів". /Тут, як бачимо, замість сподуки розуму і волі з тим, що розум мав бути "очима волі" - мова про "віру", яка виключає розум, а що її "катехизм" і "символ віри" міняли до нині вже більш, як тричі - то очевидно така "віра" ставала не "всеобіймаючою", лише "всерозпливчастою", а тому не могла бути "непримиренною", бо ж "догми" її були пливкі й мінливі!/.
^{хх/}

"Українському націоналізмові чужий такий ^{хх/} програмовий догматизм" "програмові форми визначає він на підставі безпосереднього вчування в завдання й потреби нації, що є для нього ідейним началом усіх начал". /Тут поміркуймо, користаючи з аналогії, - які осягнення мала б наївна мати коли б доглядала і лікувала хвору дитину не на підставі порад лікаря, приписів гігієни і знання про доглядання дітей набуте з книжок і практики, а на основі... "безпосереднього вчування"/!

"Сферою їх думок /творців, подібних до апостолів/ і чинности були височини духа й чистих іматеріалізованих ідей, тому до "програм" /в партійному розумінні/ вони /ОУН/ ставилися з нехиттю, коли не з відразою". В їх емоціях і свідомості саме слово - програма - асоціювалося з зненавидженим, вульгарним поняттям матерії".

Що можна сказати на ці розброджучі слова? - Коли б це була фраза взята з якогось часопису "Армії Рятунку", "теософів", або ще краще - писань якихось скідних звелічників Нірванни, або аскетів, які б мріяли про загроб^{ве}/життя - все було б у порядку, але, але ці наївні слова мали з'ясовувати позицію політичної організації, яка мала завданням на Землі, цілком матеріальній, для цілком матеріально існуючої української нації здобути можливість повного і необмеженого матеріального існування і розвитку, яка є звичайно передумовою творення духових вартостей.

х/ стаття "підготовлявала" членів ОУН до чергової зміни програму.
хх/ як у соціалістів/.

Іронія долі хотіла, що справді надто багато українців "звільнилося" від "зненавидженої матері" в московських катівнях і в селах палених німцями. Зрештою, Сціборський признається тут же:

"... в тих початкових часах свого розвитку, націоналізм ще не ставив перед собою практичних завдань матеріяльного устрою нації". Природно, це легше ніж накреслити плян майбутнього устрою, для цього нічого не треба знати, можна бути неуком і орудувати бомбастичними фразами. Мало того, там же пише Інж. Сціборський про провід ОУН так:

"Покликаний правом ідейного багатства й невинного зростання, до ролі не тільки духового, але й політичного провідництва нації...", пише абсолютно не журячись тим, що коли "ідейне багатство" Донцова справді помітне і позначилося на інших, запліднюючи творчість Б. Маланка, Ольжича, Мосцяндза, О. Теліги, та багатьох інших і була стало визнаван^о чужинцями - ворогами його ролі ідеолога - то ми не можемо знайти тих ідей, цих дипломатично не названих тут "апостолів", які справді б запліднили якусь особистість з відповідною інтелігенцією і хистом, а саме це і є доказом "ідейного багатства".

Донцова, якого неперетравлені вислови і окремі думки виділяються в статті Сціборського самозрозуміло він не згадує, бо на його думку: "Український націоналізм зродився незалежно від обставин, як явище органічне само - в собі, що виросло з глибин нації, як зрілий плід нового часу...", мало не так, як Ванера з морської піни! В дійсності воно було "органічне" поскільки було тим "провансальством" чи дальшим тягом "старих течій".

Ці, наведені попереду "мудрі" філософування Сціборського разяче нагадують "проповідь" Стаканчика-"Малахія", висміяного на доручення московських окупантів Миколою Кулішем. Можливо ця духова подібність була остільки великою, що "організовані націоналісти" не тільки не помічають глуму і не відчувають шаржу, що до нині захоплюються, подібно Доріану Грей, як своїм "портретом".

Тепер, від цієї бомбастичної "метафізики", яка може бути одночасно ілюстрацією, доказом і ствердженням правдивості слів Боярського, вертаймося до наших трьох питань.

Отже на перше з них ми музимо рішуче відповісти так:

Донцов, саме Донцов у роц., який попереджав той конгрес, майже безпосередньо перед тим конгресом ОУН вказав ряд хиб і звернув увагу на конечність прийняття інших, правильних поглядів, та взагалі опертя націоналістичної організації на інших підставах у ряді засадничих питань. Ми подамо далі ряд уривків з таких глибоких і засадничо-важливих статей Донцова, як "Патрія чи еклезія..." та "Проблема поколінь", друкованих у 1928 році в ЛНЕ, в жовтневому і листопадовому числах, це б то перед січневим конгресом. "Проблема поколінь" починається таким уступом: "Націоналізм є рішуче в моді. Щось, як соціалізм у другій половині минулого віку... Кожна з партій і груп, які недавно соромилися з ним всякої спільноти - почали до нього признаватися... Партії і групи, яким не вдалося задати націоналізму або зігнорувати, во-ліли вже мати його під собою, як проти себе. Почали проби творення освоеного, теплярняного, ошкленого, манікірованого націоналізму....."

Отже в інтересі здорового розвитку націоналістичного руху, який непокликані опікуни стягають на манівці - цих кілька олів..."

Далі Донцов, очевидно безуспішно, /бо його не розуміють/ намагається ще раз підкреслити, що націоналістичний рух не має нічого спільного ані з фашизмом, ані з націзмом у тому розумінні, що не є їх наслідуванням /має на увазі тут Донцов той український націоналізм головним теоретиком якого був він сам/. Донцов пише дослівно:

"ленінізм - викликав "фашизм", це власне прізвище причеплене до нового націоналістичного руху, який почався задовго до 1917 року" і додамо ми, - був цілком промовчаний обновниками ОУН.

Після підкреслення цього важливого факту, яке мало остерепити молодь власне перед запозиченням і наслідуванням. Донцов звертається знова до тої молоді, яка живе також і ідеями українського націоналізму, але якої націоналізм є сумішкою тих усіх "співдіючих", про які ми на своєму місці говорили і які дали підставу Донцову начати свою статтю зі ствердження, що "націоналізм став рішуче модним". Пише Донцов: "Повстають групи націоналістичної молоді, і це добре. Перед її запалом і захопленням новими ідеями - повний респект. Приємно бачити, як молодь поволі позбувається набридлої жуйки старих фраз про "право нації" /навіть нікчемної/ на самостійне існування, про "суспільну еволюцію", яка мов та ракета, штурляє нас у царство свободи х/... Приємно, що розмова про "право сили" /не про "силу права"/ вже не стрічається з реготом демократичної "гальорки" і що ніякі змизування плечами ліберальних професорів і більшовицьких "начотчиків" - не змушують нас соромитися слова "шовінізм" або "зо-ольотичний націоналізм... Все це відраді ознаки, АЛЕ..."

Далі, Донцов, з притиском писав: "АЛЕ ЦЬОГО МАЛО!" і після цього закидає "організованому націоналізмові", що він:

1/ не виробив собі ясного відношення до різних українських політичних груп,

2/ що не шукає розв'язки проблем і не працює над виробленням нової ідеології. Тимчасом це чи не основне бо "НАЦІОНАЛІЗМ - ЦЕ ЯСНІСТЬ ЗАМІСЦЬ НЕДОГОВОРЕНОСТІ, це "однобічність еклектизму, це гострореальна дійсність" хх/ замість старомодного доктринерства, це пристосування до себе - замість пристосування себе... Як може він обмежуватися деклараціями, замість розворушити трухлявину самого життя, замість зайняти становище супроти тої непорушної сили філістерства?

Скрізь зродився новітній націоналізм у тяжкій боротьбі з силами вчорашнього дня... Жодний націоналізм не думав дійти до мети не усуваючи на бік найтяжчих ворогів поступу - в лоні власної суспільності.

х/ на жаль тої ідеї про "права всякої нації" і досі не вибулила, а ідею "суспільної еволюції" заступав Сціборський ідею "самозародження" націоналізму, "який вилюється, як зрілий плід з глибини нації".

хх/порівняй хоч би зі словами Сціборського:
"сферою... височини духа й чистих іматеріалізованих ідей...."

Чому замість відмежуватися від мертвих у нас навпаки, простягається їм руку згоди? Навіть тим, що стримують розвій націоналізму?"

У цьому місці перериваємо цитування важливіших проблем порушених Донцовим у ст. "Проблема поколінь", щоб з'ясувати на підставі іншого джерела справу порушену в останніх реченнях.

Отже, незважаючи на націоналістичні настрої, молодь і молодші громадяни, які були дітьми "провансальського націоналізму", не розуміли абсолютної правдивості слів Донцова:

"... так званий "Бургфріден" між партіями неминуче веде до скріплення впливів найугоднішої групи і до зникання престижу активістичних партій" і тому, що вони не розуміли того - не сприймали цієї правди. Отже тому вони, як і звичайні мішанські угруповання, "шукалїгурту", думаючи, що зліплення всіх і вся до купи дає силу /довше про це на своєму місці/, а не маючи своєї "євангелії" не могли звати власних фарисеїв - "гробами повалленими".

Вже згадуваний Боярський, подає, як позитивний факт, не лише створення спільного комітету для організації вшановання пам'яті Головного Отамана військ УНР в 1926 році, але і те, що "українські націоналісти запропонували всім українським політичним таборам порозумітися між собою і створити спільний політичний центр". /"Укр. внутр. політика ОУН" стор. 36/.

Цей "центр" мав складатися з т.зв. унерівців, "гетьманців", соціал.-революціонерів, соц.-демократів, УВО, Лєгії Укр. Нац. Групи, Укр. Нац. Молоді і "Кубанців".

Отже "націоналісти" очевидячки думали знайти компроміс із "провансальським націоналізмом", з групами, котрі ставили на перше місце класові інтереси /"соціалісти" - "трудящих", а "гетьманці" - заможних-господарів/, з групами, що принципово визнавали рацію за тим, хто в угоду своїм класовим інтересам /і то очевидно інтересам дня, бо на дальшу мету удар по нації був ударом по класі/ зраджував націю. Т. зв. "гетьманці" видрукували навіть новість О. Назарука, якою той лише виправдував національну і релігійну зраду Роксолани тим, що вона це зробила во ім'я монархічної ідеї /захопившись могутністю чужого монарха/, але й закликав з неї брати приклад. Знова ж українські соціалісти, по всьому, що було, створили разом з москвинами "Соціалістическую Лігу Востока Європи" /1927 р./ Можна звичайно в тому /створення "Ліги"/ бачити вияв "овечої натури", яка все тримається отари, гурту, чи мова йде про утворення "спільного політичного центру" з таких "націоналістів", як с-р. і "гетьманці" чи "Ліги Нового Востока", але і звичайного москвофільства було в тому доволі! Сама ідея творення такого гурту, ідея карліції, не лише чужа справжньому націоналізмові, не лише доводить, що ініціатори не розуміли абсурдності тої ідеї, а себе не відрізняли від тих, кого треба було заступити, коли хотіли бути націоналістами, але і було страшним "мементо", яке провіщало усякі захоплення "азійським ренесансом", "Інтернаціоналом Свободи". "АБН" та різні "КУК"-і.

Це було доказом непережитої ментальності "провансальського націоналізму", який аж-ніж не по націоналістичному дивився на світ і

політику. Саме тому і певна подібність у її розумінні: Винниченко думав, що всі світові конфлікти можна пояснити "боротьбою товарних джентельменів за право вдягати негрів у фартушки", а представник "організованого націоналізму", по літах, вважає, що та конференція "розбилася на спори між "республіканцями" і "монархістами" на питанні... "чия мама краща". /стор. 37/.

З наведеного бачимо, що Донцов мав рацію висловлюючи це питання на одне з перших місць у своїй статті та пов'язуючи його з питанням про "ясність" - замість недоговореності, бо розумів, що одною з причин цього "овечого гону" була неясність ідеологічна, не вміння відмежувати свою ідеологію /завдяки її нескристалізованості/, та не розуміння істотних властивостей політичних груп, яким було роблено ті пропозиції.

Далі Донцов, у тій же статті, ставить питання:

"Чому лише наш "націоналізм" - проголошує, що "не є його ціллю обмежувати діяльність існуючих організацій, але тільки впливати на правильний її напрямок..."

"Тільки впливати! Далеко зайшли б Кемалісти, коли б обмежилися лише бажанням "впливати" на цього "законного монарха", на Демад Феріда та Алі-Різу пашів, якщо вони здумали увільнити від англійців край не увільнивши його від англійських агентів...? Добре вишло б Гарібальді, коли б "впливав" на неаполітанського короля, замість вигнати його зі столиці, замість очистити "справжнє багно, повне гнилі і зародків смерті" - коли у нас щось і робиться так це виступи проти якоїсь особи - ніколи проти течії".

Як побачимо далі, має рацію Донцов звертати увагу на цю хибу, яка належить до хиб підставових та якою властиво й скористувалися ті, хто довів "організований націоналізм" до самозаперечення і розкладу.

Ця хиба загрожувала ще й другою небезпкою: "Не дивно, що таким націоналістам, що тримаються здалека від конкретних проблем дійсного життя, грозить небезпека впасти в порожнє фразерство, в трамтадрацію".

Треба признати, що і в цьому Донцов мав рацію, справді перший програм ОУН не раз впадав у фразерство і трамтадрацію, а також відзначався "втечею до абстракції". Це - не наше суб'єктивне твердження, ось що в цій справі писав у 1938 р. інж. Сніборський:

"Треба ствердити, що частина наших провідних кадрів ще не цілком здає собі справу наскільки важною є програмова окресленість... на початках же руху... тодішня еліта виявляла до програмових питань певний індиферентизм із причин свого поглинення в сферах чистої чи абстрактної ідеології". х/

Це отже була втеча від дійсності, від конкретності "приспосовування до себе", як висловився Донцов, реальної дійсності, втеча у світ абстракцій, бомбастичних фраз і "філософування". Щоб формувати дійсність треба багато знати і то з різних галузей знання, треба багато

х/ абсурдна фраза: "поглинення в фразах чистої чи абстрактної ідеології", яка вказує який туман панує в голові її автора.

думати над конкретним застосуванням того знання для своєї нації, треба багато працювати і знати докладно, коли і що слід робити. Для того, щоб втікти в світ абстракцій, щоб втопитися "в сферах чистої чи абстрактної ідеології" - нічого того не треба, можливо, що інж. Сциборський вживає тут слово "ідеологія" не в загальноприйнятому, в політичному світі, значінні. Коли словом "ідеологія" означуємо певний систем окреслених поглядів, певну цілість поглядів на світ, релігію, мистецтво, політику, науку і т.д. - тоді набирає загадковості речення "з причин свого поглинення в сферах чистої чи абстрактної ідеології". Більшої ясності і змісту набирає воно, коли ми розумітимемо під ним словом Гегелівську "науку про ідеї", а ще краще Плятонову/.

Взагалі такі абстрактні "ідеалістичні", в пітагореїському розумінні цього слова, учення мають успіх серед верств і суспільних організацій, які не здобувають, лише здають свої позиції на цьому світі, бо ті верстви мають до того психічно-узаasadнений нахил.

"За десять років існування організованого націоналістичного руху", стверджує Сциборський, було досить ідейних і моральних - одиниць, але... "Слабше стоїть справа з їх інтелектуальною підготовкою... У людей витворюється нехіль до систематичної праці над собою, поважна література видається їм нудною".

Це таку оцінку інтелектуального рівня дає визначний член проводу орг. націоналістів, а що вона не суб'єктивна - стверджує автобіографічні признання другого члена проводу - В. Мартинця, про які говорилося докладніше.

А з того повстає нахил, у розмові та в статтях, прикривати "мудрою" і претензійною фразою той брак "інтелектуальної підготовки" так, як півдикун, що лише нахнув цивілізації намагається приховати дійсність під "європейським одягом". Повстає тенденція замість в не мудрих словах з'ясовувати мудрі речі, викладати дуже "мудро" не мудре!

З того любов до фрази, бомбастики і загальників, яка є фатальною для політичного провідника.

З одного боку преса нової організації починає рябіти подібними творами "Героїчна доба, в передовій стежці якої найшлася /!/ завдяки глибині свого переродження Україна, гряде! Чуємо її непереможний могутній хід."

Коли крила західньої сципенілої Європи тріщать і колються від натиску двох островів, що повстали з дна на її півночі і півдні, то Україна є тим третім вулканічним островом, на яких трикутнику зіпреється історія нового європейського духа". Отже, коли з одного боку по прочитанні подібних слів здається, що треба розглядатися, що найменше за відром холодної води для протвердження їх автора - то з другого боку, як це не дивно на перший погляд - доводиться Донцову писати таке:

"Ті, що гуртуються коло празької "Розбудови Нації", спершу кпили зі "статечних політиків" і "Статечні політики, мовляв, здвигатимуть плечима почувши нашу мову"; що має спільного націоналізм зі

"старими партіями" із "змертвілим минулим"? Та ж "ми ті, що греблю рвемо", "ми йдім по лінії найтяжчого опору"... Одним словом - Ібсєнівські Гранди!

Скептики відразу мали скепсис, але віруучі - вірили, коли рантом - 7/8 число. А в нім реверанс до "старих партій" і до хліборобів-державників і до "ес-єрів"... А в тім чиолі "Розбудова Нації" - новий запащний опівробітник найстатечнійшої партії Галичини... А по за числом - прийняття до "проводу" націоналістів одного з наймаркантнійших ідеологів "спелуки" з "статечною" партією за всяку ціну... Шо сталося? Нічого не сталося.

Знаєте, що таке в американському фільмі happy end ? Це є "шасливий кінець".

Рве і нищить довкола все такий Рінальдо Рінальдіні, здається, всіх переможе. Але ось з'являється sweet heart /солодке серце/ і перемагає чорний характер, уярмлює його і все кінчиться happy end. Так і тут: уярмлює празьких націоналістичних Рінальдів демократично-об'єднане "солодке серце" і баста...! І все як раз з поміччю тих "молодих, що греблю рвуть": першу "Заграву", потім "Державну націю", тепер "Розбудову".

Далі йде мова про статтю Кедрина в "Розб. Нації", між іншим читаємо: "недавно заявляла Розбудова, що приймає до себе лише тих "хто органічно нам близький" та, що працювати буде "не виломлюючи з національного табору"... і ось тому "Розбудова" дістала "надбудову", Нац. Дем. Об'єднання - новий орган за кордоном, а коли хто тепер і "здвикуватиме плечима" з приводу празьких писань, то вже не "статечні" політики" /ЛНВ, 1928 р. X, 185/.

Там же вказує Донцов "трегю, найбільшу небезпеку, що загрожує націоналістичному рухові".

"Де-хто з "націоналістів" /читаємо у Донцова/ дурить себе надією, що вступаючи до інших українських груп "ми їх переробимо". Як ви їх переробите, коли життя їх не здолало переробити? На словах вони погодяться з вами, приймуть вашу програму, але незабаром вилізуть ріжні "але". А тому Донцов, немов передбачаючи цілком докладно майбутнє, наші часи, марно, наче Касандра, намагається вплинути на "організованих націоналістів", яких він же пише в знаках наведення, словами: "націоналізм не тільки не повинен вступати до чужих груп, але й нікого з чужих груп впускати до себе". Особливо при нашій словянській безхарактерності, громадській грубої і кар'єровництві".

На словах "організовані націоналісти" займали аналогічне становище, але на практиці його не додержувалися, спеціально в ділянці ідеологічній.

Чужі агенти, як на Конференції так і в "Розбудові Нації", мали широке поле для розкладової діяльності. Для прикладу подаємо з VI числа "Розбудови Нації" передовицю написану московсько-большевицьким агентом - Костарьовим /Мартинець "Від УВО до ОУН", стор. 329/. Мета її така ж як і ряду виступів численних "десидентів". Подаємо передрук:

"Ми є свідомі невдачі комуністичного експерименту на Сході Європи... Нова "непманська буржуазія" закінчила "період хижадського накопичення капіталів" і потребує умов законности та економічної волі для приміщення й використання тих капіталів... Комунізм, як і паризм підчас світової війни, тримається лише силою інерції. Треба тільки чисто механічного імпульсу, щоб його остаточно зруйнувати... Інтервенція в нас, на Україні, може бути переведена лише при участі і з теренів сусідніх держав під протекторатом їх диригента - Франції... тому перед нами залишається лише шлях збройної визвольної боротьби, - шлях національної революції... Може революція почнеться з селянського повстання, може з повстання розташованих на Україні військових частин, може прийме форми війни комуністичного українського Харкова проти комуністичної Москви... Ми стверджуємо національну підготованість до революції". /стаття незначно скорочена/. Мета: прищепити віру ніби відбуваються в ССРСР події під впливом яких ось-ось упаде режим і ми мовляв до того готові. Треба лише почекати. Серед смішних дурниць навіть пущено в рух фантастичну можливість війни комуністичного Харкова проти комуністичної Москви! Вправді Коновалець і його прибічники могли і цьому вірити бо ж коли він ще командував корпусом він повірив вигадці ніби він, бореться з українськими частинами і що війна є "громадською війною". Тимчасом Шахрай, що за Муравйова був "Народним Військовим Комісаром УССР" у "Літопису Революції", журналі Істпарткома ЦК КП/б/У у 1928 році написав: "За єдину військову підпору для нашої боротьби проти Центр. Ради ми маємо лише військо, що привів на Україну з Росії Антонов і що на все українське дивилися як на вороже".

Індрієвський в рефераті читаному на Конгресі на тему ідеології всупереч поглядам націоналістів переконував, що "Провід насамперед мусить виявити думку і почуття, що ділять серед нашого покоління... Ідеологія - це відблиск життя й проєкція нашої волі. Перше завжди мінливе, друга - не все точно означена. Ідеологія... пристосовується до дійсности в житті і чині загалу".

Під наведеними словами могли підписатися без вагання більшість "старих течій", які завжди не вели маси, тільки пленталися в хвості, а коли на щось і зважувалися - то завжди ховалися за спину маси.

Зенон Пеленський запевняє в тій же "Р.Н.", що ідеологію можна лише "втягнути в себе з певного краєвиду", а націоналізм є лише "одною з духових ірраціональних потенцій", що "знаходить собі нині найбільш різноманітні поняттєви й мистецькі оформлення і вислови... не знайшов собі якогось одного закінченого вислову й хто зна чи... такий досконалий вислів коли будь знайде". Очевидячки люди з таким туманом у голові не можуть вести нікого.

Наведене - балаканина міщуха, що не маючи жодних кваліфікацій для політичної діяльности і не бажаючи їх мати любить "висловлювати думки" на політичні теми, які його здаються мудрими. Що це так, бачимо з наступного уривка його розважань:

"Поставте біля себе українського більшовика, меншевіка, есера, есефа, есдека, радикала і т.д., і. т.д. й дійдьте геть аж до ультрамонтанних гетьманців...

всі вони будуть твердити, що їхні "ідеології" радикально різняться між собою... проте тільки вишколений в соціалістичній схоластиці діалектик-спеціаліст є в стані розрізнити, які саме різниці "радикальні" є поміж тими всіма ідеологіями".

Ми певні, що до таких З. Пеленський і провідні кола ОУН не належать, бо як видно з наведеного ні він ні вони не підозрювали навіть того, що "всдек" і "меншевик" є тільки різні назви тої ж партії.

Що тут справа не в цій одній помилці видно зі спроб колег автора "синтезувати" ідеології Драгоманова, Липинського і Донцова, або з обвинувачень Донцова в повторюванні ідей Липинського!

Як прибиральникові зі шпиталю важко зрозуміти чому лікарі ставлять хворим різні діагнози, так і "організованим" важко зрозуміти поради Донцова.

Ще раз підкреслюємо, що далеко не всі не різняться від Пеленського, але навіть численні винятки тільки підтверджують правило.

Тому певно не привернула до себе належної уваги порада Донцова, зроблена ним своєчасно, бо в X книжці ЛНВ за 1928 рік. Донцов написав:

"Коли націоналістичні організації хочуть виконати велику роль, про яку говорять, повинні раз на все зірвати не лише ідейно, але й організаційно з усякими чужими групами і заборонити належати до себе різним "комачейкам" - патріотам чужих організацій"... Коли того не роблять то грозить небезпека, що "націоналізм виродиться у фразерство, розводниться ідейно, пересякне ворожими елементами".

На великий жаль ми бачимо, що Донцов не помилився і так, як чудово вишколена, озброєна і відважна німецька армія на марно в обох війнах втратила мільйони вояків, бо завдяки помилкам проводу не здобула перемоги так і героїчна самопожертва тисяч членів ОУН не дала сподіваних наслідків.

Члени Проводу не лише зі злоби, поборюючи чужий їхній психіцизм і знанням український націоналізм, перекручували факти, ширили вигадки й наклепи, але в багатьох випадках ширили найбільш неймовірні речі в наслідок свого анальфабетизму в українських справах і нездатности думати. Подаємо разячий приклад:

Мартиненко у своєму творі: "Від УВО до ОУН" на стор. 299 цілком поважно переповідає без найменших застережень таку казочку, відписану ним з числа I /48/ "Орлика".

"У літку 1917 року Міхновський розробив план військового перевороту ціллю якого було проголосити самостійність. Був намір перевести полк ім. Б. Хмельницького на могилу Шевченка і з цього клаптика священної для кожного українця землі проголосити самостійність. Звертає увагу на себе той факт, що проголошення мало відбутися на Канівщині, себто безпосередньо в районі розвитку руху вільного козацтва. Міхновському було ясно, що для успіху задуму треба в перший же момент спертися на підтримку народньої стихії. План не вдалося перевести, бо його передчасно викрито перед чинниками Центральної Ради й Міхновського вислано з Києва". Ця казочка відписана зі споминів московського начальника Київської військової округи, московського есера, полк. Оберучова, великого ворога українців, який її подав, як повідомлення

московської контр-розвідки при штабі округи, яке є витвором фантазії звідомлюючого, доповненої співробітником "Орлика". Компромітує вона в першу чергу Міхновського, який не був ані недоумком, ані селіжком, який думає, що самостійність можна проголосити навіть з сільської дзвіниці, а повстання почати зі свого села. Міхновський: 1. знав, що на початок слід опанувати військовий центр /фортецю, арсенал, роззброїти залогу, опанувати станцію, і такі установи, як телеграф, телефон, державний банк і т.д., а також блискавично опанувати стратегічно важливі комунікаційні вузли і так утруднити москалям пересування військ/, 2. Міхновський був добре поінформований, що заснований при його участі і допомозі "братчиків" богданівський полк, після його легалізації був за допомогою призначених старшин і коменданта здеморалізований і спеціалізувався в безкінечних дефілядах з оркестром по вулицях Києва, але до боротьби за самостійність не надавався. Це показав він під час т.зв. "повстання полуботківців" з доручення автономістів підступом заміняючи /і роззброюючи/ варті полуботківців і звертаючи зброю-роззброєним москалям.

Тому у Міхновського вистарчило розуму, щоб не "розробляти" подібного плану, але у редактора "Орлика"-Квітківського не вистарчило, щоб не друкувати такої нісенітничі.

Дальші інформації того ж автора про повстання /18 липня 1917 р./ також "докладні". Того повстання не організував Міхновський. Полуботківці жодної "нерішучості" не виявляли, лише засівши в фортеці зустріли москалів огнем з рушниць і кулеметів і тоді москалі виявили нерішучість, розпочавши переговори. Перейшли полуботківці до касарень, а шість ешелонів вільних козаків вернулися до себе з Поста Волинського на наказ того штабу, який організував повстання.

Все згадане з прізвищами, подробицями і мотивами наказу подане докладно в першому томі "Нарисів з історії українських визвольних змагань" Млиновецького, до яких і відсилаємо читача. Тут ми лише звернули увагу на цю інформацію члена проводу Мартинця, щоб повнійше з'ясувати чому "провід" з таким знанням про найближче минуле не встані був ані вести, ані вказувати шлях, а коли виступав проти справжнього українського націоналізму то мусив повторювати вже спростовані наклепи, або орудувати шитою білими нитками брехнею. І тільки героїзм рядових членів та потрібне для нації антиутодовське наставлення були причиною чому поки велася на Західних Землях боротьба і Донцов і "братчики" ставилися до ідеологічних скоків і ересей, як до вчинків важко хворого, якого треба пробувати лікувати і то не підриваючи їхнього авторитету серед молоді і враховуючи "брак ліків".

Все попереднє сказане доводить, що на поставлені на початку три питання може бути лише одна відповідь - Донцов намагався вплинути і на формування ідеології /отже й впливаючого з неї програму/ і взагалі на молодь /отже в тому числі і на зорганізовану в ОУН/, однак сила інерції /"провансальський націоналізм"/ і вплив оточення були за великі, а тому можна говорити лише про легкі "впливи" українського націоналізму на ОУН, але не про ідеологічну залежність "організованого націоналізму", не про його органічне зростання на чужих їм

"провансальцям" творах Донцова та його українських попередників. Тому не може Донцов поносити відповідальності за помилки організованого націоналізму, тим більше за ті помилки, котрі випливали з ідей суперечних ідей Донцова, помилки перед якими він настільки остерігався.

Нарешті найменше мають до творення теперішні "новошляхівці" - "антивістники", котрі гналися за "модю", за "духом часу", шукаючи джерел цього "натхнення" дешевим коштом у "сильних цього світу" і тоді і тепер, і 2/ Що існували дуже поважні розбіжності вже в 1927-28 роках в справах засадничих, інакше Донцов не висловлювався б так відносно гостро, бо ж Донцов завжди в захопленні висловлювався про ентузіазм і відвагу тих, хто в лавах УВО чи ОУН боровся проти окупанта. Донцов багато де чого "не помічав", ставлячися "по батьківськи", як до УВО так і до ОУН лише тому, що вони не давали своєю чинністю запанувати на Західних Землях угодовству і колабораціонізму.

Ставлення Донцова до ОУН можна порівняти зі ставленням Шевченка до гайдамаків, який, як знаємо, з обуренням накидався на тих, котрі відважувалися сказати "гайдамаки - не воїни, розбойники, вори", який у своїй поемі змалював нам словами довгими значення патріотизм Гонти, але який захоплюючися гайдамаками усе ж не вважав їх втіленням політичної мудрості козацької України.]

У своїй праці ми цікавимося лише справами світоглядними, ідеологією і т.п. - отже тому тільки з цього погляду розглядаємо ОУН і тому підкреслюємо гостро і виразно ідеологічні розбіжності між ОУН і українським націоналізмом, таким українським націоналізмом, який зростав поступово у боротьбі з провансальним "націоналізмом" і якого був Донцов.

Крім того мусимо а притомком зазначити, що:

1. не наша вина, коли "організований націоналізм" не мав обов'язкової всіх, згуртованих в його лавах, суцільної, продуманої ідеології, а тому ми зустрічаємося з одними, що стоять на дуже близьких до справжнього націоналізму позиціях і з другими - яким чужий цілком націоналізм,

2. не наша вина, що дуже поверховно опрацьований і дуже схематичний програм мав так багато в собі суперечного й тому,

3. ми не робимо закидів усім хто боровся в лавах "організованого націоналізму" в ненаціоналістичності, або в свідомому намаганні "врятувати" організацію від націоналізму справжнього.

Ми знаємо, що незалежно від того чи розуміли чи не цілком розуміли вони ідеї Донцова, але було серед "організованих націоналістів" багато палких прихильників ідей ДОНЦОВА, однак організація, як така, в ліпшому випадкові промовчувала, а не клала в основу своєї ідеології погляди ширені Донцовим та ЛНВ. Крім того в лавах "організованих націоналістів" і навіть у Проводі, вже тоді були люди, котрі свідомо намагалися ширити цілковито протилежні націоналістичні погляди, які улегшували їм працю, що не мала ні з українським націоналізмом ні з визволенням України нічого спільного. Маємо на увазі не лише членів УВО, в числі яких були люди найрізноманітніших поглядів від монархистів до комуністів уключно, які майже всі перейшли до ОУН

і Мартинець признається /"Від УВО до ОУН" стор. 214/, що "Ніде правди діти: супрематія УВО /в "ПУН" була, УВО грало тут головну і рішаччу роль".

Ми ж маємо на увазі людей, які відігравали на "Конгресі Укр. Націоналістів" і по ньому в Проводі обраному на тому "Конгресі" в грудні 1928 року по зліквідуванню "ув істами" української справи націоналістичної організації /ЛУН/. У тому Конгресі брало участь 30 осіб включно із двома гостями. Прочитано було 39 рефератів. З них прочитав московський політичний агент Костарьов чотири /"Національна революція на Західніх землях України", "Проблеми морської оборони України", "Промислова політика України", "Уваги до статуту ОУН"/. Агент німецької розвідки - Коженників прочитав два дуже важливих реферати /"Організація Українських Націоналістів" і "Проект устрою ОУН"/. Інший німецький агент розвідки, одружений з жидівкою-вихресткою - Яри читав реферат "Закарпаття". Бувши есер і завзятий ворог "фашизму" Сціборський прочитав два реферати /"Аграрна політика України" і "Торговельна політика України"/. Симпатик "білих" москалів і неприхильник самостійності України - ген. Капустяновський читав "Військова політика України". Прихильник орієнтації на червону Московщину Д. Демчук "Основи українського націоналізму".

Таким чином одинадцять рефератів не мало нічого спільного зі справжнім українським націоналізмом. Решта - 28 здебільшого носили "провансальський" характер. Назви рефератів і прізвища подані за працею Мартинця "Від УВО до ОУН" стор. 330-331/.

Ось зразок типово "провансальських" міркувань одного з відчитовців Андрієвського, видруковано потім у "Розбудові Нації" за 1928 рік: "Провід насамперед мусить виявити душу й почуття, що діють серед нашого покоління... мусить усвідомити й уточнити ту систему, носієм якої він є... у цьому полягає його завдання, як проводу ідеологічного". Наведене є засадничо протилежне тому на чому стоїть український націоналізм, це позиція "народніх трибунів" і то в гіршому значінню цього окреслення, це свідоме стремління стати не "Проводом", а, вживаючи вислову Маланка, "лиш рупором мас", середньою пропорційною настроїв епохи, підсумком поглядів, що "висять у воздухі".

Отже авторові реферату на тему ідеології український націоналізм мусив бути вистарчаюче чужий, бо уважав, "думки і почуття, що ділять серед нашого покоління" такими, ^{які} треба поборювати, уважав ко-
нечним замість "провансальського" світогляду, опрацювати і поширити
інший, націоналістичний. Ці вихідні позиції такі ж різні, як і членів Синадріона з одного боку, а Ісуса - з другого.

Далі п. Андрієвський "поглиблює" свої підставові ідеї, щоб не було ні у кого сумніву, пишучи: "Ідеологія розгалужується, уточнюється, пристосовується до дійсности в житті і чині загалу", тоді, як український націоналізм бореться з усяким пристосовництвом. Нарешті читаємо: "Годі думати, що ми, Провід, Конгрес спроможемося виложити цілу ідеологію українських націоналістів... це вимагало би праці, і часу..."

Можемо подивляти ширість визнання своєї неспроможности,

непідготованості і неохоти працювати, але тоді також треба подивляти повну нездатність логічно думати, бо ж тоді слова "ми - Провід" /і то з великої літери/ звучать так, як слова "Ми Фердинанд II, єспанський в устах божевільного!

Наша оцінка може видаватися багато де-кому загострою, твердження - за рішучими. Будуть такі, котрі всупереч усім поданим фактам, кричатимуть: "ОУН робило лише обурюючі помилки, а відповідальність за них поносить тільки Донцов, але будуть і такі, що казатимуть: "ОУН не тільки не зробило ніколи жодної помилки, було майже непомильне, а коли Донцов у чомусь займав відмінне становище, то це значить, що він помилявся".

Ми відкидаємо обидва твердження і всякий хто уважно читатиме цю працю - знатиме чому, одночасно ми вважали конечним з'ясувати ці всі справи, щоб майбутній історик, коли уляжуться пристрасті, коли вже не реагуватимуть учасники - міг відтворити дійсність.

Так чи інакше хочуть бачити минуле заінтересовані сторони, але факти/подані автентичні цитати з матеріалів і статей публікованих за тих часів, а також твердження компетентних осіб/ доводять, що Донцов у редактованому ним ЛНВ намагався і сам особисто далі розвивати та опрацювати підставові тези свого "Націоналізму" і давав місце всім хто хотів спричинитися до наświetлення і опрацювання окремих питань, без розв'язки, яких не можливе створення націоналістичного програму.

Серед них у першу чергу слід згадати працю Мицюка "Націоналізм в аграрній політиці в середній Європі"/ЛНВ 1927р. XII/, Характерник "Земельна справа і націоналізм"/ЛНВ, 1929р. II/ і Мицюк "Недуга сільської Франції" /ЛНВ 1929р. VI/.

Справам релігійним уділяв Донцов досить місця, не лише містячи праці Річинського, але і Василіян. Сам Донцов сформулював позицію українського націоналізму до церкви у статті: "Патрія чи еклезія"/ЛНВ, 1928р. стор. 179 / в якій висловив такі думки: "Ніщо є форма не натхнута духом!... Обов'язком церкви є вселити надію і віру в серця, дати нову силу чекати на здійснення ідеалу..." Донцов вважає, що церква не повинна стояти на становищі, немов треба підтримувати кожній лад, який існує і подає, як приклад кардинала Мерс, є, який "Коли запроваджений німцями порядок ставав не до внесення - знов підносив голос..." Цим вказував Донцов, що замало є "українізувати" богослуження, треба саму церкву зробити українською - національною. Церква має зміцнити націю, підтримуючи у важкі хвилини її віру в Бога і в ласку Божу до себе, а нація боронитиме і підтримуватиме таку церкву.

УІІІ. СПРОБИ "ВИПРОСТАТИ ЛІНІЮ ТА ВІДГУКИ ПРЕСИ"

Розв'язує Донцов на стор. ЛНВ також проблему проводу /Маса і провід/ та виховання характеру /"Єдине, що на потребу"/ та відгукується на всі біжучі події, завжди розглядаючи все зі становища українського націоналізму і стало та послідовно поборюючи всяке угодовство та внутрішню "каоліцієманію", не раз підкреслюючи, що каоліція є добра лише для партії, які не мають виглядів, які потребують "товариств взаємної допомоги і адорації".

Писання Донцова знаходять відгук в серцях кращих представників Наддніпрянщини з числа тих, які мали змогу з ними заізнатися. Москвини, червоний уряд московського народу та преса керована з Кремля через партію, також щільно стежать за діяльністю Донцова та впливом його ідей на політичне життя західньої України й еміграції. Ряд цитат із советської преси ми подавали в попередньому розділі, тут же ми подамо в цілості лише одну цитату, з якої там було подано тільки одне речення. Ця цитата тому цікава, що вона доводить поінформованість Москви у всіх подробицях нашого життя та хоча й в марксистському дусі, однак пробує з'ясувати причини того стану, який ми попереду накреслили.

Ось, що писала 17.УІ.1928 р. "Пролетарська Правда":

"Д. Донцов займає специфічне становище серед цілої української контрреволюції. Він - теоритик українського фашизму. У цьому його трагедія і трагедія його невеличкої кумпанії. І не тому, що українська еміграція ворожа фашизмові... Справа в тому, що фашизм пропагує ідею "великої нації"... а тому "петлюрівцям" трудно виступати під прапором Донцовської філософії... не може пристати до Донцовського "табору" й галицька буржуазія на чолі зі своєю партією "Ундо"... Для якої "сьогодні", субсидії, посади - в багато разів більше важні, ніж мрія про політичну владу завтра" і тому, з приємністю запевняє "Пролетарська Правда" - "... гомі що фашистська філософія Донцова є більше предметом журналістичних вправ..."

Як бачимо "Пролет. Правда", властивим собі способом, але висловила правильну думку, яка зводиться до ствердження того, про що ми говорили: "провансальський націоналізм", загуміновий, провінціалістичний "націоналізм" тяжив над українською політичною думкою, думкою провінціалів, які зжилися зі становищем додатка, частини, якогось більшого цілого, які звикли "гуртуватися", щоб "виторгувати" у "гуманних панів" собі певні концесії, але які не в стані себе переробити і почати думати так, як думають члени усіх великих націй.

Всесвітня історія вчить нас такій великій і безсумнівній істині: "великість народу ніколи не залежала від численності народу, від багатства території чи економіки, лише в жерстку чергу ВІД ХИСТУ І АСПІРАЦІЙ ЙОГО провідної верстви".

ОУН, її тодішня "еліта", не всилі була перевиховати себе і завоювати собі та уґрунтувати світогляд націй-панів, вільних націй, великих націй. - Ця "еліта", коли й захоплювалася /а вона таки захоплювалася! / рядом ідей жити з великими націями, то вона їх не засвоювала

органічно, не сприймала їх, як можливу реальність лише, як "нереальну віру", яку хіба сила самої віри робила чимось, але яку смішно було б пробувати здійснювати і зайве було розробляти пляни методичного промудування до таких великих ідей. Тому мішалися хаотично найбільш опортуністичні погляди, найбільш випадкова тактика з найбільш фантастичними гаслами і твердженнями. Тут варто пригадати уривок про "Героїчну добу, яка гряде" та Україну, яко "один з трьох островів на яких зіпреться історія нового європейського духа" з одного боку і... відношення до "старих партій" - з другого боку/.

Щоб чимсь прикрити цю очевидну протиречність, притиснуті до муру представники того "світогляду" ховалися за твердження: "в світі ідей жадні "звичайні" правила і закони не зобов'язують". Вони, очевидно, при тому житті людське і життя націй уважали в своїй зарозумілій наївності за кероване якимсь спеціальними /самозрозуміло і їм самим не відомими/ "законами не матеріального світу".

Вони могли б до себе застосувати таке окреслення: "сталий робітник міської каналізації, а у вільні хвилини - поет", бо були, "прозасальськими націоналістами" з нахилом до мінімалізму в практичному житті і претендентами на керування світовою імперією, але у царстві мрій.

Донцов свого часу в ЛНВ не без причин друкував блискучі по формі і глибокі по змісту "Діяльогі про командування".

А. Мооруа, в яких між іншим була така думка: "Інженер, що будує пристань, не має повної волі в плануванні. Він мусить числитися з тереном, з силою морських припливів і відпливів, з призначеними на будову капіталами. Всі ці умови закреслюють довкола наших чинів цілий ряд меж, які замикають досить вузький простір не виповнений формами, це і є вузька сфера волі, вузька стежка, якою вона йде крізь конечности. Творцеві вільно вибирати, це так, але лише в обсягу цього простору" і додамо, або ще звузити цей простір, або силою волі озброєної знанням його розширити до меж можливого.

Отже, для того хто є фаховцем - це все є samozрозуміле, але палкий кнак, напр. маляр з фаху, міг би вважати, що інженер має майже "вільну руку" будуючи пристань. Коли б цей кнак "будував" її лише в уяві, як на полотні - він би ніколи не відчув значіння тих усіх обставин, які слід приймати під увагу. Ті, хто взявся творити "організований націоналізм" - рівно ж в серці свому уважали /треба думати на підставі їхньої діяльності, що будова держави і підготовка нової визвольної боротьби - це "пісня далекого майбутнього" і тимчасом плян діяльності є зайвий.

Іншого пояснення кольосальної розбіжності між фразою і "прозасальською" політикою ми не можемо підшукати. Словом усе щойно сказане разом спричинилося до того - що український націоналізм лише "позначився", як "вплив" на ідеології "організованого націоналізму", майже так, як і на поглядах де-яких кращих представників УССР.

"Донцовщина, як ідеологія, має де-який ґрунт у капіталістичних елементів нашої дійсности..." писав "Більшовик України" на стор. II6 за 1930 р., "вона позначилась у націоналістичних ухилах: хвильовизму,

шумокізму, волобуєшшини"...

Отже, "позначилася" вона і в Західній Україні та серед еміграції "спричиняючи" націоналістичні ухили" рівно ж в ОУН, організації національній, але не націоналістичній при чому представникам того "ухилу" /з причин зрозумілих/ - західнім "ухильникам" - більш були близькі, більш імпонували не ідеї Донцова в чистому вигляді - лише ті "націоналістичні ухили", той же хвильовизм, чи шумокізм, "ухильники" і тут і там лишалися "провансальцями".

Нарешті, не зашкодить зачитувати й думку висловлену в цій справі органом галицьких радикалів /"Проти хвиль" ч. 4-5/, який пишучи "про сизифові змагання провідника нашого фашизму вговорити "по доброму" своє військо йти самостійним шляхом" - сумнівається в додатних наслідках тої праці, "бо поки уряди в чужих руках, "народні інституції" в руках УНДО, а "Коперника 36" /Духовна семінарія/ в руках греко-католицького консистору... поті українська високошкільна молодь буде плентатися в хвості то ІВ /виборч. список УНДО/ то І /виборч. список польського урядового блоку/".

Навівши цей погляд галицьких радикалів для повноти картини, ми все ж мусимо підкреслити, що не нехтуючи його, уважаємо, що ці міркування і в малій мірі не посягають цілості питання, бо не всі були "шкурниками", а спеціально "низи", ті котрі з ентузіазмом ішли вмирати і до в'язниці.

Коли б тоді хтось творив масову націоналістичну партію - то самозрозуміло, згадані причини штовхали б може, яку навіть третину її членів на антинаціоналістичний шлях особисто того опортунізму, може б навіть потягли б більше половини, але це в масовій партії.

Тимчасом "провід" ОУН не розумів, що завданням націоналістів мало бути "вигнати книжників і фарисеїв" та проповідувати своє євангеліє без якого не можлива "церква", а для цього не потрібна була масова організація, лише група відданих ідей "апостолів" та учнів, які самозрозуміло, мусіли знати своє Євангеліє і не мусіли в жодному випадкові ходити до книжників і фарисеїв, намагаючися разом з ними створити спільний центр".

Коли ж вони так робили, як не треба, це є доказ, що вони не знали, не розуміли, або не мали "Євангелія" і не свідомі були конечности існування між ними і книжниками провалля /або - того провалля дійсно не було/, не свідомі були, що "нова правда" здобував світ не шляхом компромісу з тим, що треба побороти, лише навпаки - шляхом боротьби. Але, як ми на підставі автохарактеристик ствердили - провід спочивав в руках "учнів" фарисеїв, яким була чужа нова віра.

Програм укладений і затверджений в січні 1929 року не лише не підкреслював з належною ясністю усіх різниць між націоналізмом і провансальським "націоналізмом", але й що важливіше - завдяки тому, що як це визнав у цитованій статті Спіборський, твори його пірнули у "височини духа й чистих іматеріалізованих ідей", не ставлячи "перед собою практичних завдань матеріального устрою нації" - цей програм не намічав жодних нових шляхів. Таким чином він в істотному - фактично мало ріжнися від "провансальських" програмів, часто навіть

"заповичаються" в них, а лише, щоб імпонувати молоді прикривався поринанням "у височини духа". І тут слід ще раз нагадати думку І. Ферреро, цитовану Донцовою, яка з'ясовує те, що далі сталося: "Коли границі /між одною "ідеологією" і другою/ затерті, або помішані, тоді добро і зло, правда і помилка, гарне і гідке мішаються, а в такому випадку, як може воля бажати їх, або не бажати, оскільки їх не вміє відрізнити? - В такому разі все кінчиться анархією доктрин і ослабленням волі".

Ця "анархія доктрин" і виявлялася в їх взаємній непогодженості та в тенденції, як уже згадувалося за "мудрістю виолову" ховати немудрість думки. Виробився навіть у послідуєщих роках спеціальний "стиль", якого зразок подаємо тут, щоб було ясним про що йде мова:

"На понурих обріях світу доглівають вогнища вчорашніх пожеж, а серед зловісних ночей виблискують хижі спалахи - виступи третьої і найбільшої завірки і що енергією глибоких протиріч і потворних пристрастей перетворюються у вселенний змаг за долю людей народів і рас".

Спробуємо розшифрувати це вражаюче "мудре" речення, яке може діяти на тих для кого призначене певно так, як і фраза написана санскритом, або який гимн з Ріг-Веди в оригінальній мові.

Перша половина речення значить не більше і не менше, як:

"Друга світова війна не розв'язала всіх суперечностей, які загострюються вказують на можливість третьої світової війни." При кінці цієї першої частини - неузасаджене твердження: "третьої і найбільшої" - чому "найбільшої"? які підстави твердити, що четверта, або п'ята війна не буде ще більшою?

А тепер переходимо до другої частини, в якій, коли її перекласти на людську мову, виявляється абсолютно недоречні твердження. Що значить вираз "енергія глибоких протиріч", адже ж "найглибше" протиріччя все ж немає жодної "енергії". Чи справді глибоке протиріччя наприклад: між атеїстом і віруючим виділяє якусь енергію?

Коли віруючий і атеїст матимуть таку вдачу і філософічні погляди, як герой "Богів, що прагнуть крові" А. Франса, герой, який з наголою читав мудрого Локреція - то безперечно їхні дискусії будуть спокійні, мудрі і приємні. Отже чи "протиріччя" має "енергію"? Про які "потворні пристрастей" далі мова? А потім чому енергія тих "потворних пристрастей" /напр. може садизму, або німфоманії?/ мала би "перетворюватися" у "вселенний змаг" /певно всесвітнє змагання/ і то саме... за "долю людей, народів, рас і суходолів".

Ми дозволяємо собі сумніватися, щоб хтось справді змагався за "долю рас", а не за інтереси власної нації! "Провансальцю" і "людині з маси" вільно вірити найпримітивнішій пропаганді, вільно вірити навіть тому, що Сталін бореться "за щасливе життя всього людства", але не націоналістові!

Таким чином наведене /для прикладу/ речення мало б виглядати так: "Друга світова війна не розв'язала всіх суперечностей, які загострюються, вказують на можливість третьої ще страшнішої світової війни."

"Висока мова" це єдина, на жаль, характеристична прикмета

частини тої публіцистики, яка заповнювала сторінки "Розбудови Нації", метою якої викликати подив і пошану ідейної, але слабо освіченої молоді, щоб вона слухняно йшла боротися і вмирати.

Ось зразок цієї мови:

"Не хто інший, а сама доля підійшла до його у страшносудній ки-реї робити перегляд і оцін звершеного, визначити вину, вирікати кару, а вкінці рішити загадку, який на імя людський рід. Так це вперше в історії земля враз із своїм володарем, людиною стається предметом уваги, як подільна дійсність, що повністю своєї буттєвої сушності ви-ставлена на пробу перед зором таємничого божества".

Ми лишаємо читачеві приємність у вільний час, розшифрувати цю підробку під Апокаліпсис, бо одержані результати будуть надто убогі й ми не можемо марнувати на це місце, тим більше, що в основі лежить матеріялістична ересь.

Таким стилем було дуже багато "висловлене" в першому програмі ОУН. По за тим той перший програм відзначався сильно наголошеним галицьким провінціалізмом, прихованим під "соборництвом".

Безперечно склад членів УВО у великій мірі пояснює чому лише за-хідні землі під Польщею були тереном діяльності УВО і пізніше ОУН, а чому ні Румунія, ні Угорщина, ні Чехія ні тим більше СРСР - не му-сили побоюватися у себе жодної акції на ширшу скалю. Основна частина України, без якої фактично не можна було навіть мріяти здобути само-стійність і державність, лише "теоретично", порожньою фразою була включена в сферу діяльності. Ось, що про це писав Боярський:

"... інформації /про те що діється на землях окупованих Москвою/ були ТАКІ СКУПІ і ТАКІ СУПЕРЕЧЛИВІ, що виробити собі погляд на життя на тих землях було ДУЖЕ ВАЖКО. Ми знали лише, що всіма засобами боль-шевики /чому не москвини? Авт./ нищать українство духово і фізично... /чому "українство", а не український нарід? Авт./ . Доходили також звістки..., що Ленін змінив свою політику... тим вісткам де-хто по-вірив... дійсність одначе виявилась для наївних шойно після процесу Бфремова" /стор. 20/. x/

Ці рядки про тодішню ОУН виявляють, що там серед "цадиків" па-нувала ментальність "Діла", ментальність "Галичини взагалі", яку тоді не раз нападала "советофільська дурійка", щоб то рецидиви наївного москвофільства, але не твереза оцінка націоналістичного ЛНВ, Донцов ще у "Підставах нашої політики" з'ясував докладно і правильно істоту "большевицької" політики, з'ясував, що маємо до діла не з якимось абстрактним "большевизмом" - лише з московським НАРОДОМ. Після того ніколи ЛНВ не вірив дитячим казкам, ніколи, як міщухи і люди з маси, не піддавався ворожій пропаганді і був /як це признавали і москвини/ загально-українським, очевидно ніколи не пишучи про жодну "собор-ність", націоналістом-патріотом.

x/ Треба визнати, що то повне незнання було правдою і тепер - воно ще збільшилося бо еміграція, завдяки "втичкам" і не бажанню думати, стала іграшкою в руках "десидентів" і "самвидавців" аж поки не "виявиться".

Для націоналіста не було мови про "боротьбу ідеологій" /"большевизма", "українства"/ лише була боротьба за існування /і панування/ двох народів - українського і московського. Ця боротьба була наслідком історично-географічно-економічної конечности, а не примхи якогось "ідеолога", не "боротьбов ідей" і тому протягом 17 літ існування "Вістника" - в ньому не можна знайти ані одного речення про будь яку можливість зміни політики москвинів, що до українців.

В рядах справжніх націоналістів не було нікого, хто б і до процесу СВУ - вірив у можливості розвитку українського народу під московською владою.

Отже, чи можна вважати можливим ведення справді загальноукраїнської політики, якої метою мусіла бути віднова державної суверенности, користаючися тим зліпленим програмом, на теренах про які "важко було виробити собі погляд" і які, як свідчить Боярський..., були і для УВО і для ОУН - "одно велике невідоме" /стор. 20/.

І як що має Боярський повну рацію коли пише, що щоб говорити про Україну - треба знати українську справу, то тим більше, вважаємо ми, щоб будувати українську державу, щоб здобути її - треба добре знати цілість української справи, бачену не крізь окуляри антидержавників-українофілів, знати її істоту та мати, потрібні для такого важного завдання, вироблені погляди і теоретичні знання.

На тлі сказано "соборництво" авторів програму з 1929 р. набирає специфічного забарвлення, посиленого, ще пунктом про окремі законодавні установи на "землях" України.

Але найбільше фатально представлялися соціальні пункти того програму; один з яких можна було розуміти навіть, як апробату московської земельної політики.

Ми ще раз підкреслюємо, що визнаємо велику роль, яку відіграв патріотизм членів УВО їх завзята боротьба і героїзм членів ОУН, які не дали втрутися західньо-українським партіям в боротьбі польонофільського опортунізму та врятували радикально настроєні елементи й молодь від захоплення москвофільсько-комуністичними ідеями.

В цьому є велика і безперечна заслуга обох організацій перед майбутніми поколіннями.

Поза тим усяка молодь по самій своїй природі, потребує себе виявлювати в акції, в дії - і тому безперечно ЛНВ і писання Донцова не могли би самі задовольнити молодь, який би бракувало дії й вона шукаючи за тою дією - тікала б у ряди московської "пятої колонії", Але ці заслуги не позбавляють "організованих націоналістів" відповідальности за те, що вони не засвоїли самі ідей Донцова не працювали в напрямці їхнього дальшого висвітлення та не привязували самі і не навчили інших прив'язувати належну увагу до ідеології, до праці над світоглядом, до програму і т.д.

"Гайдаки" святили ножі і з "свяченим" ішли "братів визволяти" - їм честь і слава! Але ватажки - були в руках Катерини II - іграшкою, яку вона використала для Москви.

ІХ. ДАЛЬШІ СПРОБИ "ВИПРОСТАТИ ЛІНІЮ" ТА ВІДГУКИ ПРЕСИ.

Сказане в попередньому розділі привело до того, що вже по десятих роках треба було міняти програм, але далеко не всі зміни в ньому були змінами на ліпше.

На повстання першого програму Організації мали вплив:

1/ частина ідей українського націоналізму, якого речником був Донцов та ЛНВ.,

2/ антинаціоналістична спадщина, яку вбирали в себе члени цієї організації з праць, котрі належать до т.зв. "українознавства", з оточення в якому зростали самі, з багатьох творів красного письменства та з преси,

3/ ідеї італійського фашизму більш або менш суб'єктивно сприйняті, а також де-які з поглядів німецьких нацистів, і

4/ всупереч бажанню самих творців того програму - де-які ідеї ширені Кремлем через українські, або пов'язані з Україною видання, яким не спроможні були протиставити через незнання-проводу. Самозрозуміло, то все використовували чужі агенти, які були в "Проводі".

На новому програмі ще далі були помітні впливи "націоналістів", яких "ідеологія" була дуже хаотична, не глибока і спиралася на фальшивих підставах, але зросли і де-які інші впливи.

Як стверджує Боярський:

"Другий ВЗУН, що відбувся в серпні 1939 р. доповнивши програму ОУН національним солідаризмом, як ідеєю і системою в побудові суспільного життя і держави українського народу," ствердив започаткування нового етапу української внутрішньої політики на засадах національного солідаризму... Від того часу... політика ОУН розвивається так теоретично, як і практично, на засадах національного солідаризму" /стор. 43/.

Таким чином ОУН вже тоді, як вірити Боярському, не лише зрікалася нисувати цю ідею всяких аспірацій на духове провідництво, на сприйняття і прищеплення нового націоналістичного світогляду, який би був заперечанням провансальства, як правого так і лівого, але поставивши себе на місце одної серед багатьох українських партій - тим самим вже формально ліквідував одну з основних підстав націоналізму та заперечував велику користь незагострюваної штучно внутрішньої боротьби без якої чиста вода гірської річки перетворюється у загниваючу воду ставка.

Коли правдою є, що далі політика ОУН розвивалася і розвивається, як запевняє Боярський, на засадах національного солідаризму - тоді має той "розвиток" цілком відповідати тезі Донцова: "так званий "Бургфріден" між партіями неминуче веде до скріплення впливів найугодовнішої групи і до захитання престижу активістичних партій".

Уважний спостерігач мусить об'єктивно ствердити, що справді престиж і авторитет ОУН у порівнянні хоч би з 1938 р. значно підупали, а впливи "найугодовніших" - зросли остільки, що те що в 1933 р. поборювалося в "Нових Шляхах", що викликало замах на московського консула у Львові - те тепер любісенко знаходить собі місце на

сторінках власних "націоналістичних" видань трьох відламів.

Нарешті, як написав розвиваючи свою тезу Донцов, далі мають наступити ще інші зміни:

"Дихаючи щоденно цю важкою атмосферою /безпринципності і угодовства/, приглядаючися цій безприкладній безпринципності, профанації найвизнесліїших кличів за якими на другий день іде звитяжна хруніяда, убрана в тогу "Україна мілітано" - деморалізується те здорове, що ввійшло в об'єднання" і постає питання: чи має рацію окремого існування такий "націоналізм"?х/ Перед тим уоім остерігав Донцов ще в 1927р.

Але колись ці остереження Донцова пролунали марно, як і його заклик: будувати нашу програму "не на нині, а ні на завтра, лише на ряд років". Чому? На це може посередньо відповісти цитована книжка Боярського, який знайшов націоналізм навіть у писаннях Костомарова і "Посланії" Могильницького, згадав уоїх кого належалося і кого не належалося, за винятком одного Донцова, так як би він не мав жодного відношення до націоналізму!

Так повстала, як бачимо досить чудна ситуація: єдина по назві "націоналістична" українська організація в своїй масі була /і лишилася/ не націоналістичною. Її члени найчастіше дуже мало знають про діяльність піонерів українського націоналізму, а серед них і Міхновського, і Донцова і не можуть похвалитися знанням розумінням їх писань. Натомість вони охоче прилухалися до закидів роблених цілком безпідставно ворогами українського націоналізму Донцову - яко теоретикові і ніколи не пробували їх докладно перевірити. Адже ж атаковано їхнього ворога - справжнього націоналіста. Таке поводження тих "застережень", які більшість "організованих націоналістів" вважає обов'язковим зробити при згадці про Донцова.

Тому воліють такі націоналісти уважати свою "євангелію" - не глибокі праці, в ліпшому випадкові - епігонів Донцова, але всі помилки тих "провідників", які вже життя виявило - завжди приписують саме... Донцову!

Ті питання, котрих Донцов не порушував, або не опрацьовував і які не навітлювалися в ЛНВ - ті "ідеологі" найчастіше розв'язували на підставі праць заступників найрізномірніших напрямків. Через те все ОУН грозить тепер /а тим більше загрожувала б при спробі організувати державу/ - доля РУП-у, яко наслідок великої розбіжності нерішених поглядів членів організації в справах соціальних, правно-політичних, ідеологічно-філософічних та господарчих, яка відразу ж вибухає при спробі докладніше висвітлити якесь з тих питань.

Поки ця розбіжність "академічна" - доти вона, в умовах практичної бездіяльності, не загрожує розпадом во ідеологічній лінії, якої властиво немає, але буде інакше коли всі ті проблеми стали б гостро-практичними, дисципліна сама тут не допоможе.

х/ Звичайно з "фінансового боку" /можність заробити для зайнятих у партії/ Донцов цілком не брав це під увагу.

І той розлом /не ідеологічного характеру/, який вже повстав кілька років тому - був до певної міри наслідком браку яскраво-окресленого світогляду, а тепер виразно зарисовуються тріщини по наче б то ідеологічній лінії, тріщини які свідомо збільшує ворог.

Коли хочемо протидіяти тому - мусимо більше наголошувати негативні явища, для того саме, щоб їх пізнати, сконцентрувати на них увагу і ліквідувати. З цією ж метою ми тут з таким притиском підкреслювали всі розходження "організованих націоналістів" з українським націоналізмом, з ідеями Донцова, підкреслюва- їх ілюструючи автентичними увагами і остерогами Донцова, що зясовували істоту ухилів від ідей Донцова, бо нашим завданням - ліквідувати ті розходження і пробувати створити справді український, справді націоналістичний світ-огляд. Та не лише ми, з перспективи перейдених років, але і Донцов /ще в 1928 р./ розумів слова Спенсера: "Коли в на світі якась неможлива річ - так це змінить істотний характер якоїсь соціальної організації з допомогою доконаного революцією переустрою. Якими б великими й не здавалися спершу переміни, - справжній тип все визирне знову з під маски... Агрегат сил і тенденцій, втілений... в думках і почуваннях одиниць, має таку міць, що відітнє від агрегата якусь частину... і ушкоджений член зараз буде заступлений подібним іншим".

Ці слова з'ясовують чому неімовірно важко українському націоналізмові "доконати революції", чому і в ОУН - "справжній тип" "провансальський" все наново визирає з під "націоналістичної" маски, хоча здається доконані важні зміни.

Цю ж думку висловлену Спенсером розумів і Міхновський і тому передбачав "важку" боротьбу зі "старими течіями". Більше того, Донцова і нас могла би скорше лякати майже неможливість здобути успіх. Але ми певні, що нам доводиться поборювати "справжній тип" "соціальної організації", яка зветься "українська свідома інтелігенція", але не соціальної організації, яка зветься - "українська нація".

Ціла наша історія останніх трьохсот літ доводить, що наша нація, в особі кращих своїх представників, має "тип" не "провансальця" не "підсушідна", але тип властивий кожній великій нації. В 1917-20 рр. цей "тип" усунув на бік найбільш типових наших "провансальців", а інших - змусив, проти власних переконань боротися за власну суверенну державу. Цей факт не лише дає нам певність, що український націоналізм вийде з кризи переможцем, але по важкій боротьбі, яку передбачав Міхновський і він же заохочує нас не боячися гострим скальпелем оперувати усі болячки та вирізати усі нарости.

Щоб знова наблизитися до ідей Донцова, щоб почати тою живою водою окріплювати змертвілі душі, треба насамперед "вказати місце" усім тим котрі перебуваючи "під сонцем сталінської конституції" однозгідно визнавали Донцова і тільки Донцова, "ідеологом українського фашизму" /там - поборювали укр. націоналізм саме СЛОВОМ "фашизм", яке мало там цілком окреслене негативне значіння/, а тут, серед нас для поборювання тих же ідей, того ж українського націоналізму - ширять "теорії" немов Донцов не має нічого спільного з українським націоналізмом, розуміючи навіть не організацію націоналістів, яка і так не є націоналістична в істоті речі, лише саму укра-

їнську націоналістичну ідею, яка поволі родиться.

З цією ж метою, всупереч правді, ширять вони БЕЗ НАЙМЕНШИХ ДОКАЗІВ, пропагандову фразу "віотниківство - перейдений етап", а самі тимчасом, кожний неправильний пункт програму укладаного поза Донцовим і подекуди всупереч йому, намагаються розвинути і звести так до абсурду саме слово націоналізм.

Коли організація не хоче "йти на емеритуру" /доїдаючи відсотки від героїчного минулого, - пишемо "героїчного" бо незважаючи на хибність світогляду - чинність "низів" була героїчною/ тільки хоче рости і розвиватися, вона мусить ту енергію, яку раніше скерувала на акцію бойову і пропагандову - скерувати на зревідовання ухилів програму і опрацювання підстав світогляду, порвавши рішуче з провансальством!

Треба добре собі уявити глибоку правдивість слів Донцова, "Безглуздом є чин, хоч би як героїчний не кермований ясною ідеєю, непримиренною і ПРОДУМАНОЮ ДО ДЕТАЛІВ".

Треба ВІДВАЖИТИСЯ НА САМОКРИТИКУ, сміливу і рішучу, треба відважитися зішкробати навіть тонесеньку бронзу, з деяких постатей нашого минулого і сучасного, котрі були з гіпоу чи глини і лише були зі шкодою для націоналізму передчасно "забронзовані".

Треба відважитися на ревізію і перегляд усіх світоглядових позицій, на дискусію, а коли це конечно - то і боротьбу за відродження українського націоналізму!

Треба побороти силу інерції, нахил до спокійного "спочивання на лаврах", треба працювати над собою не лише "молодняку", але і "професорам".

Лише ця праця зробить організованих націоналістів рішавим чинником і силою в боротьбі за підвалини відродження нації, забезпечить майбутнє. Не "обдіплювання" себе старими черепками за допомогою розведеної глини - лише виливання і гартовання нових сталевих форм.

Перегляд ідеологічних і програмових публікацій повинен іти під гаслами:

- 1/ усунення фразерства, запутаного стилю і порожньої бомбастики,
- 2/ ліквідації соціалістичних і комуністичних впливів чи повставших на їх тлі - ухилів, і
- 3/ ліквідації не відповідаючих нам і часто абсурдних, або суперечливих бастардних решток "націоналістичних" ідей "організованого націоналізму", провансальства і націоналізму.

При нагоді муємо підкреслити, що така оцінка нацизму не є у нас "кон'юктуральна". Ми ще раз стверджуємо, що ідеологія "наців" не була ніколи зразком для справжнього українського націоналізму і нагадуємо ще раз слова Донцова /цитовані нами/ в цій справі, які він написав більше 40 літ тому.

Нашим завданням є створити ідеологію, котра б справді відповідала духові та інтересам української нації і котра б не лише могла конкурувати, але і цілковито перемогати всіх "соців", всіх "провансальців", всіх ворогів нашої нації і то перемогати також і ясність та викінченість.

Для того ми, з'ясувавши в попередніх розділах, як прийшло і чому до цілковитого відхилення організованого націоналізму від українського націоналізму - тепер спробуємо вказати хибні чинні програми та праці ідеологічного характеру.

Х. НЕНАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

/ "Націократія" Сціборського /.

Творячи українську націоналістичну партію /а ми вважаємо такою кожен політичну організацію доти-доки вона справді не накинє свої ідеології величезній більшості народу і не об'єднає в собі організовані на тій же ідеологічній основі представництва різних суспільних груп/, отже творячи таку партію, а в першу чергу ідеологію та опрацьовуючи світогляд, не могли і не повинні були, самозрозуміло, її творці обмежитися до самих писань Донцова, чого, як ми вказували на своєму місці, був свідомий і сам Донцов, який вказував напрям і закликав опрацьовувати підстави націоналістичного світогляду.

Навіть сама скромна що-до обсягу і докладності праця ідеолога чи ідеологів, мала би бути переведена за такою схемою:

1/ Докладне ознайомлення з загальними законами природи, яким підлягає все живе, отже й людина, щоб "мати перспективу" і не розбивати головою муру.

2/ Повне засвоєння основних ідей попередників Донцова: Шевченка, Міхновського, Л. Українку та інш. та самого Донцова і знайомість з усіми його творами, а також важливішими працями інших, друкованими в ЛНВ по 1922 р.

3/ Пізнання підставових праць з модерної соціології, економіки, державного права і політики, керуючися, як мірилом оцінки та скалею для визначення і добору - ідеями українського націоналізму, опублікованими до того часу і відкидаючи рішуче те, що ширять. Енциклопедія Українознавства і Гарвард та ворожі чинники, які дісталися в число членів "організованого націоналізму".

4/ Докладне пізнання антропогеографії України та економічної географії України, історії України /самозрозуміло не в навітленні Петровського чи Оглобліна, Меншової та Шестакова чи навіть М. Грушевського/, такої історії визвольної боротьби, яка подавала б правду.

5/ На підставі всього попереднього - опрацьовання можливо найдокладніше, підстав державного устрою майбутньої України та шляхів до здобуття державности.

6/ На основі статистичних матеріалів про землерозподіл перед революцією і після поновної окупації, про рільництво і сільське господарство та життя українського селянства, а також усього попереднього /пункт I-5/ опрацьовання розв'язання земельного питання, таке щоб відповідало інтересам, як цілої української нації так і селянина-українця. При цьому не можуть братися під увагу бажання соціалістів, або інших чужих теоретиків, скерувати справу згідно з їхніми теоріями. Основи того ми пробували дати в попередніх томах цієї праці.

7/ Вивчення статистичних матеріалів і відповідних праць, які дають повний образ організації та історії існуючого промислу і робітничого питання, пороблення з того матеріалу-висновків з погляду українського націоналіста. Спираючися на цей матеріал-опрацювання способу організації промислу та дрібного виробництва в інтересі української нації та робітника-українця, а не по лінії здійснення тих чи інших теорій. У попередніх томах ми подали загальні зариси такого розв'язання.

За цією ж схемою треба було розв'язати й інші проблеми державного життя української нації, у всіх випадках, не лише не підпадаючи ідеям тих авторів, яких праці, ми використовуємо тільки як матеріал /лінію ж визначають праці укр.націоналістів, а в першу чергу - Донцова, а навпаки, творячи власні концепції, які від усіх будуть різнитися так, як різняться інтереси української нації від інтересів інших націй.

На жаль ОУН, як це свідчать згідно і Сциборський і Боярський, і Мартинець фактично легковажили собі справу ідеології і програму. Був нашівидку "скалатаний" програм, в якому було досить "націоналістичної" бомбастики /для - одних/ і мало конкретного націоналізму /для - других/.

Свого часу появилася ідеологічна праця "Націократія", яка мала дати підстави ідеології ОУН і узasadнення окремих пунктів програму. Але і вона не була зложена згідно з такою, як ми накреслили схемою, лише навпаки, у ній маємо механічну сумішку з одного боку-абстрактних фраз типу "нація для нас начало всіх начал", а з другого - поглядів, які або базуються на антинаціоналістичних тезах соціалістів, або взагалі чужі націоналістичному світогляду. Опісля вийшло ще кілька дрібніших брошурок, які навітювали в тому ж дусі окремі питання і крайне, тенденційна праця Мартинця-Блохіна.

Далі спробуємо хоча коротко розглянути характеристичні прикмети і хиби в світогляді і програмі організованого націоналізму.

Почнемо з розгляду праці Сциборського "Націократія".

А/ "НАЦІОКРАТІЯ" інж. Сциборського.

Перед аналізом ідей цієї праці, мусимо з усією рішучістю підкреслити, що наша оцінка праці "Націократія" - не має нічого спільного з оцінкою діяльності Сциборського, як члена ОУН та його особистих прикмет. Можна бути гереєм і - слабим грачем у шахи, можна бути великим патріотом і слабим поетом, можна нарешті мати ряд заслуг організаційного характеру а ідеологічну працю написати невідповідну, заслуговуючу на критику.

Отже, беручись розглядати "Націократію" ми свідомо забуваємо все про особу її автора, ми розглядаємо лише твердження праці і нічого більше.

Починає автор "Націократія", як він сам каже "для кращого вияснення ідеологічно-програмових засад націократії" це б то "концепції державно-політичного і соціально-економічного устрою, що її

заступає організований український націоналізм" - зі з'ясування, що таке є демократія та які вона має хити і плюси.

Після цього Сциборський коротко викладає чим є демократія, але обмежується при тому до викладу правно-політичних підстав /чисто формальних/ демократії, йданих до того ж саме так, як би їх подав і з'ясував завзятий демократ! На стор. 6 сформульовано "теоретичні основи демократії" без будь-яких застережень. Тимчасом усі ті подані автором, чотири пункти - ніколи і ніде не відповідали дійсності і були тільки пропагандовою фразою, що приховувала невідповідаючу їй правду життя.

В чому саме криється фальш - ^{ми/} тут не будемо з'ясовувати, бо це було вже докладно нами висвітлено в попередніх томах. Тут ми лише нотуємо, що автор обмежився до безкритичного переказання, яко власних і націоналістичних думок, висловлюваних для нас, для хити - демократами. Більше того, автор не маючи очевидно жодних застережень до тих "теоретичних" вигадок, пише: "Теоретичні цінності демократії давали надії, що вона прислужиться до всебічного розвитку суспільства і витворить найбільш наближені до ідеальної досконалості устроєво-політичні форми". По перше, пишучи ці слова, автор дає тим доказ, що він цілковито не знайомий з поважною критикою /не соціалістичною і не комуністичною/ саме теоретичних підстав демократії, а по друге - коли стати на становищі, що лише "виконавці нездалі" - то тоді треба почати вірити в "теоретичні цінності демократії" так само, як вірило в них наше "провансальство", яке за цю віру і заплатило програмою 1917-1920 рр.

Нарешті уважаючи ті "чотири пункти" "теоретичними цінностями", признається за оден зі своїх ідеалів "рацію" не за переможцями в житті, лише за переможеними, а в дальшій консеквенції це веде до заперечення самих підстав націоналістичного світогляду. Це ж речення виявляє, що автор, не задумуючися над законами природи, над тою релігійною ролю, яку від мільонів літ відіграє саме принцип нерівності, як підстава для селекції, на якій базується цілий поступ та розвиток - засвоїв безкритично ряд ідей демократичного середовища, серед котрого зростає, ідей які імовірно у нього "спочивали" мирно поруч з пізніше засвоєними ідеями гієрархічності, здаючися все ж і далі привабливими. Рівно ж не знаходимо навіть слідів усвідомлення автором протиречності тих ідей, яке руйнує цілість всякого світогляду, отже тим більше - націоналістичного.

Автор "Націократії" безперечно забагато читав книжок соціалістичних /а в їх числі певно надто великий відсоток складали комуністичні/ читаючи - не згоджувався з де якими фразами, деякими твердженнями /зі ^{словослов'ями} політики Кремля, але піддавався під вплив деяких їхніх підставових ідей, які не можливо погодити зі справжнім націоналізмом. Правдивість цього припущення доводить далі ціла "Націократія".

На тій же сторінці тому читаємо: "Після світової війни політична демократія, опинилася в дуже важкому стані. На кін життя з'явилися нові, раніше не знані ідеї і устрої /комунізм, фашизм, націонал-соціалізм/".

Ми, розглядаючи на своєму місці демократизм і демократію, подали навмисно більшість фатальних для демократії фактів і уваг з часів перед першою світовою війною, отже тим самим - перше твердження автора подає, бо хиби демократії виявлялися надто ясно вже перед першою світовою війною, а її "важкий стан" був саме наслідком тих хиб. Що до другого - то воно є цілком помилкове - ті "незнані ідеї", подібні до ідей наголошуваних також фашизмом, можна знайти навіть за римських часів і "Commentario de bello Gallico Юлія Цезаря можна скорше уважати за працю націоналіста чим "Націократію", що ж до комунізму - то, як ідея він був уже за греко-римських часів, як "науковий" систематичний світогляд - за К. Маркса і як устрій - був усе ж реальним фактом у дні Парижської Комуні.

Таким чином і це речення виказує залежність автора від публіцистичних статей з преси, від пропагандових фраз, а для опрацювання власного світогляду треба мати солідне знання - суверенну незалежність і критичний розум.

Брак цих властивостей штовхає автора до таких ідей /запозичених на жаль від соціалістів і більшовиків/:

"колискою демократії - була велика французька революція, викликана в першу чергу органічними змінами суспільної структури і господарських відносин. У ті часи оформилися вже нові суспільні верстви... і створили в площині політично-устроєвій - демократію, а в господарській-економічній лібералізм, необхідний для розвитку нових форм капіталістичного виробництва".

Тепер для повноти картини, ще слід би вставити перед словом "демократія" - слово "буржуазну" і маємо типово-більшовицьку формулу, льоґічну і "органічну" для світогляду матеріалістично-класового і соціалістично-більшовицького і чужородну та недоречну у людини зі світоглядом націоналістичним.

Соціалісти /мусимо це нагадати читачам/ в теорії є за демократію, але є проти "буржуазної демократії" /і то не лише більшовики/, цю останню вони й датують від "буржуазної французької революції", та уважають її "надбудовою", яка виникла в наслідок економічно-суспільного переміщення керуючої ролі від одної класи до другої. Але і вони визнають, що існувала також раніше демократія /так як і матеріалізм датують не від Л. Фойєрбаха тільки від Демокрита/ та твердять, що демократія - теоретично досконала форма влади, лише викривлена буржуазією, яка очищена існуватиме в майбутньому соціалістичному суспільстві. Такі погляди є природні і льоґічні для матеріалістичного - соціалістичного світогляду, як рівнож підкреслення "класової суті" в буржуазній демократії та пов'язання її з економічним лібералізмом. Це все є неправильне в дійсності, але взаємно узгоджене і льоґічне у них. Однак такі погляди в "націоналістичному" світогляді є так само "до речі", як козацькі штани вдягнуті на Зевса!

Далі, автор "Націократії" просто механічно переказує нам критику саме "буржуазної демократії", оскаржуючи її, слідом за своїми вчителями /чи це будуть більшовики, чи навіть нацисти, які як ми вже казали, мали замість ідеології справжню мозаїку з назбираних про-

пагандових гасел - не має значіння/у ряді них, яких джерело має критися, відповідно до соціалістичного світогляду, в класовому, буржуазному характері існуючої демократії. При тому комуністи, згідно зі своїм розумінням історії - підкреслюють заслуги в минулому не лише буржуазної демократії та її "поступовість" для попередньої доби, але навіть і творчу роль буржуазії в період її боротьби за владу з аристократією. Ці всі ідеї й знайдемо в "Націократії" на стор. 7-8.

Взагалі ж кілька сторінок присвячено розвитку й викладові соціалістично-комуністичної науки про "буржуазну демократію", лише вводячи опущене слово "буржуазна" і ті марксистські погляди подано звичайно, як... націоналістичні. Це пропущене слово не міняє соціалістично-матеріалістичного характеру всіх тих міркувань і не позбавляє їх зайвості, а навіть абсурдності в устах "націоналіста". Ось ці твердження: "Отже існування капіталізму не було б можливим без демократії. З другого боку і сама демократія джерело своїх розвоєвих сил знаходила в капіталістичній системі виробництва".

Ці твердження, коли б у них мова була про демократію взагалі, а не "буржуазну демократію" були б просто ні на чому не обпертими твердженнями, навіть з погляду формальної логіки.

Світоглядом фальшивості не міняють звичайно такі випадки проти соціалістів, як напр. на стор. 9:

"Визиск праці капіталом безперечно не обумовлювався самим хижацтвом чи аморальністю капіталістів, як у цьому стараються нас переконати дешевенькі - демагогічні брошурки.

Цю думку /що визиск не є наслідком аморальності, або хижацтва капіталістів, тільки впершу чергу голої економіки/ також взято безкритично від соціалістів /чи комуністів/, яка там знова на місці, а тут - їхнє бездумне механіцистство і є новим доказом відсутності у автора націоналістичного світогляду.

Пояснимо чому: матеріалістична наука соціалістів твердить, що "буття - визначає свідомість" та що моменти матеріальні домінують і рішають про ті чи інші "ідеї" людини і лише вони обумовлюють її думати і робити так, як вимагають ті матеріальні моменти.

Що ж спільного має наведена нами думка автора "Націократії" з націоналістичним світоглядом, який не є світоглядом матеріалістичним, а сам Сциборський, у тій же "Націократії" у випадку, коли повторював думку запозичену вже від когось з ідеалістів - впадає тоді навіть у переборщений ідеалізм? Чи може то лише маскування соціалістичної пропаганди? На стор. 10 в дусі того ж матеріалізму і соціалізму викладається про "класові суперечності" та ще раз говориться про "великі ідеї демократії" /тут знова відсилаємо читача до аналізу "величності" тих ідей демократії, яку ми дали на своєму місці/.

Далі автор виступає, як герольд соціалістично-комуністичного твердження, що суспільно-економічні причини /матеріалізм!/, "капіталістична система" шкереберть перекидала всякі "великі ідеї демократії" і обертала їх "в мертві літери" /Як же це погодити зі стор. 71. "Націократії" де стоїть "український націоналізм ґрунтується на спірітуалістично-волюнтаристичному світогляді" - коли у автора

виразно матеріальні причини шкеребеть перекидають "великі ідеї"?/.

Саме цей вплив економіки і мав згідно з "Націократією" розхитати "віру в універсальність демократії", які мовляв занастив так капіталізм.

Далі розумим дисонансом /до ідей націоналізму/ вривається твердження оперте лише хіба на обсервованні комуністичної практики в СССР /котра впливає з багатьох причин, де-які з котрих нічого спільного не мають із соціалізмом/, а саме: "соціалізм - відкидаючи ідеологічні й устроєві підвалини демократії проголошував їй війну" /ст. 12/. Це речення, в ліпшому випадкові, можемо уважати цілковитим непорозумінням, бо лише соціалізм московський /і то большевицький/ "проголосив війну", але і то виразно... "буржуазній демократії", однак жоден не відкидав "ідеологічних і устроєвих підвалин демократії". Вправді, саме про "буржуазну демократію" /опустивши слово "буржуазну", щоб не було видно "походження" цієї "купованої мудрости"/ нехотючи й говорив увесь час Сциборський, замість говорити про ідеологічні підвалини демократії.

Не знаємо чи свідомо пропустив усюди автор праці слово "буржуазної", але знаємо, що від того те все шойно тут цитоване аж ніскільки не втратило свого матеріялістично-соціалістичного характеру.

На стор. 13 говорить автор про ряд хиб демократії, але і далі думає, що то є хіби лише такої демократії, яку створив капіталізм "профануючи народоправство", цим Сциборський доводить, що не знає справжніх хиб демократії та справжньої причини кризи демократії.

Далі сюди ж приточене ще твердження, цим разом запозичене вже з "нацистівської" чи "фашистівської" пропаганди /і також не правильно!/, а саме: "демократія може існувати лише в умовах спокою, стабільності і рівноваги" /стор. 15/.

Ми цього твердження спростовувати не будемо бо певні, що саме його скорше чим будь-яке інше усунуть з "нового видання" /бо й це, друге видання "Націократія", яким ми користуємося різниться від першого/ люди цілком майже "не чулі" на великі теоретичні /ідеологічні/ помилки, але дуже чулі на подібні речі.

На тій же сторінці повторено, як аксіому, демагогічно-поверхове твердження "білих" ворогів комунізму, немов "комунізм" - це реакція ще глибшого падіння у якій проявляються сили стихійних, руїницьких інстинктів". Це речення само по собі претенсійно-бомбастичне і неясне /що значить: "реакція ще глибшого падіння"?/ оперує фальшивою фразою про "руїницькі сили".

Адже ж тут мова про політику, а не цивілізацію. Ці "сили" створили таку імперію московську, про яку відважувався лише неспілкуватися царат і так загнуждали українців і так послідовно й методично "організують" навіть на еміграції їхню психіку, їхній світогляд, що ця фраза не може свідчити на користь "Націократії". Коли б мова була про західну цивілізацію, яку безперечно, як свідомо /з причин стратегічних/ так і не свідомо /з причини власного варварства/ руїнують москвини - то ми б не потребували заперечувати ті слова, але мова була про політику.

Закінчуючи розділ про демократію, Сціборський, після обережних застережень, кінчає тим, що мовляв може демократія ще й задержиться десь у світі, але "коронну роль політична демократія вже зіграла. Вона без будущности" /стор. 16/.

Однак цей висновок виглядає неузасадненим, немов причепленим механічно чужим твердженням. Адже ж автор "Націократії" критикував не демократію в ідеї, в теорії — лише конкретні прояви буржуазної демократії. І тому ми вправі запитати: що ж каже книжка про саму ідею демократії, яко таку, що каже про можливість по усуненні капіталістичного її характеру, "фальшивих" виконавців її оновлення? Чи тоді демократія лишається ідеєю, яка є досконалою, в яку слід вірити, яка повинна лягти в основу нашої політичної ідеології? — На це не дає "Націократія" взагалі жадної відповіді!

У розділі "Соціалізм" /з якого не слухно окремо виділений комунізм/ переказує "Націократія" досить вичерпуючо концепцію соціалізму, однак не дає далі критики підставових тез соціалізму і самої ідеї, яку автором дещо звужено та безпідставно її трактує, як анти-тезу буржуазно-демократичної дійсності, як реакцію проти неї. Це самозрозуміло не відповідає правді — підставові ідеї соціалізму виникли ще в давнину.

Критика ж соціалізму у Сціборського властиво обмежується до критики лише соціалістичної, практики, не даючи критики самої теорії та ідеї, що очевидно має більше значіння і в праці ідеологічній є конечна. Без неї не може бути зайняте ясне становище що — до соціалізму.

Генеза комунізму подана в певних моментах задовладно і на ній позначилися великі впливи саме московського трактовання справи, з одного боку і відголоси української преси — з другого боку. Але, треба підкреслити, що деякі принагідні закиди марксистові /напр. на стор. 33/ є річеві і цікаві. Однак на попередній сторінці автор виявив випадковість і не систематичність свого знання навіть про звичайні речі. Там він твердить, що назва "большевики" і "меншовики" виникли тому, що "большевики" заступали максимальний програм марксізму, а "меншовики" схилились до угодовського, мінімального програму. Тимчасом відомо, що на з'їзді марксистів 1903 році за програмою Леніна висловилося більшість членів з'їзду з відхиленням і назва. І в цьому розділі виступає брак суцільності авторового світогляду, коли напр. на стор. 34, автор несподівано називає абсурдну і шкідливу ідею "цілковитого зрівняння всіх у життєвому побуті і потребах" — "ідеальним суспільним устроєм", для встановлення якого вистарчило б "переродження душі та психології людей" так, немов би людина не була частиною природи, не підлягала б її законам та могла б укладати своє життя так, як їй заманеться; не оглядаючися ні на що. Поза тим, вправі ми запитати, як що автор тих слів має такі "ідеали" і про таке мріє — то як же він може бути націоналістом взагалі?

Сторінка 35 доводить, що автор не відрізняє пропагандових ідей киданих в маси і то найчастіше пів відповідальними особами, які до того ще й не договорювали їх до кінця, від справжнього програму

московських більшовиків, навпаки, саме таку пропагандову фразу він уважає за справжню ідеологічну тезу керуючої московсько-більшовицької еліти.

Тут ми читаємо: "Виходячи з засад марксістського соціалізму комунізм поставив собі за завдання створення інтернаціонального, бездержавного, безкласового суспільства... терен Росії являється для нього лише вихідною базою... щоб запровадити комуністичний устрій в цілому світі".

Щоб написати таке, треба справді не читати й не знати всього того, що хоч би напр. Ленін писав ще перед революцією, а також і підчас неї!

Ще в "Іскрі" /перед першою світовою війною/ писав Ленін про те, що москвини складають лише 43% населення імперії /Ленін у даному випадкові подав за високий відсоток москвинів було ще менше/ та, як видно з дальшого змісту, міркував над питанням, як забезпечити підчас і після революції москвинам і на далі їхню пануючу роль в державі й не дати вирватися з під їх влади гнобленим народам. Вже тоді кільчилася в голові Леніна концепція РСФСР /неначе б то "російської" республіки, яка мовляв, яко найбагатша з усіх не потребує експлуатувати інші республіки, які самі більше за неї "зацікавлені" у звязку з нею/. Згідно з цією ідеєю вона мала бути найбагатшою; Ленін писав у тій же статті: "але на щастя власне не московське /"не русское"/ населення займає окраїни, тоді, як усі основні землі Росії заселені москвинами /"великорусами"/"Іскра"/".

І справді, ця ідея ним була потім зреалізована і РСФСР, як заповідна урядова, видана в 1940 році брошура: "РСФСР і Москва" - є найбагатшою "республікою". Там читаємо:

"Ні в одній країні світу немає таких покладів золота, платини, азбесту, торфу, міді, нікелю, оливи, цини... Ніде немає таких величезних запасів сировини. В РСФСР знаходиться 90% вугля, нафти й заліза, більше 90% лісів усього Союзу" і т.д. і т.д.

Тимчасом із 20.377.200 кв. кілометрів території РСФСР, яких 18.000.000 кв. кілометрів, має величезну більшість не московського населення і саме всі багатства знаходяться на тих землях на яких кількість москвинів не перевищувала 8-10%! Ленін же, полемізуючи з "Дзвonom", а головне зі статтями укр.соц.-демократа Л. Юркевича /в 1913 р./ писав: "факт асиміляції єврейською і українською пролетаріата з рускими, процес єво русифікації - нужно щитать безусловно явлением палажательным, заслуживающим на поддержку".

Нарешті Ленін же в статті:

"О великорусском патриотизме", з притиском зазначав, що мусить московський нарід зберегти свою "ведущую" /провідну, пануючу/ роль у революції й державі та не відмовлятися від корисних традицій царської Московщини.

Отже, як бачимо, не було найменших підстав посуджувати "комунізм" у намірах "творення інтернаціонального суспільства", якого лише випадково, вихідною базою мала бути Московщина. Навпаки всякий націоналіст, /особливо прочитавши Донцова "Підстави нашої

політики" / повинен був вже в 1921 році розуміти, що світ має до діла з московською нацією, якої випадковою зброєю, у дану добу, є комуністична ідея!

Таким чином писати таких річей, як наведена зі стор. 35 "Націократії" - з одного боку виявляє не знання того про що пишеться, залежність від людей, що не по націоналістичному уявляють світ і думають, а з другого - зсуває автор в ряди легковірної і наївної "маси", яка очевидно не може творити ідеологій.

Не робити висновків з наведених нами думок Леніна /а таких і він і інші представники червоної еліти московської нації висловили дуже багато/ а потому, по ряді літ, порівнюючи свою власну безпідставну уяву про політику московських комуністів, свою наївну віру в ширість дешевої "агітки" - з советською дійсністю - вигадувати "теорії" про "еволюцію більшовизму", про "переродження більшовизму" - є чимось подібним до "ловлення власного хвоста".

Очевидно, може і нині якийсь англієць-ліберал вірити, що й тепер Москва має подібні цілі до поданих Сциборським, може не читати хоча б таких багатозначних слів: "Сталін приведе нашу Родіну к таким вершинам процвітання і слави яких не досягала ні одна отрана в міре на всьом протязі історії человечества" /"Правда" 1947 р./.

Більше того; по "досягненні" того "процвітання", певно англієць виємігрувавши з Англії деось на берега Антарктиди, згадуючи про часи коли він був певний, що Москва стремить до "інтернаціонально-бездержавного суспільства і порівнюючи цю свою минулу віру з дійсністю - може так вигадати якусь теорію про "переродження більшовизму", однак ми, подивляючи егоцентризм такого розуміння явищ - усе ж сумніваємося чи він допоможе йпо землякам здобути назад втрачені позиції!

З поданих причин, ми не можемо поважно трактувати хоча б подібні твердження "Націократії": "комунізм /за 16 літ/ основно змінив свою внутрішню суть і назверхні форми... виявляє усі ознаки дегенерації".

Правдоподібно наївна "Червона Шапочка" також, коли вояк перекопуючи замаскований бабусей кибуся на неї - думала, що "бабуся" "основно змінила свою внутрішню суть і назверхні форми"! Щоб не було не ясности, зазначаємо: все, що живе - миньється і більшовизм, але це не такі зміни, які уявляються Сциборському.

Далі - повстає вражіння немов автору мало-що бракує, щоб захопитися ідеєю регенерації "справжнього комунізму", бо ось що читаємо: "Сьогоднішня комуністична доктрина /коли цим почесним терміном взагалі можна назвати хаотично-нагромаджене словоблудіє "комнауки" / - це вже не марксовський соціалізм, навіть не лєнінський комунізм, тільки "оталінізм" в якому схоластика опримиітвізованої догми змішана з диктованими життям... спекулятивними компромітами".

По перше - вираз "почесний",^x зраджує, що автор "Націократії" x/ порівняв зі стор. 34 на якій назвав автор "ідею цілковитого зрівнання всіх у життєвому побуті і потребах" - "ідеальним суспільним устрєм".

хотів би перевернути навпаки закони природи і взагалі світоглядозо стоїть на діаметрально-протилежних світоглядових позиціях ніж український націоналізм, а по друге - перед такими відкриттями зробленими не в малій газетці, що веде пропаганду, а в світоглядовій праці - слід лише розвести руками!

Видається, що автор "Націократії" до моменту написання тої праці не збагнув основ соціалізму з яких був лише один логічний висновок, зроблений... Кремлем.

Також ми не бачимо жодної спеціальної хаотичності власне в стрункій /хоч і фальшивій!/ ідеології ширеної червоною Москвою і жодних засадничих компромісів.

Чи ж є напр. різниця між "Деклярацією", якою Ленін за власним підписом і підписом уряду, визнавав повну суверенність УНР, або "Деклярацією", яка за підписом Леніна, Ради Народніх Комісарів і ЦК-партії - урочисто гарантувала донським козакам збереження права власності на землі і так само підписаннями і так само не додержаними умовами Кремля з гітлерівською Німеччиною, чи "буржуазними демократіями"? Чи їх підписувала Москва в 1917-18 рр. чи в 1929-41 - вже підписуючи вона не думала додержуватися їх і це не був жодний компроміс, лише типова для Московщини... тактика. Тому, хоча французи кажуть "Comptaisons l'est pas raison" однак ми відсилаємо читачів ще раз до нашого прикладу з... англійцем-лібералом.

На стор. 37 автор, надто великий натиск кладє на психологічний момент, пробує так узасаднити "дегенерацію комунізму".

Ми звичайно не заперечуємо, що в уяві де-яких наших романтиків таких, як напр. нечисленні західні послідовники Фітільова /і до того безумовно не політиків/ наступила "страшна дегенерація комунізму", бо ж серед них були такі, які навіть ішли на смерть вірячи в "блискучий /як їм здавалося/ міт", що був створений на дві третини їхньою

власною фантазією і лише одна третина його була з пропагандового арсеналу Леніних, Троцьких, Дзержинських, Сталіних чи Раковських.

Ці останні - не переживали жодної трагедії, жодної кризи, таку кризу переживали тільки де-які ідеалісти, з поневолених москвинами націй.

Далі Сциборський, на тій же сторінці, лише чомусь в дуже обережній формі, висловлює цілком правильну думку, яка належно розвинута - врятувала б його від багатьох помилок. Там читаємо: "Проблема рівності і нерівності є надто складною... почало рівності взагалі нам видається безпідставним у самих процесах світобудови".

На цій думці слід було оперти критику демократично-соціалістичних ідеалів /замість їх визнавати/, але признаємо для цього було мати цілковиту певність правильності наведеної думки, а такої певності яку дають у першу чергу природничі науки, вивчення законів розвитку життя, як видно з наведених слів, у автора не було. Певно тому /оскільки наведене речення не було таким же запозиченням, лише з протилежного джерела, як і інші/ вже на слідуючій сторінці відхиляється автор з правильного шляху і протиставить антиприродній матеріялістичній доктрині не многогранну природність, тільки "ідеалізм і дух",

забуваючи, що всякий "чистий ідеалізм" є тільки неприродною антитезою матеріалізму і не більше. Факт, що протягом історії не раз людство в жертву ілюзіям приносило чуже і власне життя, не є доказом сталої рішучої переваги, а тим більше неподільного панування ідейних моментів над матеріальними.

Після цього автор знова розвивав далі свою помилкову тезу, про "дегенерацію комунізму" /її джерело - соціалістична "меншовицька" література/, на підставі протиставлення дійсності /і то дійсності - крізь чужі окуляри, бо напр. "Надломлени в своїй основі комунізм - у відвороті" - це твердження безумсво є тільки бажанням ворогів комунізму/ - пропагандовим мітом, а не реальним програмом, який не публікувався бо комунізм був лише "хробачком" московського "рибалки" у плянах творців комунізму з літ 1911-1919.

Ця основна помилка автора тягне за собою інші, напр. певність немов у наслідок вказаних ним причин /дегенерація та відступ перед життям/ - "конституція ССРСР обернулася в фікцію". Адже ж ми знаємо, що всі, починаючи з першої конституції червоної Московщини були властиво однакові і не було чому "обертатися в фікцію" /щоб "обернутися" - треба перед тим - не бути фікцією!/- бо починаючи від 1918 р. ніколи не було такого часу, щоб москалям жилося ліпше чим тепер, під оглядом політично-правним і ніколи йому більше не обіцяла жодна інша конституція.

Політик, а тим більше націоналіст, не сміє вірити фразі! Адже ж і тепер напр. можна повірити фразі, кинутій в цілях пропагандових про останню конституцію, яка видрукувана на кожному примірникові "Сталінської Конституції", що оповіщає цю "Конституцію" за "найбільше демократическую в міре" /хоча навіть текст її таким не є/- але можна повірити й іншим словам, того ж Сталіна, сказаним коли обговорювалася та Конституція, а саме: "Должен признатся што проект конституції в действительности аставляет в оіле режим диктатури пролетаріята... і руководящую роль коммунистической партии". Очевидно наші висновки залежать від того чому ми повіримо, оскільки ми завдамо собі труда проаналізувати текст конституції. Цей текст доводить правдивість того другого твердження /олів Сталіна/, а тим самим помилковість слів Сціборського.

Шкідливою й небезпечною фразою є такі слова "Націократії" /стор. 42/: "Намагання комунізму до ліквідації нетрудових, паразитарних верств не могло само по собі викликати заперечень", /стор. 44/, бо поперше - ці слова є неясні, не окреслюючи кого слід уважати належним до тих верств /напр. западливого дрібного крамаря чи... советського керівника кооперативної крамниці, або керівника советським державним трестом/, по друге - закривають факт, що від пам'ятного жовтня починаючи, було "ліквідовано" кожного року значно більше "трудових", як "не трудових" і по третє - посередньо уоправдлюють московський терор, одночасно відвертаючи увагу від моменту національного і приписуючи комунізові намагання, яке є фантазією Сціборського.

Помилковим є також твердження автора /який повірив московським запевненням не як націоналіст, але як звичайний ліберально настроєний мішух/ немов сучасне "наставлення ком-партії - це бажання миру і безжурного вживання плодів перемоги... її революційна енергія згасла" і т.д.

Треба було не читати того, що Ленін писав у своїй доповіді з нагоди Берестейського миру, на з'їзді партії, треба було не стежити за політикою веденою в Туркестані, треба було не розуміти провідної лінії політики Москви в "Лізі Націй" /яка намагалася загоотрити кожен ситуацію і викликати світову війну використовуючи Китай, Іспанію, Абисинію/, щоб писати: "Хто може ручати, що в наслідок нових світових збройних заворушень вона не втратить і те що має? Такі сумнівні авантюри не в стані вже приваблювати сучасний комунізм. Забувши свої максимальні постулати він задовольняється мінімумом"... "Краще ворона в руках ніж орел у небі"... "з цього випливає... і сталінська концепція "соціалізму в одній країні". І, додамо, хоча події довели брехливість запевнень в "миролюбності" москалів "організовані націоналісти" і далі вірять у щирість "дисидентів" і в "еволюцію" комунізму і концентрують увагу на "режимі", а москалі тимчасом діють.

Всі ці помилкові, наївні запевнення впливають, як з браку націоналістичного світогляду у автора, так і зі слабкої знайомості з історією, теорією та істотою московського комунізму /очевидно не на підставі московських підручників для комсомолу, але - джерел/.

Спеціально ж що до останнього твердження, то його автором був таки Ленін, а до того він його розумів не, як ідею "замкнення" себе в межах своєї держави і відмови від експансії - лише висунув цю теорію: 1/ як аргумент проти тих членів компартії, які "нервувалися" в наслідок "передішки" /невдача комуністичних замахів у Італії, Угорщині, Німеччині і т.д., впарі з НЕП'ом в певних колах викликали вражіння невдачі і краху всіх планів/ - їх треба було підтримати, бо чулися голоси про те, що оскільки "світової революції" не вдалося зорганізувати - остільки треба і в Московській імперії зректися соціалізації, як це доводили москвини-некомуністи, отже ця ідея була висунута Леніном, як контраргумент тези "неможливо побудувати комунізм в одній країні", і 2/ для "закордону", на експорт, щоб приспати чуйність ворогів і це, як ми бачимо на прикладі автора "Націократії" - блискуче вдалося, який повіривши сам наведений пропагандовий нісенітниці ширив її далі. Друга світова війна викликана Москвою, показала справжню вірність тих "міркувань, а фарса з "дисидентами" (Солженициним) показує, що наївних можна обдурювати тим же способом знова і знов.

Не розуміючи цих річей /впершу чергу тому, що автору чуже розуміння історії міжнародних взаємин, як історії боротьби між націями, сталої боротьби, яка веде як і всяка боротьба за існування, до селекції/ стає автор легко жертвою чужої фрази, яка не бачить того, що ховають за лаштунками. Автор "Націократії" цілковито не розуміє самої істоти і прихованих напрямних політики Кремля, чого доказом є напр. таке наївне твердження: "У висліді, на тлі матеріального

ожечення країни, заіснував економічний режим "доганання Америки", кермований не господарською доцільністю, лише інтересами політики панування" /як впливає з попереднього тексту автора і тверджень про "зречення політики експансії" - правдоподібно мова лише про панування над народами приналежними до московської імперії/.

Цей великої помилки можна було не зробити, бо 1/ Ленін, ще в згадуваній доповіді з нагоди Берестейського миру, заповідав реванш, перехід до наступу і визначував конечність роки "передилки" використовувати на збільшення військового потенціалу Москви "наймаючи буржуазних спеціалістів та використовуючи захланність буржуазії, що за гроші озброїть найгіршого власного ворога, і 2/ бо кожен політик, який свою мудрість черпає не з промов та передовиць, міг бачити, що "доганяла" Москва Америку не в продукції гарних дамських панчів, чи перфумерії та предметів комфорту - лише в збільшенні продукції важкого промислу і тих галузей виробництва, що конечні для ведення війни /велика кількість танків і гармат, які кинула Москва під кінець війни на поле бою - була наслідком тої політики/.

Правду, безперечно, сказав Сталін у 1946 році, обговорюючи питання пов'язані з новою "пятиліткою", а він сказав таке::

1/ "Війна, виникла, як неісбежний результат розвитку мірових економічних і політичних сил" /воєнні злочинці, "палії війни" - це для політичних дітей, для нас, що вірять у "миролюбиві народи"/,

2/ "ошибочно думать, што можна дабітса такой победы без предварительной подготовки к активной обороне" /ці останні слова маскують агресію/. Більш обісбежно утврджать, што такую підготовку можна провести в теченії какіх лібо трьох - четирьох лет! На підготовку етаво грандіознаво дела панадобілось осушествленіє трьох пятилеток", і

3/ "партія помніла слова Леніна, што без тяжолой промисленности невозможн атстать незавісімость отрани", "Правда" ч.35, 1946 р. /тут ми нагадуєм, що завжди, на мові всіх активних політиків усього світу - всяке "завойовання" є лише "забезпеченням загроженої незалежности"... нападаючої держави/.

Не вірити в правдивість цих слів Сталіна не маємо найменших причин бо їх підтврджують хоча б такі цифри зросту певних галузей промисловости у порівнанні з 1913 роком:

1913 р.	1940 р.
чавуну - 4 міль. 220 тис. тон.	чавуну - 15 міль. тон
криці - 4 міль. 230 тис. тон	криці - 18 міль. 300 тис. тон
вугілля - 29 міль. тон	вугілля - 166 міль. тон
нафти - 9 міль. тон	нафти - 31 міль. тон
бавовни - 740 тис. тон	бавовни - 2 міль. 700 тис. тон.

Може комусь здається чудним, що там так відверто говорять про такі речі московські політики, тим більше, що нова "пятилітка" знова має ті ж тенденції, але вони знають, що можуть на це собі дозволити. Вони вважають, що можуть майже явно готуватися до війни, а для обдурення своїх ворогів вважають, що може вистарчити самих фраз про миролюбність, або такої некоштовної штучки, як напр. Великодня

служба Божа, надана по радіо в році 1947 зі Софії та Букарешту. Такого тріка вистарчає, щоб наївні прихильники "волі і демократії" - писали про миролюбність і толеранцію, а вороги... про дегенерацію комунізму. Чатуючий кіт числить на те, що миши вважатимуть його мертвим і передчасно святкуватимуть смерть свого ворога!

Але, вертаймо до "Націократії". Розділ про комунізм /який на жаль не дає нам нічого позитивного/ ось, як закінчує автор:

"Комунізм уже на останньому етапі. Здержує його лише інерція колишньої енергії. Але не на довго. Бо історія не помиляється..." х/

Ми згодні з автором остільки, що справді сам біг подій історичних не може йти з "помилками" - бо ж хто б і на підставі якого критерія, міг би сказати, що той біг був "помилковий"? , адже ж завжди наслідки впливають з причин. Помилятися ж можуть лише ті, хто не вмів "читати" історії й з минулого робити висновків для майбутнього; вони помиляючися можуть тоді тим легше підпадати впливам пропаганди.

Коли ж мова йде про Московщину - то слід пам'ятати стало не лише ряд глибоких спостережень Донцова, але і такі думки, як напр. написані ще в 1864 р. слова француза - I. MICHELET :

"Будьте обережні! Росія - це тільки і виключно пропаганда. Сьогодні запевняє вас, що є церквою. Завтра - скаже вам "я є комунізм", і додамо, глибоко помилиться і дорого заплатить той, хто повірить цьому останньому твердженню "Росії"! Рівно ж "заплатять" і ті хто вірить Солженіциним, Штернам і Морозам..."

По прочитанні наших уваг, читач не поміркувавши, може сказати, що автор "Націократії" не міг читати наведених нами, значно пізніше написаних слів Сталіна. Це так, але і тоді, коли писав Сціборський досить було матеріалів з яких можна було рівно ж зробити правильні висновки. Далі переходить Сціборський до розгляду фашизму.

На початку висловлює між іншим ряд таких засадничих тверджень, які виявляють певну непідготованість до порушування тих справ, спричиняючи ідеологічну плутанину. Так напр. на стор. 47 читаємо:

"Демократія... в порядку історичного процесу витворила соціально-явище державної нації".

Тут маємо ряд помилок: 1/ націоналіст не уявляє собі і не розуміє історії, як якогось безособового "процесу" /це тямка з матеріалістично-соціалістичного словника/, 2/-оскільки мова про "державну націю" яко явище, то ми з цим явищем зустрічаємось вже в дуже давніх часах. Чи не були перси "державною нацією", чи не були нею в ще більшій мірі римляни часів цезарів? Чи не були араби в арабському каліфаті? Ми не заперечуємо, що і демократія спричинилась до кращого скристалізовання тямки "національності", але "явище" існувало віддавна.

Але, особливо вражає величезна засаднича помилка Сціборського, яка тягне далекойдучі наслідки і є доказом, що автор:

х/ тільки, як бачимо, грубо помилився автор наведеного речення!

1/ не є націоналістом, і 2/ слабо орієнтується в політиці.

Ми вже наводили твердження автора ніби комунізм "поставив собі завдання інтернаціонального бездержавного й безкласового суспільства". Рівно ж наводили і друге твердження "Намагання комунізму до ліквідації нетрудових паразитарних верств не могло само по собі викликати заперечень". І третє твердження, що ССРСР провадить "епохальну в своїх грандіозних змаганнях політику". Наведене не лише сумніву, що Сціборський з вражаючою наївністю вірить всій дешевій пропаганді, якою прикривають москалі свої справжні наміри і пляни. Вірить їм тому, що в основному йому і далі імпонують соціалістично-комуністичні вигадки і що він не встані бачити того, що діється. Йому здається, що комунізм керує Москвою, і він не бачить того, що в дійсності є навпаки: Москва керує і вона лише використовує комуністичні пропагандові ідеї. Цей "націоналіст" думає, що "Державна організація являлася переходовим етапом... створення совітської держави було на початку лише "прикром необхідністю". Як бачимо в своїй наївності автор перевершив навіть "Червону шапочку" з відомої казки. Плянові ж московські потягнення пояснює він так: "Сьогодні дух перемагає... надломлений у своїй основі комунізм у відвороті". Читаючи лишається сказати: "O, vansta simplicitas" - і, які ніби то сказав Ян Гус, побачивши, як якась бабуся підкидає дрова до вогнища на якому його спалювали.

Далі довідуємося немов "демократія була творцем капіталістичного устрою" /стор. 48/. Коли соціалістичне твердження немов "капіталізм породив буржуазну демократію" є фальшивим, але логічним - твердження автора "Націократії" є і фальшиве і нелогічне. /Зрештою - автор в цій же книжці згодився лишаючи читачам, доходить пуття в цій плутанині/. Чи напр. стародавня демократія створила в Афінах капіталістичний устрій? Таких питань можна поставити цілий ряд. Але найголовніше є те, що зміна форм економічного життя відбувалася віддавна у всіх державах, незалежно від їхнього устрою /це було явище чисто економічне/ і тому стали капіталістичними не лише Франція часів Наполеона III, але і цісарська Німеччина і царська Росія чи Японія і навіть султанська Туреччина /при тому ослабший чи потужніший розвиток капіталізму не залежав від форми устрою - прикладом є демократична Ліберія чи демократичний Китай/.

Наведена помилка також є наслідком відсутності скоординованого світогляду.

На стор. 49 зустрічаємо ще поважнішу помилку, а саме: "Вислідом з цього признання імперіялізму, як вирішального середника існування і розросту власної держави - нації".

У такій редакції можна зрозуміти хибно думку і зробити з неї цілий ряд фальшивих висновків. Ми мали нагоду бачити навіть видання в яких поважно /в році 1940! / говорилося про імперіялістичні пляни, які мала б мати Україна що до Індії! Отже мусимо зясувати виразно, що Донцов лише пропагував ідею визнання імперіялізму за нормальний вияв сили дужої нації та не вважати його злочином. Кожна нація ставши дужою, в тій чи іншій ділянці, починає виявлювати імперіялізм.

Однак слід пам'ятати слова сказані Andre Maurois в його "Dialogues sur le postmodernisme"... коли б Сан Марінська республіка проголосила війну Італії, якої б волі до перемоги й не мали б її начальники - це не принесло б перемоги".

Отже так і з імперіялізмом. Оскільки Чехи хотіли зденационалізувати словаків або навіть карпатських українців - це не виходило поза межі їх реальних можливостей, але ідею приєднання до Чехії й асиміляції цілої України - певно і в Чехії зустріли би всі просто сміхом. Ширення такого "імперіялізму" - було б лише шкідливим. Так само є смішним, в основі своєї майже "провансальську", ідею "азійського ренесансу" /за якою криється певне москвофільство/ подавати, як "українську імперіялістичну ідею", бо за даного стану української справи - Україна має таку ж можливість виявити свій імперіялізм, як і Сан Марінська республіка перемогти Італію. Це є здається таке ясне, а проте... Треба думати, що таке розуміння цієї справи має своє коріння і в словах "Націократії". Чому ж помилки автора тих слів?

Нації вічно змагаються між собою за існування, при тому дужчі, сильніші, здоровіші й енергійніші нації, перемагаючи суперників, очевидно не лише "боронять своє", але загарбують і "чуже", саме тому, що є дужі, здорові, що розростаються! Це є таке ж у своїй істоті явище, як і розріст дерева, яке те має визначеної, "приділеної", циркулем означеної просторні для гилляк та коріння і займа стільки, скільки здужає. Це властиво і є нормальний "імперіялізм", бо коли дерево при розрості "затіняє" менше деревце, що за близько росло і перехоплює те соняшне проміння, яке живило те деревце, то властиво то властиво істотним є розріст: далі, а доля того покривдженого деревця - це лише епізод для дерева, що розрослося. Стемління поширитися у нації зветься "імперіялізмом" і воно є притаманне кожній дужій, здоровій нації, а проти нього спеціально "обурюються" лише кволі і слабкі не розуміючи, що розросту "обуренням" не можливо спинити, навпаки, таке "обурення" ослаблює того хто "обурюється скеровуючи його зусилля у не властивому напрямці. Отже тому "імперіялізм" не може бути "вирішальним середником розросту", тільки навпаки - сила, внутрішнє здоров'я. Сила є "середником розросту", а джерелом сили є здоров'я! Коротко: "бабуся не може бути дочкою своєї внучки, або "середником" внучки для продовження роду! Щоб уже не вертати до питання "імперіялізму", мусимо гримадібно з'ясувати ще одну помилку зроблену свого часу Є. Онацьким у його статті на цю тему і друкованій в "Українському Голосі". У цій статті автор не міг визволитися з під впливу міцно закоріненої ідеї "імперіялізм - це лихо, треба його поборювати". Тому він знайшов "компроміс" між "своєю" ідеєю і ідеєю про оправданість імперіялізму, ділячи імперіялізм на два імперіялізми, з яких один мав бути "імперіялізм духовий" і "імперіялізм культурний" і шляхетний. Онацький навіть у римському /часів старого Риму/ імперіялізмі, побачив імперіялізм, який "ошасливував" підбиті народи. Отже на це слід сказати: Донцов писав - "націоналізм - це ясність і кожну справу ми мусимо ясно бачити такою, якою вона є"! Щоб коротче і скорше з'ясувати помилку Онацького - звернемося до аналогії.

Первісна людина "освоювала" першу козу чи корову, стосуючи разом і силу і ласкавість. Освоєній тварині, після її освоєння, безперечно довгий час жилося значно гірше чим на волі під кожним оглядом і вона охоче зреклася б "оборони" людини від хижих звірів, щоб мати вільне життя і природну смерть. Коли людина стала культурною - вона доміркувалася, що поліпшивши умови життя корови, вона матиме ще більшу користь від того, ту користь за для якої і освоювала тварину. Отже хеча людина будує гігієнічний коровник і дбає про здорову їжу - вона це робить тільки для себе і тварина, коли б могла рішати та була мудрою - відмовилася б від того всього, щоб мати волю. Очевидно, людині вільно навіть саму себе запевняти, що вона "любить тварини і це все для них робить", але поза зникломо малими винятками, це не перешкоджає їй, при ствердженні зменшення молодшости, "улюблену" корову екеровувати на заріз.

Ці ж стосунки властиві і кожній імперії. Рим підбивав народи на початку кров'ю і залізом, сполученим з підступом і хитрістю /чит.записки Ю. Цезаря/. Використовуючи працю і багатство підбитих народів - стає культурним і в своєму інтересі прищеплював свою, римську культуру підбитим народам. Так роблять усі народи і кожний імперіялізм, підбиває хитрістю та силою, а по якомусь часі починає гнобити підбиті народи також своєю культурою.

Онацький "забув" ряд фактів з історії Риму, забув про тюрки і гідіаторів, синів підбитих націй, які мусіли змирати для розваги римлян, творців і господарів імперії та повірив теревеням про корисність для самих підбитих народів від пановання римлян. Той, хто визнає, що який-будь імперіялізм "ошасливає" підбиті народи, думаючи логічно, не мав права на західніх землях боротися проти поляків /які безперечно в містах Волині побудували багато будинків, вибукували вулиці, дали добре освітлення і збудували між тими містами ряд шляхів, коли вже не згадувати про польські школи/, а на східніх - навіть проти москвинів.

Всякий імперіялізм є природне і корисне явище для дужого народу, народу, що творить імперію, але є шкідливий для підбитих народів. Форми його /брутальні чи "культурні"/ - в перспективі віків для підбитих націй - не так вже і різняться своїми наслідками. Це так представляється справа зі становища поневоленої нації, але інакше представляється зі становища "поступу взагалі". Так, як при перегонах успіх перегонів залежить не від того чи "х" чи "у" добіжить першим, лише від того, щоб хтось добіг першим і встановив новий рекорд.

Отже з цього становища, треба нагадати слова того ж Донцова: "не перемагала й та ідея, що не посувала людськості в її розвою хоч на один крок наперед" /"Націоналізм", стор. 206/. Цемзначить, що оправданим є, зі становища абсолютного, поборювання того імперіялізму, який не посуває людськості наперед", так, як є "оправданим" відібрання у нездалого господаря його господарки. У стосунках між націями, дуже часто один імперіяліст видерши у другого "менш господарного" його землі, власне "узасаднює" це "вищістю" свого імперіялізму. Для народів поневолених немає іншого виходу, як лише

намагатися, розкладаючи ворога /а не себе! / фальшивими ідеями - вирватися з ярма гноблячого народу. Коли вирвавшись і вичунявши - стане нація здоровою - стане вона й імперіалістичною в такій мірі, в якій їй дозволять її сили, загарбає дуже мало або дуже багато чужих земель і виступатиме на них в ролі "культуртрегера". Але - вона матиме лише "переходову нагороду" - змагання триватиме далі і все нові й нові нації пробуватимуть нести смолоский поступу!

З Божої волі "є законом природи", що все живе, родиться, зростає в силі, стає дужим, а потім сили занепадають, надходить старість і смерть. Цей закон поширюється і на нації. Але "довговічність" є різна, залежна від способу життя і ролі в ньому. Та "смерть" є неухильна і вона є благословенством Божим. Вона усуває "струхлявіле" дерево і уможливляє ріст лісу. Історія дає безліч доказів того, що як природним є імперіалізм так природним є і пізніша дегенерація імперіалістичної нації, яка неухильно веде до... смерті. Місце належить тому хто встановить "новий рекорд".

По з'ясованні цього питання вертаємось назад до "Націократії" в якій ми розглядали саме розділ про "фашизм".

Поза цією помилкою, зреферовані в цьому розділі прикмети та істота фашизму добре, хоча може надто побіжно і загальною. Далі, в слідуючому розділі, переходить автор до питання "диктатури", котру вважає основною "стабільною" формою фашистівського устрою. Вступ цього розділу має характер легкої часописної статті, з питомою для того типу "грою фраз", протиставленнями і пропагандовими "сугеруючими" твердженнями, прихованими за наче б то "об'єктивним" і "обережним" трактуванням справи.

Розглядаючи отже поважно тріскучі фрази типу "годі шукати теоретичних заłoженъ сталінського варварізму" /і це звичайно в протиставленні /! / до "чистого" комунізму/ - звичайно, справді "годі".

Не відповідне також і таке трактування: "Фашизм не вірить у владу більшості в тих її механічних формах, що створила їх політична демократія" /стор. 59/ - а автор "Націократії" вірить - питаємо ми? Відповіді на це немає. Крім того чи це є справа віри? Коли так є для автора - то йому не слід було взагалі братися до писання праці "для кращого вияснення ідеологічних підстав" - бо ж це подібне до написання дилетантом праці "для кращого з'ясування основ астрономії", в якій би він писав: "учені вірять немов сонце є багато більше за Землю" і т.д. Може в подібних справах має голос знання, а не віра?

Соціологія досить докладно з'ясовує цю справу, а "владу більшості" уважали далеко не спасенною. Шекспір і Ібсен, Вольтер і Ніцше, Монвевеллі і Ле Бон, отже вони та численні інші, вже задовго до фашизму "не вірили" /з різних причин/ у владу більшості, втому розумінні, в якому в неї "вірить" автор "Націократії".

Авторові слід би було не відриватися від здобутків знання і бути обережнішим у таких твердженнях.

Те ж, що автор "Націократії" "відірвався" від законів природи /бо їх не знає/ не розуміє всієї природності і органічності нації, якої такої - змушує його шукати причин, чому всюди "націоналізм у

наступі" - в таких "філософічних" штучках, як "користна діюча реакція на стан політичної анархії", або "у внутрішній конструктивності заховання секрету, що притягає" ... і т.д.

А що писав би автор під впливом преси і "загального наставлення" нині, коли той "націоналізм", націоналізм - яко ідеологія і свідомі своїх цілей політична течія - "є скрізь у відступі"? Як з "внутрішньою конструктивністю" та куди заведемо пояснюючи те, що не слід і не правильно так пояснювати, як "реакцію на ..."?

Коли ж ми розумітимем націоналізм так, як його з'ясовує ця наша праця - то з нашого погляду націоналізм, як стихійне явище самозрозуміло живе далі всюди в цілому світі майже без винятків /хоча де-коли в стані потенціальному/, а як усвідомлена теоретично оформлена і проклямована доктрина, він не є конче потрібний для тих націй, що є в зеніті, що мають імперії, або їх творять, так як не є конче потрібний лікар, або знання гігієни для дуже здорової людини /ми не хочемо сказати тим, що таке знання справді непотрібне здоровій людині, лише що вона не відчуває в цьому потреби і може собі навіть дозволити "обходитися" без неї/. Може тому націоналізм, як усвідомлена і теоретично оформлена доктрина, щойно довставав у Франції й Англії, був у початковій стадії розвитку в Італії, заблукав на манівці /з огляду на майже повний брак опрацьованого світогляду, на що вказував також Донцов/ у Німеччині. Такий стан, особливо ж враження від діяльності покруча націоналізму в Німеччині, - стоїть на перешкоді до його скристалізованню /правильного, чи знова лише близького чи дальшого від правди/ у будь-якій країні світу, це ж у свою чергу вплинуло негативно на нас. Адже ж наша інтелігенція звикла "брати приклад", звикла "бути додатком" до чогось і плисти за водою!

Таку ситуацію було б смішно - коли б не використали москвини та інші вороги нашого народу і не вплинули в напрямці ліквідації навіть того, що вже зроблено було в справі формовання українського націоналізму. Але це явище /ідеологічного усвідомленого націоналізму/ живиться соками стихійного націоналізму і тому поки живий ще нарід - доти завжди є можливе відродження українського свідомого своїх цілей і засобів націоналізму.

Нарешті на стор. 60 автор наділив нас, як він сам сказав "законом історії розвитку державних і соціальних устроїв" і то "тревалим" Ось він: "усякі спроби творення тих чи інших устроєвих форм завжди давали від'ємні наслідки тоді, коли вони відривалися від народу, або полишали його в становищі пасивного глядача та виконавця, існуючи певний час з допомогою насильства або інерції, вони банкрутували чи під внутрішніми революційними ударами чи в наслідок власного відмирання" /стор. 60/.

Ми для "ілюстровання" тези про "від'ємні наслідки", коли "нарід лишався в становищі пасивного глядача" пригадуємо: тиранію Перікла, імперію Олександра Македонського, пановання Октавіана Августа, а коли комусь подобається шукати прикладів у московській імперії - то має Петра I. З цією ж метою, щоб "ілюструвати" вже "позитивні" наслідки, коли нарід "не лишається в ролі пасивного глядача"